

Møte mandag den 19. desember kl. 10

President: T h o r b j ø r n J a g l a n d

D a g s o r d e n (nr. 31):

1. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av kommunenes ansvar for skolebygninger (Innst. S. nr. 35 (2005-2006), jf. Dokument nr. 3:13 (2004-2005))
2. Interpellasjon fra representanten Bjørg Tørresdal til kommunal- og regionalministeren:

«Norge ligger høyt på lister over land med lite korrupsjon. Men selv om vi ligger langt fremme i et globalt perspektiv, er vi dårligst i Norden. Det hevdes at man må «kjenne folk» for å få gjennomslag her i landet. Ekspertter uttaler at korrupsjon i offentlig sektor forekommer, og advarer mot naiviteten. Det pekes dessuten på at problemene ofte er størst i små kommuner hvor båndene mellom beslutningstaker og søker/tilbyder er tettere enn andre steder. Skal tilliten til demokratiet bevares, må kampen mot korrupsjon intensiveres. Ikke minst er det viktig at kommunesektoren tar problemet på alvor, fremskaffer kunnskap og iverksetter forebyggende tiltak. Tiltakene bør omfatte både kommuneadministrasjonen og interkommunale selskap. Det er dessuten viktig at man reagerer konsekvent på korrupsjon og korrupsjonslignende handlinger.

Hva vil statsråden gjøre for å bidra til å forebygge og redusere korrupsjon/økonomisk kriminalitet i kommunene?»
3. Innstilling fra justiskomiteen om tilleggsbevilgninger i 2005 til Justisdepartementet, domstolene og politiet for å styrke beredskapsevnen, innsatsen mot terror (Politets sikkerhetstjeneste og øvrig politi) og organisert kriminalitet (NOKAS-saken) (Innst. S. nr. 52 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 76 (2004-2005))
4. Innstilling fra justiskomiteen om endringer på statsbudsjettet for 2005 under diverse kapitler administrerte av Justis- og politidepartementet (Innst. S. nr. 58 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 18 (2005-2006))
5. Forslag fra stortingsrepresentant Elisabeth Aspaker på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 15. desember 2005 (jf. Innst. O. nr. 25):

«Stortinget ber Regjeringen fremlegge sak om eventuell utvidelse av forsøksordning med bruk av videokonferanseteknikk og fjernmøteteknologi innen 2007.»
6. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om endringer av bevilgninger på statsbudsjettet 2005 under Barne- og familiedepartementet (Innst. S. nr. 60 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 21 (2005-2006))
7. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om endring i bevilgninger under Kultur- og kirke departementets budsjett for 2005 (Innst. S. nr. 59 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 7 (2005-2006), unntatt kap. 310, 340 og 341)
8. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om endring i bevilgninger under Kultur- og kirke departementets budsjett for 2005, kap. 310, kap. 340 og kap. 341 (Innst. S. nr. 55 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 7 (2005-2006) kap. 310, 340 og 341)
9. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om endringer på statsbudsjettet for 2005 under kapitler administrert av Utdannings- og forskningsdepartementet (Innst. S. nr. 57 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 10 (2005-2006))
10. Innstilling fra kyrkje-, utdannings- og forskningskomiteen om endringer av løyvingar i 2005 på Fiskeri- og kystdepartementet sitt område (Innst. S. nr. 56 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 26 (2005-2006), unnateke kap. 1062 og 4062)
11. Innstilling fra næringskomiteen om endringer av bevilgninger på statsbudsjettet for 2005 under Landbruks- og matdepartementet (Innst. S. nr. 71 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 22 (2005-2006))
12. Innstilling fra næringskomiteen om endringer av bevilgninger på statsbudsjettet 2005 under Nærings- og handelsdepartementet (Innst. S. nr. 70 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 25 (2005-2006))
13. Interpellasjon fra representanten Martin Engeset til arbeids- og sosialministeren:

«Regjeringen har i Soria Moria-erklæringen lagt til grunn at det skal opprettes 10 000 flere årsverk i pleie- og omsorgssektoren frem til 2009. Også på andre områder innenfor offentlig sektor legges det opp til å øke antallet ansatte kraftig. Samtidig oppjusterer NHO i sin siste konjunkturrapport behovet for arbeidskraft. I mange sektorer er det allerede vanskelig å finne kompetent arbeidskraft. Økningen i arbeidskraftbehovet har så langt blitt dekket inn gjennom redusert sykefravær, gjennom at deltidsansatte jobber lenger enn før, og gjennom bruk av arbeidskraft fra andre nordeuropeiske land. Det er grunn til å tro at arbeidskraftpotensialet fra disse kildene er i ferd med å bli uttømt. Dermed vil konkurransen om tilgjengelig arbeidskraft bli stadig hardere i tiden fremover.

Hvilken strategi har Regjeringen for å rekruttere kompetent arbeidskraft til de nye stillingene i offentlig sektor?»
14. Forslag fra stortingsrepresentant Per-Willy Amundsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 16. desember 2005 (jf. Innst. O. nr. 24):

«Stortinget ber Regjeringen følge utviklingen rundt tvangsekteskapsproblematikken nøye og komme tilbake til Stortinget høsten 2006 med en egen sak om dette.»
15. Referat

Presidenten: Representantene Morten Høglund, Erna Solberg og Ågot Valle, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møter i dag og i morgen – og anser det som vedtatt.

Presidenten foreslår Sigvald Oppebøen Hansen. – Andre forslag foreligger ikke, og Sigvald Oppebøen Hansen er enstemmig valgt.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet, om nødvendig, avbrytes for Stortingets julelunsj kl. 13.45 og settes igjen kl. 16. – Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av kommunenes ansvar for skolebygninger (Innst. S. nr. 35 (2005-2006), jf. Dokument nr. 3:13 (2004-2005))

Tone Merete Sønsterud (A) [10:02:45] (ordfører for saken): La meg først si at Riksrevisjonen i Dokument nr. 3:13 – Riksrevisjonens undersøkelse av kommunenes ansvar for skolebygninger – tar opp viktige problemstillinger. Det er viktig å sette søkelyset på arbeidsmiljøet for skolebarn, for det er det dette egentlig handler om.

Høsten 2004 var det om lag 3 100 kommunale grunnskoler i Norge med til sammen 617 000 elever. Det er en stor arbeidsplass, og det er viktig at den arbeidsplassen er trygg, og at det fysiske arbeidsmiljøet er godt ivaretatt. Vi kan snakke om kunnskap i skolen og vedta flotte og framtidrettede læreplaner. Men hvis elevene ikke har et godt arbeidsmiljø, vil mulighetene til å lære og ta inn kunnskap bli betydelig svekket.

Riksrevisjonens dokument dreier seg i stor grad om hvordan kommunene ivaretar sitt forvaltningsansvar for skolebygninger, og hvordan staten følger opp sitt ansvar. Undersøkelsen omfatter informasjon om kommunal eiendomsforvaltning av skolebygninger fra ca. 1/4 av kommunene. Det er verdt å merke seg at 40 pst. av kommunenes bygningsmasse er skolebygninger, og dermed utgjør de store økonomiske verdier for kommunene. Kommuneloven legger til grunn at disse verdiene skal utnyttet på en effektiv måte, og kommunene skal sikre at skolebygninger tilfredsstillende kravene til det fysiske skolemiljøet etter opplæringsloven. I de fleste kommunene som er med i undersøkelsen, er det funnet brudd på lover og forskrifter. 58 pst. av skolene i undersøkelsen har en bygningsmessig tilstand som ikke er tilfredsstillende. Vedlikeholdet av bygningene ligger langt under både et faglig anbefalt nivå og det kommunene selv mener må til for å vedlikeholde disse på en god og forsvarlig måte.

Komiteen konstaterer at det gjennom årene har oppstått et voksende misforhold mellom statlige velferdsambisjo-

ner og kommunenes yteevne. Dette har bl.a. ført til at en rekke vedlikeholds- og utbedringsoppgaver er utsatt eller ikke iverksatt. Kommunenes forvaltningsansvar og forpliktelser i forhold til skolebygg er med andre ord i mange tilfeller blitt nedprioritert i forhold til andre oppgaver.

Komiteen vil understreke kommunenes rett til å prioritere mellom oppgaver innen eksisterende rammer. Denne retten er selve grunnlaget for det kommunale selvstyret. Men samtidig skal elever tilbys et godt arbeidsmiljø i skolebygninger som tilfredsstillende kravene til et forsvarlig skolemiljø.

Komiteen finner det bekymringsfullt når Riksrevisjonen avdekker at 2/3 av de 109 kommunene i undersøkelsen har et dokumentert vedlikeholdsetterslep, at det i liten grad avsettes nødvendige midler til vedlikehold og investeringer, og at det for mange kommuners del mangler en systematisk kartlegging av tilstanden til de skolebygningene de har ansvaret for. En rekke av skolene med en bygningsmessig tilstand som ikke er tilfredsstillende, har brudd på lover og forskrifter som gjelder det fysiske skolemiljøet.

Komiteen har merket seg at KOSTRA, som skal være statens viktigste informasjonskilde for rapportering om kommunal eiendomsforvaltning, ikke gir et godt nok grunnlag for statlig oppfølging.

Videre er ifølge undersøkelsen fylkesmannen som forestår oppfølgingen, pålagt å fokusere på kommunens inntektsside og ikke utgiftssiden. Undersøkelsen viser dessuten at denne delen av fylkesmennenes oppgave er lite vektlagt.

Komiteen har merket seg beskrivelsen av Eiendomsforvaltningsutvalgets vurdering av den kommunale og fylkeskommunale bygningsmassen i St.prp. nr. 60 for 2004–2005, kommuneproposisjonen, og at utvalgets vurdering avviker fra det inntrykket Riksrevisjonens undersøkelse etterlater.

Selv om Riksrevisjonens undersøkelse er basert på datainnsamling for perioden 2001–2003, og Eiendomsforvaltningsutvalget avgav sin innstilling i november 2004, konstaterer komiteen at avvikene mellom de to beskrivelsene av skolebygningenes forfatning er store. Men det er verdt å merke seg at flere uavhengige fagmiljøer de senere årene har gjort undersøkelser som viser at det er et betydelig etterslep i vedlikeholdet av den kommunale bygningsmassen.

Jeg viser også til en kartlegging som barneombudet har foretatt i alle landets fylker, som viser at mange norske skoler er så forfalne at de bryter loven. I tillegg sier 16 av fylkesmennene i undersøkelsen at de ikke har noen oversikt over tilsynet med det fysiske miljøet på skolene i fylket. Den undersøkelsen er foretatt i år.

Komiteen har merket seg at departementet vil iverksette en rekke tiltak basert på Eiendomsforvaltningsutvalgets utredning, og at Riksrevisjonen mener dette vil gi departementet et bedre grunnlag for å ivareta sitt nasjonale og overordnede ansvar for kostnadseffektiv kommunal eiendomsforvaltning.

En videreutvikling av KOSTRA for å sikre bedre informasjonstilgang om kommunal eiendomsforvaltning vil også være et viktig hjelpemiddel i det videre arbeidet.

Komiteen mener at økte overføringer av frie midler til kommunene samt andre virkemidler, som f.eks. en styrking av ordningen med rentekompensasjon for opprustning av skoleanlegg, vil kunne bidra til en bedre situasjon for det fysiske læremiljøet i skolen.

Som jeg var inne på innledningsvis, vil jeg understreke viktigheten av elevenes skole- og arbeidsmiljø. Det snakkes ganske ofte i denne salen om viktige ressurser for landet. Det snakkes om olje, gass, naturressurser osv., men den aller viktigste ressursen vi har, er barna våre, og oppvekstvilkår og læremiljøer for disse må vi alltid ha et sterkt fokus på.

Lodve Solholm (FrP) [10:09:35] (leiar i komiteen): Først vil eg som leiar i komiteens få gi ros til saksordføraren for godt utført arbeid. Det er representantens første jobb som saksordførar, og eg synest ho har løyst det på ein framifrå måte.

Eg skal ikkje leggje til så mykje utover det saksordføraren sa, men om ein har lese innstillinga, vil ein også ha lagt merke til at Framstegspartiet har ein liten særmerknad.

Som saksordføraren også sa, er elevane sitt fysiske arbeidsmiljø særskilt viktig. Undersøkingar viser at det naturleg nok er dei eldste skulane som er i dårlegast stand. Men det treng ikkje vere slik. Dersom ein har gode vedlikehaldsplanar, lèt det seg gjere å få til gode skulebygg, sjølv om dei er gamle av år.

Læring og trivsel heng nøye i hop. Trivsel i gamle bygg er ikkje umogleg å få til, snarare tvert om. Men det krev godt vedlikehald. Gamle bygg som er i god stand, og som er godt haldne ved like, gir stor trivsel, ja kanskje endå meir trivsel enn nye, sterile, moderne bygg. Og det at elevane har eit fysisk godt arbeidsmiljø, gjer at læringa kan bli best mogleg. Det er viktig. Det vi må passe oss for, er at skulane forfell. Ønsker vi ein kunnskapsskule, er det viktig og naudsynt med ein vedlikehaldsplan.

Framstegspartiet meiner at det er eit nasjonalt ansvar å ha eit overordna oppsyn når det gjeld planar og tiltak. Derfor bør departementet etter vår meining utarbeide ein plan som ein kan kome attende til Stortinget med og få ei gjennomgåande drøfting av. Nasjonale styresmakter må ta ansvar når skuleeigar ikkje gjer det. Arbeidsmiljøet til elevane er altfor viktig til at ein berre kan overlate det til ein debatt om ansvarsfråskriving mellom ymse ansvarshavarar. Lat oss derfor setje elevane og borna våre i sentrum og lage gode vedlikehaldsplanar for skulebygga i framtida.

Svein Roald Hansen (A) [10:12:55]: Det er ikke mulig å være uenig i at det er viktig å ha en god bygningsmasse og et godt vedlikehold av den, spesielt når det gjelder skolebygg. Denne revisjonen fra Riksrevisjonen bekrefter det de aller fleste ordførere og nær sagt de aller fleste foreldre har visst lenge, nemlig at når det gjelder skolebygninger, står det ikke så veldig bra til, særlig hvis bygningene er litt eldre, til tross for at det også har vært gjennomført mye opprusting de siste årene, ikke minst

knyttet til 6-årsreformen for noen år siden. Da ble mange skolebygg utvidet og også rustet opp.

Når det er avvik mellom denne undersøkelsen og Eienomsforvaltningsutvalgets undersøkelse, virker det som om den siste er gjennomført i form av en spørreundersøkelse, fordi det står at 70 pst. av kommunene og 80 pst. av fylkeskommunene selv vurderer tilstanden for sin bygningsmasse som god. Det viser kanskje framfor noe begrensningen av verdien av spørreundersøkelser i slike sammenhenger.

Jeg synes ikke denne revisjonsrapporten viser overraskende resultater, når man vet hvilken situasjon man har hatt i kommuneøkonomien for så vidt over lang tid, men spesielt i de siste fire årene. Når det blir økonomisk trangt og liten plass til de aller viktigste og sterkest lovfestede oppgavene, vil ting man kan skyve på, skyves på, og det gjelder ikke minst bygg og anlegg.

Jeg tok imidlertid ordet for å gi en liten kommentar til Fremskrittspartiets særmerknad. Det er for så vidt interessant at dette partiet, med dets historiske utgangspunkt, nå skal ha strengere kontroll og flere planer. Formålet er jo godt, så det får så være, men merknaden slutter egentlig der den begynner å bli mest spennende. For det står:

«Dersom skuleeigar, som har dette ansvaret, ikkje sikrar oppfølging av nasjonale mål og krav, må nasjonale styresmakter vurdere alternative måtar å følgje det opp.»

Og det er de alternative måtene som hadde vært litt spennende å høre mer om, men Lodve Solholm begrenset seg til å be departementet lage en plan for vedlikehold. Man lurar jo på om det under her ligger noen tanker om at også dette skal bli et statlig ansvar, eller om man skal sette det bort til private som kan sørge for at det legges inn tilstrekkelige midler til vedlikehold i husleien.

Per-Kristian Foss (H) [10:15:37]: Dette er en viktig undersøkelse, som forteller oss noe vi visste fra før. Det er ikke spesielt oppsiktsvekkende å si at vedlikehold er en forsømt del når det gjelder kommunale skolebygg, like lite som jeg tror det er riktig å si at vedlikehold generelt er en forsømt oppgave, enten det er innenfor privat sektor eller innenfor statlig sektor. Det har jo en tendens til å være slik at løpende vedlikehold forsømmes; det tas ofte skippertak fordi andre oppgaver til daglig er mer påtrennende når økonomien begrenser handlefriheten, hvilket den stort sett alltid gjør.

Det at skolebygg er spesielt viktig, kan man selvfølgelig si. Jeg vil gjerne si at andre bygg – f.eks. sykehjem – også er spesielt viktig. Sånn sett er det kommunene som må prioritere. Skolebygg er viktig fordi det dreier seg om unge mennesker, men også fordi det dreier seg om arbeidsplasser for titusenvis av lærere.

Nå har vel Stortinget vært klar over at det stod dårlig til tidligere, og derfor har man vedtatt en spesiell låneordning for å stimulere kommunene til å satse på dette området. Planen var at man skulle stille til disposisjon 15 milliarder kr over åtte år. Så langt i 2005-budsjettet ligger man foran planen, og med 2006-budsjettet ligger man

også foran den planen. Men i tillegg kommer selvfølgelig den kommunale satsing på vedlikehold.

Det er til syvende og sist kommunene som har ansvaret, og det varierer fra kommune til kommune, litt avhengig av hva slags press man har på innflytting, hva slags inntektsgrunnlag man har osv. Jeg synes jo at ideen om at Stortinget skal inviteres til å sette seg ned og diskutere en plan for alle landets kommuner og vedlikehold av skolebygg, er, for å si det slik, noe på siden av vår konstitusjon, tatt i betraktning at dette er et kommunalt ansvar. Hva man da skulle gjøre hvis man er uenig i en kommunal prioritering, gjenstår jo som et stort spørsmål. Det kan være grunner til at en kommune i en gitt situasjon prioriterer andre ting enn vedlikehold. Det ligger ikke minst på det sosiale området, hvor problemene av ulike grunner kan være påtrengende. Jeg må si at et storting som skulle sette seg ned og overprøve det, ville undergrave hele det kommunale selvstyret.

Det er de som har skoen på, som vet hvor den trykker. Og de sitter ikke i denne sal. Så ideen om å be Regjeringen lage en samlet plan for dette, synes jeg er helt på siden. Derimot er det i og for seg mer bekymringsfullt at KOSTRA-tallene ikke gir oss en oversikt over hva kommunene faktisk gjør på dette området. Det burde det være mulig å gjøre noe med med enkle grep.

Jeg har også et ikke-dokumentert inntrykk av at kommunene selv ikke har oversikt over hva de eier. Landets største kommune var vel for ca. ti år siden i den situasjonen at politikerne bad om en oversikt over hva Oslo kommune eier. Den oversikten fantes ikke. Det er klart at hvis man ikke vet hva man eier, er det vanskelig å si hvordan det står til med vedlikeholdet. Å skaffe en slik oversikt og vurdere hva det er riktig at en kommune eier, og hva det er riktig at man kan avhende for å frigjøre midler til f.eks. vedlikehold, er også en viktig del av den kommunale oppgave og den kommunale prioritering.

Jeg har, siden vi snakker om kommuner, lyst til å nevne den største kommunen, nemlig Oslo kommune, som eksempel. Her har det i løpet av de senere årene, fra 1997 og fram til i dag, gjennomsnittlig vært brukt 1 milliard kr hvert år på oppussing eller nybygg av skoler. Det har vært en bevisst prioritering. Det har vært politisk uenighet, det har vært forskjeller i prioriteringer fra 1997 og før 1997. Men det er klart at det ligger politikk i dette, og noe av årsaken til at man har fått det til, er at man også har frigjort bygningsmasse, dvs. privatisert, eller, sagt på en annen måte, solgt bygningsmasse kommunen ikke har som primæroppgave å eie. Salgsinntekter kan jo f.eks. godt brukes til vedlikehold. Det er også en måte å se det på.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [10:20:14]: Riksrevisjonens undersøkelse av tilstanden for skulebygg er viktig. Saksordføreren har gjort eit grundig arbeid med denne saka, og ho har òg ryddig gjort greie for ho her.

Det som får meg til å ta ordet, er Framstegspartiet si interessante – eg trur vi kallar det for – nyorientering når det gjeld kommunane si rolle. Det er jo her ein einstemmig komite som både beskriv revisjonsrapporten og peikar på kva som er dei viktige vegvala vidare.

Når det gjeld Framstegspartiet, har vedlikehold av kommunale bygg gong på gong i løpet av dei siste fire åra vore tema i Stortinget i samband med kommuneproposisjonen og i samband med dei årlege budsjetta. Det har endåtil vore slik at i kommunalkomiteen har det f.eks. vore fremja forslag om ein plan for rehabilitering av kommunale bygg. Senterpartiet har vore opptekne av det, ikkje fordi vi ynskjer å detaljstyra den einkilde kommunen, men fordi Stortinget m.a. frå KS Nord-Trøndelag og òg frå andre fylke har fått tilstandsrapportar som har vore eit viktig grunnlag for debatten om nivået på kommuneøkonomien. Det er jo slik at i førre periode kunne Framstegspartiet, dersom dei ville, ha medverka til fleirtal for ein opptrappingsplan for kommuneøkonomien, for dermed å sikra nødvendige midlar.

Vi er einige med leiaren i komiteen, representanten Solholm, som streka under at trivsel og læring høyrer saman. Men vedlikehold og kommuneøkonomi høyrer òg saman. Det er bra at Framstegspartiet no er opptekte av at kommunane må halda skulane sine i betre orden. Eg ser på det som ei nyorientering, fordi eg fyrst og fremst har oppfatta Framstegspartiet slik at det var uinteressant for dei at kommunane hadde særleg ansvar for vedlikehold av bygg.

Eg forstår då at Framstegspartiet er på lag med dei av oss som her ynskjer ytterlegare styrking av kommuneøkonomien. Det er òg ein samrøystes komite som viser til at styrking av ordninga med rentekompensasjon og auka overføringar av frie midlar til kommunane – begge desse grepa – vil kunna bidra til å betra situasjonen for det fysiske læringsmiljøet. Med det lyftet som allereie er teke for kommuneøkonomien for 2006, synest vi ikkje det er nødvendig no å komma med nye forslag om eigne planar for opprusting av bygg. Men med den plattformen som dagens regjering byggjer på, tek vi det for gitt at det blir viktig for Regjeringa å følgja opp med nødvendige midlar til kommunane utover i 2006.

Inge Ryan (SV) [10:24:46]: Jeg hadde ikke tenkt å ta ordet i denne saken, for SV står jo bak de flertallsmerknedene som ligger i innstillinga. Men etter at jeg hørte representantene Solheim og Foss, vil jeg dvele litt ved begrepet «forsømmelse».

Da jeg satt og hørte på de to innleggene, fikk jeg inntrykk av at man mente at kommunene har forsømt seg. Den som har jobbet med kommunepolitikk i mange år, vet at det er en nær sammenheng mellom hva man har å rutte med av inntekter, og hva man har muligheter til, også når det gjelder vedlikehold av bygg. Jeg tror de fleste kommunepolitikere – for ikke å si alle – gjerne kunne tenke seg å bruke mer penger på å vedlikeholde bygningsmassen, også skolebygningene. Men når valget står mellom å skjære ned på undervisning og å skjære ned på tilbud til sykehjemspasienter osv., har man med en anstrengt kommuneøkonomi, lett for å la vedlikehold av byggene komme i andre rekke. Det har jeg full forståelse for. Jeg har sjøl vært med på å gjøre den type prioriteringer. Man vil heller at det skal være et anstendig tilbud på sykehjemmet, enn ruste opp skolebygningen.

Jeg håper vi med den nye regjeringen får en såpass god kommuneøkonomi – og det ligger veldig godt an etter det første budsjettet – at man nå får råd til begge deler, både de nødvendige omsorgsoppgavene og oppgavene i forhold til skoleelevene, og at man også finner rom for å ta vare på skolebyggene.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:26:33]: Det er viktig at vi fra tid til annen får dokumentert tingenes tilstand når det gjelder vedlikehold av bygnings- og eiendomsmasse i offentlig sektor, i denne sammenheng kommunesektoren. Det er viktige verdier, som det er nødvendig å ta vare på. Det er en del av det offentlige forvalteransvaret. Samtidig synes jeg det er grunn til, etter denne debatten, å minne om at det vi her snakker om, er en del av de oppgaver kommunene har som ikke er gjenstand for statlig detaljstyring, og som heller ikke bør bli det. Det at en kommune som eier en bygningsmasse, har ansvar for å holde den i stand, vedlikeholde den og oppdatere den i henhold til nasjonale krav og forskrifter, er en selvfølge og bør ikke bli et nytt område for ambisiøse statlige detaljregulerere av kommunesektoren.

Jeg har merket meg at i forbindelse med det påslaget på kommuneøkonomien som den nye regjeringen har foreslått, og fått vedtatt her i Stortinget til glede for mange kysten rundt, har man lagt stor vekt på at det er forventet at denne økning i frie inntekter skal brukes til drift – til drift innenfor pleie og omsorg og til drift innenfor skole. Jeg regner derfor ikke med, ut fra de styringssignaler som er gitt fra flertallet i forbindelse med økningen i kommuneøkonomien, at det nødvendigvis vil være sånn at kommunene føler et sterkt statlig press for å forbedre sitt vedlikehold av skolebygninger. Jeg tror at vi også i kommende valgkamper vil få vist bilder av bygninger som forfaller – både kirkebygninger, skolebygninger og andre bygninger som har blitt vist fram i høst – fordi det rett og slett vil være sånn at hvordan kommunene forvalter disse oppgavene, vil variere, ut fra hva som er de akutte oppgavene. Det vil være en del av deres frihet. Det er dumt ikke å vedlikeholde over tid, men det er innenfor den frihet kommunene har til å begå dumheter, og den friheten bør de beholde.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1 (Votering, se side 1024)

S a k n r . 2

Interpellasjon fra representanten Bjørg Tørresdal til kommunal- og regionalministeren:

«Norge ligger høyt på lister over land med lite korrupsjon. Men selv om vi ligger langt fremme i et globalt perspektiv, er vi dårligst i Norden. Det hevdes at man må «kjenne folk» for å få gjennomslag her i landet. Ekspertene uttaler at korrupsjon i offentlig sektor forekommer, og advarer mot naivitet. Det pekes dessuten på at problemene ofte er størst i små kommuner hvor båndene mellom beslutningstaker og søker/tilbyder er tettere enn andre steder. Skal tilliten til demokratiet bevares, må kampen mot

korrupsjon intensiveres. Ikke minst er det viktig at kommunesektoren tar problemet på alvor, fremskaffer kunnskap og iverksetter forebyggende tiltak. Tiltakene bør omfatte både kommuneadministrasjonen og interkommunale selskap. Det er dessuten viktig at man reagerer konsekvent på korrupsjon og korrupsjonslignende handlinger.

Hva vil statsråden gjøre for å bidra til å forebygge og redusere korrupsjon/økonomisk kriminalitet i kommunene?»

Bjørg Tørresdal (KrF) [10:30:26]: Tre av fire nordmenn mener det forekommer korrupsjon i offentlig sektor. Denne oppfatningen støttes av korrupsjonsekspertene som også påpeker at utfordringene i kommunal sektor er størst. Særlig er utfordringene store i mindre kommuner preget av små forhold.

En fersk undersøkelse fra Transparency International viser dessuten at hele 60 pst. av befolkningen tror at korrupsjonsproblemet i Norge vil øke i årene som kommer. Det er et alvorlig tankekors. Selve tilliten til demokratiet kan svekkes dersom oppfatningen av at man må kjenne noen for å få gjennomslag her i landet, får feste seg. Derfor må kampen mot korrupsjon og kameraderi intensiveres. Selv om vi ikke er sikre på omfanget, må vi forholde oss til at mye skjer gjennom kjennskap og vennskap.

Korrupsjon innebærer at folk med posisjoner og innflytelse misbruker sin stilling for å oppnå fordeler for seg selv eller andre. Fordelene kan være penger, tjenester eller tilslag i anbudsrunder. Korrupsjon er ulovlig og kan straffes med inntil ti års fengsel.

I tillegg til dette er det slik at i korrupsjonshandlingenes ytterkant finnes det handlinger som er kritikkverdige og uetiske, men gjerne ikke straffbare. Også slike handlinger er det nødvendig å forhindre. Her snakker vi om å bygge sunne kulturer.

Likhet for loven, uavhengig av hvem man er, og hva man har, er et viktig rettssikkerhetsprinsipp. De fremste forvalterne av dette prinsippet er ansatte i offentlig sektor. Dette ansvaret må påpekes og presiseres.

Mange kommuner har et etisk regelverk. Etter min og Kristelig Folkepartis mening bør alle kommuner ha et slikt regelverk, og det bør henvises til dette regelverket i de individuelle arbeidsavtalene til alle som arbeider i kommunen. Jeg vil be statsråden vurdere å lovfeste en plikt for kommunen til å utarbeide et etisk regelverk.

Etikk handler ikke om å leve livet etter nedtegnede retningslinjer. Etikk er noe vi alle bør forholde oss til daglig som grunnlag for avgjørelser og valg vi tar.

Det er ikke minst en utfordring for ledere i kommunal sektor. De må skoles i etikk, slik at de både kan bidra til et høyt etisk bevissthetsnivå blant sine medarbeidere og kan være gode veiledere når medarbeiderne opplever vanskelige gråsonetilfeller.

Det er særlig viktig at habilitetsreglene praktiseres på en måte som innbyr til ubetinget tillit til at kommunenes vedtak er fattet på et fritt og uavhengig grunnlag. Det bør utarbeides veiledninger om habilitet som er konkrete og tilpasset den enkelte kommuneansattes behov.

Jeg vil utfordre statsråden og Kommunaldepartementet til aktivt å medvirke til utvikling av kompetansehevingstiltak for å nå målet om likebehandling og for å sikre at tilliten til kommunal forvaltning og lokaldemokratiet er sterk også i framtiden.

Mer eller mindre uuttalte forventninger om en fordel kan være utslagsgivende for avgjørelser om innkjøp i en kommune. Uuttalte forventninger kan danne grunnlag for at kommunalt ansatte etter store kontraktsinngåelser tilbys en godt betalt stilling i næringslivet. Kunnskap om kommunens indre arbeid og kjennskap til mange av dem som arbeider der, kan igjen bidra til at det private selskapet får fordeler ved senere kontraktsinngåelser.

For å unngå slike scenarier, som dessverre ikke er helt utopiske, bør hver kommune vurdere å innføre karantenebestemmelser for ansatte som går fra kommunal forvaltning over til privat næringsliv. Tilsvarende bestemmelser finnes for både politisk ledelse i departementene og for departementsansatte.

Karantenebestemmelsene bør omfatte dem som i tjeneste for kommunen har oppgaver, nettverk og kunnskap som privat sektor vil kunne utnytte for senere å oppnå økonomisk vinning på en urettmessig måte. Jeg vil oppfordre statsråden til å utarbeide en veileder for kommunen om dette temaet.

Rett til innsyn i saksdokumenter i offentlig virksomhet er en av hjørnesteinene i et velfungerende demokrati. Retten er dessuten et viktig virkemiddel for kontroll med offentlig virksomhet.

Til våren skal Stortinget behandle Bondevik II-regjeringens forslag til ny offentlighetslov. Forslaget innebærer en vesentlig utvidet offentlighet. Den nye loven vil bl.a. gjelde for langt flere virksomheter enn gjeldende lov. Jeg er glad for at Stoltenberg-regjeringen har sluttet seg til dette lovforslaget.

Jeg er også glad for at Regjeringen har utsatt planene om å heve anbudsgrensen fra 500 000 kr til 1,8 mill. kr. En slik utvidelse av anbudsgrensen vil utvilsomt medføre fare for økt kameraderi og korrupsjon.

Det er derfor urovekkende at fornyelsesministeren til media har presisert at økt korrupsjonsfare ikke har vært avgjørende for at grensen på 500 000 kr beholdes. Hun har også sagt at grensen kan økes om to år. Jeg vil derfor spørre statsråden om det er slik at Regjeringen ikke tar kraftige advarsler fra korrupsjonsekspertene om økt korrupsjonsfare ved heving av anbudsgrensen på alvor. Jeg vil sterkt advare mot å heve grensen. Forenkling er en begrunnelse for å heve grensen. Korrupsjon er en advarsel og et argument imot.

Bondevik II-regjeringen mente at en anbudsgrense på 500 000 kr nødvendiggjorde bekjentgjøring av alle offentlige innkjøp mellom 100 000 kr og 500 000 kr. Dette for å forhindre lukkede prosesser og redusere risikoen for misligheter. Etableringen av nettstedet Lille-Doffin er imidlertid nå avlyst. Korrupsjonsjeger og tidligere nestleder i Økokrim, Erling Grimstad, har kommentert Regjeringens beslutning på følgende måte:

«Nå har Regjeringen bidratt til færre bekymringer hos dem som bruker korrupsjon som forretningsmetode.»

Jan Borgen i Transparency International betegner beslutningen som «naiv». Jeg ber statsråden svare på om hun mener det er hensiktsmessig å avlyse planene om å etablere Lille-Doffin i en tid hvor det fra flere hold kommer bevis og indisier på at korrupsjon i det offentlige er et økende problem.

Korrupsjonens vesen er at den pågår over lang tid før den utsettes for offentlighetens lys. Dette forklares gjerne med at mange kan være mer eller mindre involvert i korrupsjonskulturer, og at mange derfor er redde for at offentlig lys kan innebære negative reaksjoner for dem selv. Ofte er det media som via anonyme kilder bringer kunnskap og offentlighet om misligheter.

Medias rolle i korrupsjons- og kameraderisaker er svært viktig. Jeg vil i den forbindelse særlig framheve Aftenpostens sentrale rolle i opprulling av den såkalte vannverkssaken på Romerike. Men jeg vil også framheve at det er viktig at varslere gis et styrket rettsvern mot negative reaksjoner på arbeidsplassen.

Kristelig Folkeparti mener at når varslere møtes med oppsigelse fra arbeidsgivers side, bør oppsigelsen anses som ugyldig med mindre arbeidsgiver dokumenterer at oppsigelsen skyldes andre forhold enn selve varslingen. Jeg vil utfordre statsråden og Regjeringen til å fremme forslag for Stortinget som følger akkurat dette.

Norge scorer høyt på statistikker over land med lite korrupsjon. Men selv om vi ligger langt framme i globalt perspektiv, kommer vi dårligst ut i Norden. Hvis Norge også i framtiden skal være et land med lite korrupsjon, kreves det innsats fra flere. Ikke minst må det offentlige være seg sitt ansvar bevisst og fokusere både på forebygging og kontroll.

Tillit til at kommunenes avgjørelser tas på objektivt grunnlag ut fra en vurdering av alle sidene ved saken, er viktig. Kommunene må derfor satse på bevisstgjøring og opplæring både blant folkevalgte og ansatte for å forebygge og skape bevisste holdninger til korrupsjon, habilitet og lojalitet. Det er Regjeringens og særlig kommunalministerens ansvar å motivere til og tilrettelegge for et slikt arbeid.

Avslutningsvis: Er det ikke slik i vårt samfunn at vi lager kriseplaner eller beredskapsplaner etter at krisen har skjedd? Er det ikke mye bedre å forebygge før korrupsjonsskandalene kommer i offentlig sektor?

Statsråd Åslaug Haga [10:40:14]: Jeg er glad for denne anledningen til å drøfte et viktig tema. La meg gi honnør til representanten Tørresdal både for å ta opp saken og for å være så konstruktiv og konkret i innlegget sitt. Jeg kan bare allment bekrefte at på de fleste punktene er jeg helt enig med interpellanten, og jeg kommer tilbake til enkeltelementer.

La meg først få understreke at det store flertallet av til-litsvalgte og ansatte i kommunal sektor opptrer helt etter boka og skjærer klar av dagens debatt. Bare i løpet av den tida jeg har vært kommunalminister, har det vært flere oppslag i media om påståtte tilfeller om økonomisk utrusk, smøring og korrupsjon i kommunesektoren. Sakene har særlig vært knyttet til kommunalt eide selskaper, men

gjelder også ansatte og folkevalgte i enkeltkommuner og fylkeskommuner. Ett tilfelle er ett tilfelle for mye, enten vi snakker om mulig korrupsjon eller vi snakker om dårlig utøvelse av skjønn. Jeg ser svært alvorlig på dette, og har allerede tatt saken opp med Kommunenes Sentralforbund. I konsultasjonsmøte med KS 18. november ble vi enige om å ta tak i dette i fellesskap, slik at det kan ryddes opp.

Min oppgave som kommunalminister er å være tydelig på behovet for å ha en rein sektor, og det er å se til at kommunene har et patent lov-, regel- og rammeverk. De foreløpige tilbakemeldingene som jeg har fått når det gjelder regelverket, er at det er godt. Men jeg er sjølsagt helt og fullt åpen for å følge opp innspill som kan gjøre det bedre. Et godt regelverk er nødvendig. Men mange av de utfordringene vi her snakker om, kan bare løses gjennom et systematisk arbeid med etikk og holdninger lokalt, slik at det kan skje en bevisstgjøring hos hver enkelt ansatt. Her har definitivt KS en rolle som tilrettelegger og veileder, for ansvaret ligger først og fremst, som også interpellanten sier, i kommunesektoren sjøl.

Det er delte oppfatninger om hvor omfattende fenomenet smøring og korrupsjon er i kommunene. Jeg har ikke holdepunkter for å si at det er mer korrupsjon i kommunesektoren enn i andre sektorer. Jeg har heller ikke grunnlag for å si at det nødvendigvis er mer korrupsjon i små kommuner enn i større. De sakene som har vært framme i media i den senere tida, har gått både på kommuner, på stat og på private.

Når det gjelder kommunal sektor og de sakene som har vært oppe i den seinere tida, er det viktig å understreke at sakene har svært ulik karakter. En del av sakene dreier seg om eierstyring av selskaper, om styrets ansvar og om å etablere en fornuftig rolledeling mellom eier og driftsledelse. Noen av sakene dreier seg om tilfeller der én og samme person har flere roller, f.eks. som generalforsamling og styreleder i flere selskaper. I slike tilfeller kan det oppstå spørsmål om inhabilitet, men det behøver ikke nødvendigvis å ha noe med korrupsjon å gjøre. Diskusjon om terskelverdier for offentlige anskaffelser er blitt en del av debatten. I noen saker er det spørsmål om offentlighetsloven gjelder for selskaper, mens i noen tilfeller er det spørsmål om ren smøring og korrupsjon.

Jeg trur ikke at det gagnar diskusjonen å sette merkelappen «korrupsjon» på alle disse problemstillingene. Jeg trur debatten vil tjene på at vi nyanserer den. Det er f.eks. nødvendig å skille den generelle diskusjonen om eierstyring i selskaper fra spørsmål som gjelder regulær økonomisk kriminalitet, og vi må skille kriminalitet fra dårlig utøvd skjønn.

Korrupsjon og økonomisk kriminalitet er i seg sjøl samfunnsskadelig og derfor uakseptabelt under enhver omstendighet. Regjeringa er opptatt av disse spørsmålene på et rent allment grunnlag, men sett fra mitt perspektiv som kommunalminister vil jeg i tillegg understreke at det ville være helt ødeleggende for tilliten til lokalforvaltningen om det skulle vise seg å være grunnlag for påstander om omfattende smøring og korrupsjon.

Påvisning av korrupsjon og annen økonomisk kriminalitet svekker tillitsforholdet mellom den kommunale for-

valtningen og innbyggerne kraftig. Det er derfor helt nødvendig at vi får sakene fram i lyset, og at vi kan rydde opp. Vi trenger mer kunnskap om hva som er situasjonen. En viktig del av den strategien som vi har for å ta tak i dette, er å få bedre oversikt over hva som er de faktiske forholdene.

Når det gjelder lover og regelverk, har vi som sagt gått igjennom det. Det er gjort endringer i kommuneloven som trådte i kraft i 2004. Men dersom det er grunnlag for å si at det er lovverk som er til hinder for at noe blir utøvd på en god måte, vil vi sjølsagt gripe fatt i det umiddelbart.

Regelverket om offentlige anskaffelser har vært i fokus og var også en viktig del av interpellantens redegjørelse. Åpenhet, innsyn og etterprøvarhet kan gi grunnlag for å avdekke korrupsjon. Men det er ikke slik at man kan utrydde korrupsjon gjennom regelverket om offentlige anskaffelser. Spørsmålet om hvor detaljert regelverket om offentlige anskaffelser skal være, er også et spørsmål om å finne en hensiktsmessig balanse mellom de transaksjonskostnader som er knyttet til et omfattende regelverk, og den samfunnsmessige gevinst regelverket gir. Vi må finne en fornuftig balanse mellom hensynet til forenkling og det vi er opptatt av å diskutere i denne sammenhengen, faren for korrupsjon.

Men la oss for all del ikke komme dit hen at vi gjør spørsmålet om innkjøpsfaglig vurdering til et spørsmål om å være for eller mot korrupsjon. Vi kan ikke tru at regelverk løser alle problemer.

Når det gjelder spørsmålet om smøring, kameraderi og korrupsjon, må vi erkjenne at det er begrenset hva vi kan oppnå gjennom regelverk og kontrollordninger. Uansett hvor godt regelverket er, og hvor gode muligheter vi har for kontroll, er det ingen garanti for at uheldige forhold ikke oppstår, eller at det ikke begås straffbare handlinger. Vi må være opptatt av å legge ansvar på den enkelte. Det er den enkelte som må være trygg på sin rolle, og som må ha en bevissthet om hvor grensene går.

I mitt møte med KS 18. november gav jeg klart uttrykk for at totalmengden av saker som jeg bare har sett i min tid som kommunalminister, er for stor, og at vi står i fare for å skade kommunesektorens omdømme hvis det ikke blir tatt grep. Dette er KS helt enig i.

KS er nå i ferd med å utarbeide en prosessveileder med sikte på å øke bevisstgjøringen med hensyn til både etikk, samfunnsansvar og antikorrupsjonsarbeid. En slik veileder vil også ta for seg mange funksjoner i kommunen når det gjelder både innkjøp, spørsmål om gaver og donasjoner og utøvelse av eierskap i selskaper. Det er altså et svært omfattende arbeid som KS nå går inn i. KS vil i løpet av de nærmeste månedene også gjennomføre flere regionale seminarer for å fokusere på dette. En del av de problemstillingene som interpellanten tar opp knyttet til ledere som må skolerer, veiledninger om habilitet og kompetansetiltak for etisk bevissthet, vil bli ivaretatt i det arbeidet som KS nå er i gang med.

Jeg vil sjølsagt følge opp overfor KS underveis og i ettertid for å se om det er behov for lovendringer. For øvrig vil vi jobbe med KS hele veien for å se om det er noe de-

partementet kan bidra med for å rette økt søkelys på problemstillingene.

Når det gjelder andre forhold som interpellanten tar opp, spørsmålet om «whistle-blowers», at man skal si fra om klanderverdige forhold, er det et arbeid man er i gang med i departementene som en konsekvens av at Grunnloven § 100 er endret. Det har foreligget en veileder tidligere. Den må oppdateres og endres i lys av de beslutningene som Stortinget har fattet.

Når det gjelder offentlighetsloven, vil vi følge opp det Bondevik-regjeringa har lagt opp til. Det er også viktig med hensyn til antikorrupsjonsarbeidet.

Når det gjelder karantenebestemmelsene, vil jeg helt til slutt bare si at det er en interessant problemstilling, som jeg lover å se nærmere på, og som vi ikke har gått inn i. Men det er helt opplagt at interpellanten er inne på sentrale problemstillinger også på det området.

Björg Tørresdal (KrF) [10:50:57]: Jeg vil takke statsråden for konstruktivt å ta tak i de mange utfordringene i kjølvannet av denne debatten.

Jeg er enig i at regler ikke utrykker korrupsjon, og at ett tilfelle er et tilfelle for mye. Det er godt at KS er kommet på banen, for de spiller en viktig rolle for å få til en ren sektor.

Jeg er også enig i at regelverket er godt, men det er ikke nok. Kommunesektoren har ansvar, men det er ryddig om en pålegger kommunesektoren etiske retningslinjer for alle. På den måten slipper små og store kommuner å ta stilling til om det skjer hos dem, om det er behov for dem å ta tak i problemet. Hvis alle må, er det likt for alle; alle skal ha et regelverk som de ikke må overtre.

Staten og kommunene kjøper hvert år inn varer for 250 milliarder kr. For å sikre best mulig pris og for å unngå kameratkjøp og økonomiske misligheter skal det være både konkurranse og offentlighet i kjøpsprosessen. Likevel er virkeligheten at hver sjettede kommune ikke har lagt ut et eneste tilbud på nettstedet Doffin i år. Enkelte kommuner har ikke lagt ut noe som helst siden 2003. Det skjer tross for at alle innkjøp over 500 000 kr som hovedregel skal kunngjøres på Doffin.

Ulovlige direkteanskaffelser og tilsidesetting av innkjøpsregelverket kan indikere en korrumpert praksis, og det er i seg selv uheldig. Vi er enige om at vi må styrke tilliten til lokaldemokratiet. Det er tvingende nødvendig at det finnes forebyggende regelverk, og at dette lojalt etterleves.

Kommunene forvalter tillatelser og bevilgninger og er dessuten store innkjøpere. De risikerer å bli utsatt for forsøk på urettmessig påvirkning og korrupsjon. Dette må den enkelte kommune ha et bevisst forhold til.

Det er bra at statsråden vil presisere i loven at det skal være et klart skille mellom kommunenes kontrollutvalg og styrene for interkommunale selskap – dette for å forhindre at ingen kan kontrollere seg selv.

Kommunene ønsker seg på mange måter større frihet og mindre byråkrati. Det er bra, og det er forståelig. Men risikoen for korrupsjon og økonomiske misligheter i kommunene må tas på alvor. Dersom denne typen handlinger

får spre seg, vil det rukke ved selve demokratiet. Derfor er det nødvendig å ha saksbehandlingsregler og anbudsprosedyrer som virker forebyggende, som ikke minst er viktig for å sanksjonere mot ansatte folkevalgte som opptrer på en kritikkverdig måte.

Jeg ser fram til å høre andre representanters syn og vurdering av denne utfordrende problemstillingen.

Statsråd Åslaug Haga [10:54:00]: Det er mange interessante problemstillinger på dette feltet som vi kunne ha brukt mye tid på å diskutere. La meg bare komme litt tilbake til noe av det jeg ikke var veldig presis på i innlegget mitt.

Interpellanten foreslår at man bør lovfeste en plikt til å lage etiske retningslinjer i kommunene. Til det har jeg lyst til å si at mitt utgangspunkt er at alle kommuner definitivt bør ha etiske retningslinjer. Det er allerede mange kommuner som har det. Jeg trur nok også at som en konsekvens av det arbeidet som KS nå setter i gang, det omfattende skoleringsarbeidet som er på trappene første halvår neste år, vil det bli slik at ytterligere flere kommuner vil utvikle et etisk regelverk.

Jeg har lyst til å se, ut fra de prosessene som nå er i gang, om vi greier å få etiske retningslinjer på plass i kommunene uten at vi nødvendigvis lovfester det. Men jeg er åpen for å diskutere det hvis så ikke skjer. Jeg trur nok vi skal holde fast på at uansett hvor gode etiske retningslinjer vi har, uansett hva vi nedfeller på papiret, er vi helt avhengige av at det er den enkelte ansatte som utfører sin oppgave på en samvittighetsfull måte.

Det ble tidligere her sitert fra en uttalelse av Erling Grimstad, som det definitivt er verdt å lytte til i disse spørsmålene. Han sier i et innlegg at etiske regler ikke er til hjelp alene. Det amerikanske skandaleselskapet Enron hadde et av de beste etiske regelverk i næringslivet. Det som betyr noe, er prosessen rundt implementeringen av et regelverk. Jeg er veldig enig i det. Derfor trur jeg det første vi skal gjøre, er å få prosessene i gang i kommunesektoren. Der har vi alle en jobb å gjøre for at de prosessene skal bli konstruktive, at vi ikke skal generalisere for mye, og at vi skal ha en skikkelig debatt om dette som gjør at vi ikke skjærer alle over én kam. Men det er helt nødvendig at vi har en offentlig debatt også om dette, og det må være mulig å føre en offentlig debatt om disse spørsmålene uten at noen føler at de dermed blir tråkket på. Det er i det perspektivet også at det er meget bra at vi har denne diskusjonen i Stortinget i dag.

Ib Thomsen (FrP) [10:57:17]: Korrupsjonstallene er bare toppen av det norske isfjellet, blir det sagt. Folk i Norge er mistenksomme, og det er bra. På Romerike måtte en ordfører gå av fordi han hadde mottatt velferdsreiser fra interkommunale selskap, NRV og RA-2, der det nå er avslørt stor samrøre mellom vannverkssjefen og sjefens familie og private selskaper. Dette er vi kjent med fra pressen. En annen lokalpolitiker, også fra Akershus – forresten fra Stortingets største parti – er avslørt for trolig å ha tatt ut mer penger på sine politiske verv enn det han har hatt adgang til.

Det er klart at disse to sakene har påvirket synet på korrupsjon i Norge. I en meningsmåling TNS Gallup har gjort på Romerike i kjølvannet av vannverksskandalen, svarte 74 pst. at de er helt eller delvis enige med korrupsjonsjegeren i at bestikkelser og korrupsjon er like vanlig her som i resten av Europa. De signalene må vi og Stortinget ta på alvor. Det er bra at folk ser at påstandene til Eva Joly om at det er mer korrupsjon i Norge enn det vi tror, er riktige.

Det er også positivt at så mange vil si ifra dersom de oppdager tilfeller på sin arbeidsplass eller i den kommunen de bor i. Undersøkelsen sier at 50 pst. vil si ifra til sin overordnede. Kun 2 pst. vil si ifra til pressen. Der har vi vel litt ulikt syn, og vi opplever det annerledes. Jeg trodde det var motsatt, men det er det folk sier i undersøkelsen.

Jeg er også enig med dem som sier at det er viktig at kommunesektoren tar problemet på alvor, og at den må framskaffe kunnskap og iverksette forebyggende tiltak. Tiltakene må omfatte både kommunale og interkommunale selskaper og hele den offentlige sektor. Det er også viktig at man tar rykter og henvendelser fra Norges innbyggere på alvor, at man reagerer konsekvent på slike handlinger.

Det er pinlig å være politiker fra Romerike og Akershus. Det er pinlig når vi opplever noe slikt som vi har opplevd her. Jeg kommer fra en kommune som kjøper vann nettopp fra Nedre Romerike Vannverk, så jeg har antakeligvis vært med på å betale en jaktfarm i Afrika. Det er ikke noen god følelse for oss innbyggere.

Det er godt å høre at statsråden tar dette på alvor og foreslår en del tiltak, som jeg synes er veldig positivt. Dette skal jeg følge med argusøyne. Men vi skal ha tillit til politikere, vi skal ha tillit til ansatte, og vi må ha en holdningsendring i offentlig sektor.

André Oktay Dahl (H) [11:00:24]: Jeg kan bare slutte meg til representanten Thomsens betraktninger om at det er pinlig å komme fra Akershus og Romerike. Jeg har selv bodd ved Øyeren, og plutselig har det dukket opp en del nye dyr der som jeg ikke visste fantes i faunaen der fra før.

At korrupsjon bare kan skje i land vi ikke liker å sammenligne oss med, har vel den siste tids debatt forhåpentligvis gjort noe med. Og forhåpentligvis blir fokuset heller ikke bare et blaff, for statlig virksomhet er et grelt eksempel på hvordan man år etter år har sett grove brudd på regelverket, på tross av til dels stor offentlig oppmerksomhet. I offentlig sektor handles det årlig varer og tjenester for over 240 milliarder kr. Man kunne spart over 14 milliarder kr hvis lov- og regelverk faktisk ble fulgt. Mangel på dokumentasjon og innsyn i anskaffelsesprosessene har vært et utbredt problem i statlige virksomheter som fortrinnsvis burde hatt økonomi og juridiske ressurser til å håndtere det langt bedre.

Små kommuner med til dels lav juridisk kompetanse kombinert med en alle kjenner alle-kultur er enda mer perfekte ofre for den gråsonen som oppstår ved at det offentlige ikke er obs. Det er dokumentert at mange kommuner ikke forstår hvor grensen går for straffbar påvirk-

ning, smøring og bestikkelse, og hvilke metoder mange leverandører benytter seg av.

Høyres forslag om å utarbeide en nasjonal strategi for kompetanseheving i kommunal sektor for å motvirke dette ble nylig nedstemt under budsjettbehandlingen. I media og i dag ser det fortjenstfullt nok ut til at statsråden tar dette noe mer på alvor, og jeg håper at de i realiteten 3 milliardene ekstra til kommunene ikke bare blir en god jul-hilsen uten en klar tanke om hvorledes man sikrer seg at ingen spiser av det økte lasset. Jeg vil derfor gjenta spørsmålet her i dag: Vil Regjeringen ta initiativ til å utarbeide en slik nasjonal strategi og fremlegge den for Stortinget?

Kampen mot korrupsjon er både internasjonal og lokal, og da er spørsmålet: Har kommunalministeren, justisministeren, næringsministeren og ikke minst moderniseringsministeren en felles agenda? Hvilke konkrete felles initiativ vil bli tatt? Og når kan Stortinget forvente å få det til behandling? Og et spørsmål til: Vil statsråden klargjøre inhabilitetsreglene for kommunene etter mønster av det man har gjort for statlig virksomhet?

Jeg håper at Regjeringen i sine festtaler mot konkurranse, marked og «kald» høyrepolitikk er oppmerksom på at bieffektene av det kan være at det blir så hyggelig, varmt, klamt og hett at man legger ut den røde løperen for mer lyssky virksomhet i lukkede kommunale rom. Reell konkurranse er kanskje ikke vakkert, og noen vil tape. Men det er samtidig et virkemiddel for å hindre at noen få gis en mulighet til å tyne oss alle.

På TV 2 gjør Harald Rønneberg hver uke noe han ikke kan. Det ser ut til at Frank Aarebrot, av yrke valgforsker, men i ambisjonene stort sett det aller meste, har lyst til å overta også den jobben. Hans utspill i dag mot Eva Joly, hvor han i realiteten svekker antikorrupsjonsarbeidet, er et godt eksempel på hvorfor vi trenger en nasjonal strategi for kompetanseheving og også modne herrer med lang fartstid i kommunal sektor. Var det noe det var nok av i forbindelse med avsløringene på nedre Romerike, var det folk som visste mye, men ikke sa noe før det hadde gått lang tid. Desto verre er det at folk som burde visst bedre, ikke kommer med fornuftige tanker utad og faktisk svekker korrupsjonsarbeidet.

Helt til slutt et veldig konkret spørsmål. I kommunene iverksettes det en ny kontrollform: selskapskontrollen. Det er ikke kontroll av antall rødvingglass, men av aksjeselskap og interkommunale selskap. Etter lovverket er det mulig å organisere seg bort fra denne kontrollen hvis man har bare en museprivat aksjeeiendel i det selskapet. Vil statsråden på bakgrunn av de erfaringene man gjør med denne selskapskontrollen, vurdere å skjerpe regelverket, slik at enkeltkommuner ikke så lett kan organisere seg bort fra denne selskapskontrollen, og nærme seg i større grad det mønsteret som har dannet utgangspunkt for dette lovverket, nemlig Riksrevisjonens mulighet til å føre selskapskontroll?

Åsa Elvik (SV) [11:04:51]: Frå SV si side vil vi gi ros til interpellanten for å ta opp problemstillinga, og også rose statsråden for å gå inn i problematikken på ein såpass grundig måte. Eg la spesielt merke til vektlegginga av ein

dialog med KS, som er veldig vesentleg i forhold til denne problemstillinga.

Økonomisk kriminalitet er noko som SV har jobba med og fremma ei lang rekkje forslag om tidlegare. Det gjeld alle avskyggingar av økonomisk kriminalitet. For eksempel fremma vi eit privat forslag i førre periode med forslag til ei lang rekkje tiltak. Eitt av forslaga, som fekk fleirtal i Stortinget, var at revisor skulle påleggjast å melde frå om mistenkjelege forhold i føretak som ein jobba med. Så dette er noko som vi har hatt fokus på og vore opptekne av uansett kor det er, og kven som gjer det. Vi har hatt som mål at det skal vere vanskeleg, for ikkje å seie umogleg, for folk i maktposisjonar, uansett om det er eit privat selskap eller ei offentleg verksemd, å utnytte den maktposisjonen dei har, til eiga vinning. Tiltaka er: større openheit, klarare rolle og større uavhengigheit for kontrollørar. Vi har også meint at ein måtte vurdere større offentleg kontrollinnsats og auka straff.

I forhold til offentleg sektor er det klart at det er eit aspekt ved saka at det offentlege gjer innkjøp for om lag 240 milliardar kr i året. Det er ca. 15 pst. av BNP. Eg er einig med interpellanten i at openheit er eit viktig verkemiddel for å hindre korrupsjon og kameraderi ved offentlege innkjøp.

Interpellanten var inne på at Regjeringa har vedteke å vidareføre dei nasjonale terskelverdiane for å gjennomføre konkurranse for offentleg innkjøp på 500 000 kr, og at ein ikkje innfører plikt til forenkla kunngjering ved kjøp over 100 000 kr. Vi har meint at i og med at terskelverdiene blei auka for berre tre månader sidan, bør ein la dette få verke til ein har hausta erfaringar og evaluert det, før ein eventuelt gjer noko med det. Vi har hatt som mål å forenkle regelverket og forbetre dagens reglar i forhold til kommunesektoren. Regjeringas vedtak er altså i tråd med det som var Bondevik II-regjeringa sitt opphavlege forslag.

Det som det er viktig for oss å leggje vekt på, er at same kor terskelverdien er, og kva slags type plikt ein har, gjeld dei grunnleggjande krava i lov om offentlege innkjøp § 5 for alle innkjøp, uavhengig av verdi. Krava er m.a. at innkjøpa så langt mogleg skal vere baserte på konkurranse, føreseielegheit, gjennomsiktigheit og etterprøvarbarheit. Gjennom at Regjeringa har lagt til rette for frivillig Internett-kunngjering på Doffin også for innkjøp under 500 000 kr, blir det opp til kommunane sjølve i forhold til konkurranseaspektet. I forhold til etterprøvarbarheita, derimot, er dette godt ivareteke, gjennom at Regjeringa har vedteke å innføre ei protokollplikt for alle innkjøp over 100 000 kr. I tillegg ligg det ei sak til behandling i Stortinget om endring av offentlegheitslova med forskrifter, slik at ein ikkje lenger skal kunne unnta protokollar automatisk. I tillegg har Regjeringa stilt krav om HMS og skatteattest ved kjøp over 100 000 kr, slik at ein skal kunne sile ut dei som ein må kunne betrakte som useriøse leverandørar.

Dette understrekar at det er viktig for regjeringspartia å ha eit regelverk som forebyggjer kameraderi og korrupsjon. Vi skal no hauste erfaringar med den nye terskelver-

dien og gjennomføre ein analyse av korleis dette har verka.

I ei pressemelding frå statsråd Heidi Grande Røys peiker ho på at mange brot på reglane har si årsak i manglande kunnskap. Det er eit aspekt ved denne debatten også. Derfor har departementet sagt at ein skal greie ut behovet for å styrkje tilbodet om rådgiving i samband med offentlege innkjøp. Likevel er det viktig å undersøkje, for at bevisste og overlagte brot skal få konsekvensar. Statsråden har derfor varsla at ho no vil vurdere å innføre sanksjonar mot ulovleg direkteinnkjøp, i tråd med eit forslag frå ei arbeidsgruppe som har sett på dette. Frå SV si side er vi derfor tilfredse med at mange statsrådar vil ta tak i denne problemstillinga og har ho i fokus, og vi vil gjerne takke interpellanten for å setje eit viktig tema på dagsordenen.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:10:16]: Vi liker vel alle å tro, som kommunalministeren var inne på, at folk er hederlige. Og jeg er enig i det utgangspunktet at det gjelder de aller, aller fleste. Men som også det fylket jeg representerer, Oslo, og historien der og de senere tids hendelser har vist, er det altså brodne kar, dessverre, i alle leire. Det er da vi trenger et godt regelverk, som sørger for at de som gjør seg skyldige i denne type handlinger, blir satt på plass, ikke bare strafferettslig, men også innenfor det kommunale regelverket. Vi ser dessverre at det i Oslo har vært slik at man bare har ventet på politietterforskning, og ikke har foretatt personalmessige reaksjoner. Dermed er det etter hvert blitt umulig på grunn av tiden, og fordi politiet til syvende og sist har henlagt saker.

Så har jeg lyst til å komme litt inn på det som gjelder anbudsreglementet. I Aftenposten onsdag 14. desember sier fornyelsesministeren at de vil «evaluere regelverket» og se om de skal heve anbudsgrensen ytterligere før det er nødvendig med anbud. Hun sier faktisk at man skal «lage en ny slagplan for hvordan terskelverdien kan heves ytterligere». Og de vil opp til EUs nivå. Jeg er litt overrasket over at statsråden fra *det* partiet er så opptatt av å nærme seg EUs nivå, og har valgt akkurat dette området å etterleve det på, for det er klart at i EU er det jo ikke så veldig mange kommuner som er på størrelse med mange av de kommunene vi finner i dette landet.

Nå synes jeg representanten Åsa Elvik var mer tilbaketrukket i forhold til viljen til å etterleve fornyelsesministerens slagplan, og jeg har egentlig lyst til å høre med kommunalministeren hvordan Regjeringen faktisk vurderer dette: Er det fortsatt et mål å komme opp til 1,8 mill. kr før man skal gå til anbud?

Så et par kommentarer til noen andre forhold. Det ene gjelder de interkommunale selskapene, som kanskje lever litt satellittmessig i den kommunale verden. Der er det faktisk også slik at med dagens regelverk er det ikke et skille mellom kontrollutvalget og styret for et interkommunalt selskap, som er kommunens revisor. Dersom en person sitter både i styret for et interkommunalt revisjons-selskap og i kommunens kontrollutvalg, som det altså er mulighet til, vil vedkommende i noen grad kunne kontrollere seg selv. Er *det* noe statsråden kan tenke seg å se på?

I tillegg tok representanten André Dahl opp spørsmålet knyttet til selskapsrevisjon og muligheten for å unngå slik revisjon dersom man har en mindre, privat interessent inne i selskapet. Det tror jeg det er absolutt grunn til å se nærmere på, ikke minst for å sikre at organisasjonsformen ikke blir et påskudd for enkelte til å sørge for at man ikke får den kontroll som bør være til stede når storparten av selskapet i realiteten er kommunalt.

Jeg er glad for at statsråden i sitt svar til interpellanten Tørresdal i det store og hele viste en veldig positiv holdning til å ta fatt i dette, og jeg skjønnte også at hun hadde hatt et konsultasjonsmøte med KS hvor dette hadde vært tema. Samtidig må vi vel si at KS har sett på – hva skal jeg si – det anti-byråkratiske i dette med anbudsreglement som det viktigste for sin del. Men jeg er helt enig med statsråden i at skal vi ha tillit til den kommunale forvaltning – og det tror jeg også KS er helt avhengig av – må også balanseringen skje slik at den jevne mann og kvinne i gata føler tillit til at skattepenger forvaltes på en god måte, ved at ingen gis forrang på en måte som ikke er i tråd med de normer vi bør ha i samfunnet.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:15:24]: Jeg synes statsråden viste en åpen holdning og gav et godt svar på de utfordringene vi står overfor. Jeg synes det er bra at representanten Tørresdal løfter debatten slik at vi får den her i salen, etter de hendelsene vi har sett i høst.

Men jeg synes det er viktig å understreke at de fleste som jobber i kommunen, de fleste som er kommunalt valgt, og de fleste ordførerne er lovlydige borgere som prøver å gjøre sin plikt og forvalte de økonomiske midlene på en mest mulig ansvarsfull måte. Desto viktigere er det at vi tar tak i de negative utslagene vi ser, slik at ikke de som gjør en god jobb, blir stilt i et dårlig lys av dem som ikke bare har redelige hensikter. Derfor er det bra med debatten, og bra med åpenheten.

Men jeg synes det er viktig at vi nå ikke bare fokuserer på enkelttilfellene, men ser på de strukturene som legger til rette for korrupsjon. Kommunal sektor har de siste årene vært preget av at det har pågått en kontinuerlig omstillingsprosess, der det har kommet nye organisasjonsformer, og der nye grenser må trekkes. Det har foregått mye nytt arbeid. Mye av den omstillingen som har skjedd, har skjedd etter Margaret Thatchers modell, etter det som med et moteord kalles New Public Management, AS-organisering, foretaksorganisering, som har gjort at det stilles nye krav.

Jeg synes det er underlig å høre på representanten fra Høyre, som snakker om lyssky virksomhet som foregår i det kommunale rom. Jeg tror nok det foregår mer lyssky virksomhet i lukkede rom, i styrerommene, enn i det kommunale rom. Jeg vil kanskje ikke kalle det lyssky virksomhet. Men jeg synes det er viktig at vi løfter den problemstillingen.

Noe av utfordringen i forhold til kommunale foretak, kommunale AS, er at det er mange av de samme personene som er involvert i mange forskjellige roller, som har styrelederroller eller ordførerroller. Det er vanskelig å trekke grensene. Jeg håper at KS etter konsultasjonsmøtet

går inn i den debatten på en skikkelig måte og trekker grenser der, og kommer med klare etiske retningslinjer i forhold til de mange rollene man har som lokalt folkevalgt. Jeg tror det er bra at KS nå sier at de skal gå inn i dette med full kraft neste vår på de regionale konferansene, og ha et kontinuerlig arbeid for å se hvordan vi som folkevalgte – både lokalt og nasjonalt – kan trekke gode retningslinjer som er enkle å følge.

Jeg vil presisere til slutt at vi som er i offentlig sektor, har et spesielt stort ansvar for å ha ryddighet. Det er offentlige midler man disponerer, fellesskapets midler. Man kan derfor ikke ta for lett på denne problemstillingen. Jeg synes statsråden viser en forbillig åpen og offensiv holdning til spørsmålet.

Dag Terje Andersen (A) [11:18:35]: Jeg vil slutte meg til dem som takker for og gratulerer interpellanten med at dette temaet blir satt på dagsordenen, fordi det er viktig. Det er et godt initiativ.

Enkelte saker er så viktige at det bør være tverrpolitisk enighet om at vi av hensyn til styresettet vårt går sammen om å finne løsninger slik at vi kan rydde opp i uhumskheter. Dette er et eksempel på det. Derfor bør vi bruke alle muligheter til å forebygge, noe statsrådets svar og gav klare signaler om. Det er et viktig prinsipp i det norske demokratiet at alle skal ha lik mulighet til å påvirke, og at vi skal være trygge på at lokaldemokratiet og statsbyråkratiet er totalt smørefritt.

Flere har vært inne på behovet for etiske retningslinjer. Jeg er enig i det. Jeg vil tro de aller fleste kommuner har det; i alle fall har de kommuner jeg kjenner, det. Men jeg mener å huske at en lærer en gang lærte meg at etikk er læren om rett livsførsel, mens moral er etikk i praksis. Derfor er det viktig at vi og gjør det vi kan for å oppruste moralen i forhold til å overholde det etiske regelverket som fins, og at vi har kontrollordninger som avslører når etikken ikke blir etterlevd.

Jeg har vanskelig for å se noen dokumentasjon på at problemstillingen skulle være mer aktuell i små kommuner enn i store. Men grensetilfellene i forhold til inhabilitet er åpenbart oftere framme i små kommuner enn i store. På den annen side er det ofte mer gjennomsiktighet i små kommuner, noe som kan kompensere for det. Men det er klart at habilitetsreglene er spesielt krevende i små kommuner.

KS sitt ansvar for å lære opp både ansatte og folkevalgte er blitt nevnt her. Jeg vil i tillegg peke på partienes ansvar for i forbindelse med nyvalg til kommunestyre å sørge for at dette er en vesentlig del av den skolering vi gir våre tillitsvalgte rundt omkring i landet. Nettopp integritet, uavhengighet, trygghet i stilling og dermed og forholdet til habilitet var noen av temaene som var framme på fredag da vi diskuterte lov om statens ombuds- og tjenestemenn. Det er ett eksempel på hvorfor statens ombuds- og tjenestemenn i Norge har hatt en spesiell rettsstilling og sikkerhet for sin ansettelse, nettopp for at den uheldheten skal være til stede.

Som representanten Vedum blir jeg litt forundret over høyresidens innfallsvinkel i denne debatten. For det kan

ikke være tvil om at hvis en stadig større andel av de kommunale tjenestene skal kommersialiseres og bli forretningsområde – ja, til og med sykehjemsplassene til beste foreldrene våre og skoleplassene til ungene våre skal bli forretningsområder – da blir sannsynligheten og muligheten for korrupsjon større, ikke mindre. At utviklingen har gått i den retning, burde være et tankekors for alle de tidligere regjeringspartiene. En får som bestilt.

Når det gjelder grenser for offentliggjøring av offentlige innkjøp, viser jeg til representanten Åsa Elviks grundige redegjørelse og gir min fulle tilslutning til den, og det samme når det gjelder mulighetene for dem som varsler, varslerne – som av en eller annen grunn kalles «whistleblowers» – og deres rettsstilling i forhold til å si ifra når noe er galt.

Noen har også framhevet at det har vært mange saker i media opp gjennom årene og i det siste, noen om økonomisk utroskap og noen om korrupsjon. Det er ille, men det er noe som er verre enn at det kommer saker i media om økonomisk utroskap, og det er hvis det er økonomisk utroskap som først blir kjent gjennom media. Jeg har inntrykk av at alle partiene er interessert i å bidra til å skaffe regelverk og rutiner som gjør at vi kan forebygge det.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [11:23:44]: Representanten Tørresdal skal ha ros for å ha tatt opp denne saken. Det er et vepsebol hun stikker hånden inn i.

Alle kjenner vi til påstander om at man må kjenne folk i det kommunale for å få gjennomslag, og det er et stort problem ved Kommune-Norge. Korrupsjon er ille uansett, men det er verre om det skjer i offentlig sektor enn i privat sektor. Det offentlige er avhengig av tillit når de skal forvalte vårt lovverk og vår felles økonomi. Hvis vi ikke kan stole på dem som forvalter makten, hvem skal vi da kunne stole på? Det er spørsmål vi må stille oss. Jeg må også stille spørsmål ved det representanten fra Senterpartiet hevdet, om at det var belegg for å si at man hadde mer korrupsjon i privat sektor enn i offentlig sektor. Jeg skulle gjerne sett det faktiske grunnlaget og dokumentasjonen for den påstanden.

Det snakkes mye om manglende tillit til det offentlige og til politikerne. Representanten Tørresdal refererte til en undersøkelse som viste at tre fjerdedeler av det norske folk tror at det er en del korrupsjon, tror at det er tvilsom håndtering av innkjøp, og mener at det skjer uetiske ting. Det burde skremme oss i denne sal. Jeg har selv jobbet i det offentlige med innkjøp, og det er en krevende øvelse. Riktignok er mine erfaringer nå åtte år gamle, men det som var helt åpenbart på den tiden jeg jobbet i denne sektoren, var at man manglet kompetansehevingstiltakene. Man var lite fokusert på det arbeidet som faktisk ble gjort, og at det skulle være kvalitativt innhold i det. Det er et inntrykk jeg fortsatt har, og det inntrykket er kanskje også skapt av at jeg fortsatt driver som kommunepolitiker i en større kommune i Buskerud. Vi kommer ofte over både påstander og uheldige saker som tyder på at det i flere kommuner rundt omkring er svært uheldige forhold.

Vi i Fremskrittspartiet tror at noen av problemene kan løses med Fremskrittspartiets modell for finansiering,

bl.a. når det gjelder helse og skole. Med en direkte statlig finansiering av dette, med et kronebeløp pr. elev eller pr. pasient, vil det bli mindre man faktisk steller med i kommunene og således også mindre muligheter for problemer. På det området stiller jeg meg uforstående til påstanden fra representanten Dag Terje Andersen om at vi gjennom alternative modeller, som både den forrige regjeringen og Fremskrittspartiet har jobbet for, får mer korrupsjon. Det ligger i disse modellenes natur at det faktisk vil føre til mindre korrupsjon. Når man har mer brukerstyring gjennom fritt brukervalg og marked, og mindre styring gjennom politikere og byråkrater, blir det naturlig nok mindre korrupsjonsmuligheter.

Det er selvfølgelig klart at dette bare vil løse en del av problemene. Kommunene vil også med Fremskrittspartiets modell ha en del forvaltnings- og utviklingsoppgaver. I den sammenheng er det viktig at man har et strengt regime hvor man fokuserer på innholdet i konkurranseutsetting og anbud, og har klarhet og åpenhet rundt disse prosessene.

Fra Fremskrittspartiets side er vi skeptiske til direkte kjøpsordninger som gir muligheter for personlige relasjoner, og at personlige relasjoner skal være utslagsgivende for hvilke leverandører det offentlige velger. Vi tror resepten ligger i konkurranseutsetting og anbud og i en streng oppfølging av innkjøpsregelverket, slik både familie-, kultur og administrasjonskomiteen og kommunalkomiteen sa i forrige periode. Vi tror også, i likhet med statsråden, at det fra den politiske ledelse og administrasjon må fokuseres på de uheldige sidene ved korrupsjon. Vi tror at vi må satse på strengere straffer på det området, og at vi må opprettholde de terskelverdier som er for å sikre at det ikke blir økte muligheter på dette området. Vi tror også at den konkurranseloven vi har, er med på å sikre at korrupsjon innen næringslivet lettere blir avslørt og kan slås hardere ned på, slik vi bl.a. gjorde i Tine-saken.

Torbjørn Hansen (H) [11:28:57]: Jeg er glad for at representanten Tørresdal har tatt opp denne interpellasjonen, og jeg er også glad for at statsråden i sitt innlegg bekreftet at Regjeringen ser alvorlig på problemene med kameraderi, smøring, korrupsjon og tilgrensende problemstillinger, og at hun er åpen for å se på tiltak som kan forebygge dette problemet.

Vi har egentlig ganske liten informasjon om omfanget av problemet i Norge. Representanten Tørresdal refererte til en meningsmåling som viser at tre av fire innbyggere mener at korrupsjon er et problem i Norge, og at 60 pst. mener at det er et økende problem. Det kan være et signal om at folk der ute opplever noe i sin hverdag som ikke inngir god nok tillit til offentlig forvaltning. Fra media har vi hørt til dels graverende eksempler på ulike typer økonomisk utroskap og korrupsjon knyttet til offentlig og frivillig sektor: fra vannverket på Romerike til en sak i Statens vegvesen. Politiet i Oslo har hatt to saker den siste tiden, og Forsvaret jobber med en sak. Røde Kors har hatt en stor sak med domsavsigelse, og vi har saken med en psykiater og en psykolog som mistenkes for å ha gitt le-

geattester mot økonomisk vederlag. Dette er meget alvorlige saker.

Mindre alvorlig, tilsynelatende, er rapporten om de mange kommuner som ikke følger innkjøpsregelverket. NRK spurte nylig 40 revisorer som har ansvaret for 300 kommuner i Norge. To av tre av disse revisorene sier at de har registrert brudd på reglene for offentlige innkjøp. Og NHO mener at det er tette bånd mellom innkjøper og leverandør som er årsaken til bruddene på regelverket. Dette gir også grunnlag for bekymring.

Fra privat sektor, både frivillig og næringsliv, vet vi at underslag og faktisk rene tyverier fra egen bedrift er et utbredt problem. Bedriftene bruker store beløp på å forebygge og etterforske slike saker. Når dette er vel dokumentert som et omfattende problem i privat sektor, er det liten grunn til å tro at offentlig sektor skal være helt forsånt.

Jeg vil derfor ta opp forhold knyttet til offentlige innkjøp, som delvis ligger under kommunalministerens virkeområde og delvis under Fornyings- og administrasjonsdepartementet. Offentlig sektor handler for rundt 240 milliarder kr i året. Kommunene står for en stor andel av dette, og Norge har mange små kommuner og mange små innkjøp. Kommunene er pålagt anbudspflicht for innkjøp over 500 000 kr, en grense som ble hevet fra 200 000 kr nå i september av den forrige regjeringen. Da ble altså anbudsgrensen hevet med 150 pst., hvis vi ser det på den måten. Anbudspflicht sikrer rettferdig konkurranse og god utnyttelse av samfunnets ressurser.

Et annet viktig sidehensyn er forholdet til ryddighet og åpenhet i innkjøpsprosessen. Innkjøp er en kritisk situasjon i forhold til risiko for korrupsjon, smøring og kameraderi. Verdien av å få et oppdrag eller å få bedre margin skaper grunnlag for uredlige motytelser til dem som kan påvirke innkjøpsprosessen. Anbud, konkurranse og åpenhet er derfor godt egnet til å forebygge risiko for slike problemer. Her gir faktisk regelverket et godt og forebyggende grunnlag for å hindre korrupsjon i offentlig sektor.

I Soria Moria-erklæringen har Regjeringen skrevet at terskelen for anbudspflicht skal heves opp mot EU-nivå. EU-nivået er 1,8 mill. kr, mot terskelverdien som nå er 500 000 kr i Norge. Det vil i praksis si at man fjerner store deler av kommunesektorens innkjøp fra anbudspflicht og innsyn. I den grad Regjeringen kan påvirke omfanget av korrupsjon og kameraderi, vil dette være et grep som åpner opp for mer av dette problemet.

Jeg er derfor tilfreds med at Regjeringen nå har tatt til fornuft og besluttet å videreføre anbudsterskelen på 500 000 kr, slik som det ble fastsatt av den forrige regjeringen. Derimot er det litt uforståelig at Regjeringen dropper kunngjøringsplikt for innkjøp under 500 000 kr og fortsatt sier at de vil komme tilbake til heving av anbudsgrensen opp mot EU-nivå senere. Alle innkjøp over 200 000 kr hadde full anbudspflicht fram til september. Da terskelen ble hevet, skulle anbudspflichten erstattes av en mindre byråkratisk kunngjøringsplikt, en forenklet kunngjøringsplikt for mindre innkjøp. Kunngjøringsplikten skal sikre åpenhet, innsyn og konkurranse på store volum av mindre innkjøp i kommunesektoren. Dette er også et krav fra Næ-

ringslivets Hovedorganisasjon, som ønsker rettferdige vilkår, og det er et krav fra autoriteter på korrupsjonsarbeid, som Jan Borgen i Transparency International Norge og Erlend Grimstad.

Regjeringen har tatt et uheldig steg i retning av mindre åpenhet rundt innkjøp. Erlend Grimstad sa til Aftenposten den 15. desember i år:

«Når myndighetene fjerner regler om utlysning og konkurranse ved innkjøp under 500 000 kroner, ligger veien åpen for smøring, bestikkelse og påvirkningshandel.»

Jeg deler denne bekymringen. Høyre mener at åpenhet er viktig i forhold til offentlige innkjøp, og vi kommer tilbake til den saken på et senere tidspunkt.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Björg Tørresdal (KrF) [11:34:18]: Dette er en viktig debatt, og det er en konstruktiv debatt. Ingen er for korrupsjon. Vi ønsker ikke at det er vennskap og kjennskap som skal avgjøre anbud i kommunene.

I kampen mot ukultur, korrupsjon og økonomisk kriminalitet i kommunene står det politiske Norge i det vesentlige samlet, og det er veldig bra. Statsråden har presisert gjentatte ganger at kompetanse i disse spørsmål er viktig. Det er jeg enig i. Jeg stiller meg noe undrende til at Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet valgte å stemme imot forslaget fra Høyre som var oppe til votering i forbindelse med behandlingen av justisbudsjettet for 2006, «om å utarbeide en nasjonal strategi for økt kompetanse i kommunal sektor for å bekjempe korrupsjon og økonomisk kriminalitet». Etter debatten i dag har jeg forventninger til at statsråden og Regjeringen vil se på dette på ny. Jeg forventer videre at statsråden følger opp, slik hun har sagt i dag, slik at det blir etiske retningslinjer i kommunene – i alle kommunene, for alle har faktisk behov for det.

Jeg forventer videre, som mange har vært innom i debatten i dag, at anbudsterskelen vurderes å holdes på 500 000 kr, av flere hensyn.

Jeg er glad for at statsråden vil følge opp når det gjelder bruk av karantene for dem som går fra en stilling i kommunene. Ikke minst er dette viktig når en tenker på den økte bruken av konsulenttjenester i kommunene. En kan altså gå fra en stilling i kommunen og over i en eller annen konsulentstilling og gjøre samme oppgave, med stor inntjening. Det er en trussel for den styrken kommunesektoren skal ha med bruk av sine egne ansatte.

Videre tror jeg det er rett å vurdere styrket rettsvern for dem som varsler uregelmessigheter, for det er med på å fremme en god kultur, en sunn kultur og en ren sektor.

Jeg er enig i det som er sagt om at denne debatten også handler mye om moral, ikke bare om regler. Nå er det umulig for oss å vite om det er mer korrupsjon i små kommuner enn i store kommuner. Det er heller ikke poenget med denne debatten. Men det er i alle fall vanskeligere i små kommuner å avdekke forhold, der båndene mellom de ansatte og de lokale politikerne er mye tettere. Det alle

vet, men ingen gjør noe med, er vanskeligere å gripe fatt i. Derfor vil jeg oppfordre til at en for små kommuner der alt tilsynelatende ser ut til å fungere vel, får retningslinjer som et godt redskap.

Statsråd Åslaug Haga [11:37:12]: Jeg vil takke for en nyttig debatt. Det er jo ikke slik at det var noen tvil før vi begynte denne debatten, om at vi alle er imot korrupsjon og kameraderi. Men det er veldig bra at vi får gått noen runder, slik at vi kan finne den riktige måten å møte disse utfordringene på. Det er et krevende tema vi snakker om.

Det har vært stilt flere spørsmål ved innkjøpsregelverket, og det er spurt om hva Regjeringa tenker når det gjelder spørsmålet om å heve terskelverdien for innkjøp ytterligere. Til det er det å si det vi har sagt før, at det skal vi vurdere. Her må vi finne det rette balansepunktet mellom byråkrati på den ene sida og det å sikre at vi har rutiner som er gode nok for å forhindre korrupsjon, kameraderi og smøring, på den andre. Det står jo her en person som ofte mener at EU-tilpasning ikke nødvendigvis er av det gode i alle sammenhenger. Men vi kommer tilbake til dette når vi har evaluert den ordninga vi har nå, med en terskelverdi der Bondevik-regjeringa la den.

Det er ingen tvil om at det knytter seg en del spesielle utfordringer til interkommunale selskaper, og det er en av de problemstillingene som vi kommer til å gå nøye inn i – hvordan vi sikrer tilstrekkelig kontroll, og at rutineene er gode nok i forhold til hvem som sitter hvor, og styrer hva. Jeg tar med meg denne problemstillingen, knyttet til muligheten for å organisere seg bort fra selskapskontroll.

Som kommunalminister vil jeg fortsette å ta utfordringene knyttet til korrupsjon med det dypeste alvor. Det er viktig ut fra et rent samfunnsmessig perspektiv, ikke minst viktig for en regjering som er opptatt av at vi skal gi kommunene handlingsrom. Når vi ønsker å gi kommunene handlingsrom, må vi også være sikre på at alle forhold blir utøvd på en slik måte at folk har tillit til systemene. Og det er jo i stor grad det vi snakker om her: tillit.

Jeg vil fortsette å følge opp ved å se på om det er endringer som skal gjøres i forhold til lover, regler og rammeverk. Vi vil fortsette dialogen med KS, som vi allerede, som sagt, har startet. Vi vil gå gjennom de erfaringene man nå får med den seminarrunden og den skoleringsprosessen som KS skal ha. Jeg vil så foreta en vurdering av hvilken oppfølging som er nødvendig, og vi vil garantert komme tilbake til Stortinget med disse spørsmålene på en egnet måte på et egnet tidspunkt.

Presidenten: Da er interpellasjonsdebatten over.

S a k n r . 3

Innstilling fra justiskomiteen om tilleggsbevilgninger i 2005 til Justisdepartementet, domstolene og politiet for å styrke beredskapsvevnen, innsatsen mot terror (Politiets sikkerhetstjeneste og øvrig politi) og organisert kriminalitet (NOKAS-saken) (Innst. S. nr. 52 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 76 (2004-2005))

André Oktay Dahl (H) [11:41:09] (ordfører for saken): Det nærmer seg jul, så jeg skal være ekstremt kort, selv om ikke innsatsen i forhold til organisert kriminalitet fortjener at man er kort.

En enstemmig komite er av den oppfatning at det er nødvendig å markere klart og tydelig at kriminaliteten som NOKAS-ranet representerer, er et eksempel på noe man må prioritere å bekjempe. Det har vært og er nødvendig for samfunnet å markere at det går en grense, og at den er overtrådt i denne saken. Derfor går en enstemmig komite inn for proposisjonens forslag til tilleggsbevilgning, som den foreligger.

Det vil høyst sannsynlig – kanskje mer enn høyst sannsynlig – bli behov for mer, og derfor ber komiteen Regjeringa komme tilbake til Stortinget med forslag til dekning av de merutgiftene som høyst sannsynlig vil komme. Jeg viser derfor til komiteens forslag til vedtak, og for øvrig viser jeg til proposisjonen.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:42:17]: Bare kort til det saksordføreren var inne på: Det er noen kamper Stortinget er nødt til å ta, og kampen mot det som skjedde, og rammet oss, når det gjelder NOKAS-saken i Stavanger, er en av dem.

Det er slik at man tidvis diskuterer rammebetingelser økonomisk og metodemessig, men det er et faktum at de kriminelle miljøene ikke har de begrensningene som det lovlige apparatet har. Derfor er vi helt nødt til å stille opp når det maktapparatet vi har til å bekjempe denne type kriminalitet, trenger det.

Jeg vil bare slutte meg til saksordførers opplysninger. Fremskrittspartiet – og jeg regner med de øvrige partiene – er, dersom det er behov for ytterligere bevilgninger for å ferdigstille denne saken, i hvert fall beredt til å følge opp i enhver sammenheng.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 1024)

S a k n r . 4

Innstilling fra justiskomiteen om endringer på statsbudsjettet for 2005 under diverse kapitler administrerte av Justis- og politidepartementet (Innst. S. nr. 58 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 18 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter, og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker etter statsrådets innlegg.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [11:44:12] (komiteens leder og ordfører for saken): Da saken om fiskefartøyet «Utvik Senior»s forlis ble behandlet i Stortinget den 13. juni i år, fremmet medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti forslag om at det «etableres en særskilt erstatningsordning for etterlatte etter «Utvik Senior»», og om at «Stortinget ber Regjeringen oppnevne en egen nemnd som gis i oppdrag å fastsette erstatningsbeløp og definere hvem som skal omfattes av ordningen».

I dag følger Stortinget opp vedtaket, fremmet i det forrige Stortinget. Det er opprettet en særskilt erstatningsordning. I tillegg har en egen nemnd fastsatt erstatningsbeløpet, og hvem som omfattes av ordningen, slik Stortinget har pålagt Regjeringen. Stortinget følger i dag opp innstillingen fra Justisdepartementet om at de etterlatte skal få erstatning. Fire av de etterlatte skal få en tilleggs-erstatning på 150 000 kr, og en av de etterlatte skal få en tilleggs-erstatning på 200 000 kr. Erstatningsbeløpet for de 43 etterlatte utgjør til sammen 5,2 mill. kr. Man kan mene at beløpene er for lave i forhold til den urett de etterlatte etter «Utvik Senior»s forlis har vært utsatt for. Det er likevel utenfor Stortingets kompetanseområde i en slik erstatningsordning å gå inn i hver enkelt sak og fastsette erstatningsbeløp utover det som ligger i innstillingen fra departementet. Det er også slik at en erstatning i likhet med det som ligger utenfor Stortingets billighetserstatningsordning, er ment å være en økonomisk håndrekning og et uttrykk for samfunnets beklagelse til den enkelte.

Komiteens flertall går uvanlig langt når det gjelder de etterlattes mulighet til å få dekket sine relevante saksomkostninger. Flertallet antar at en søknad om fri rettshjelp til å dekke relevante saksomkostninger gis en positiv behandling.

Gjennom behandlingen av denne saken slås det fast nok en gang at årsaken til «Utvik Senior»s forlis ikke skyldtes feilnavigering. For flertallet i komiteen er det igjen viktig å understreke at dette innebærer en fullstendig renavasking av mannskapet, noe som i lang tid har vært et viktig fokus hos de etterlatte og kystbefolkningen. Det er også svært viktig at de etterlatte får tilbake fiskekonsesjonen båten hadde før den forliste.

«Utvik Senior»-forliset rammet et lite kystsamfunn på Senja hardt, og berørte alle oss som bor langs kysten. Jeg synes personlig at dette er en veldig vanskelig sak. Gjennom behandlingen i dag gir vi oppreisning for noe av den uretten som er begått, selv om det er noen som vil hevde at beløpet er for lavt. Men det viktigste for meg er at Stortinget i dag gir uttrykk for samfunnets beklagelse overfor den urett som er begått, og som har rammet et lite kystsamfunn.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:47:29]: Dette er, som saksordføreren var inne på, en viktig sak, som samtidig skal vise Stortingets evne til å ta ansvar i denne saken, bl.a. på grunn av at staten tidligere har konkludert med en helt annen årsak til forliset enn det man i dag har konkludert med. Det har vært fristende å oppsummere flertallets innstilling med følgende tre ord: smålig, skuffende og

skammelig. Det er altså et faktum at det man her gjør for å rette opp en skade, etter mitt skjønn er bortimot – med all mulig respekt – banalt. Jeg tror jeg skal være så frimodig at jeg tar dem som er til stede salen, tilbake til den 13. juni, da vi diskuterte innstillingen fra kontroll- og konstitusjonskomiteen. Da sa representanten Berit Brørby fra Arbeiderpartiet bl.a. følgende:

«Arbeiderpartiet mener dessuten at de pårørende vil være best tjent med at det opprettes en egen erstatningsordning.»

Hvis 50 000 kr er det man er best tjent med, kunne man ha brukt billighetserstatningsopplegget, for det går opp til 1,2 mill. kr.

Lena Jensen fra SV, som er kjent for nå å ha vært med og fjernet pornosladden, sa bl.a. følgende i debatten:

«Jeg vil understreke at det er nødvendig å være sjenerøs når det gjelder tildeling av erstatning til de etterlatte.»

Det er mulig at 50 000 kr er sjenerøst i SV, men noen av oss synes vel at det er forholdsvis smålig.

Nåværende statsråd Enoksen, daværende stortingsrepresentant Enoksen, sa:

«Det er derfor ikke et håndslag, men en rimelig erstatning som bør bli de etterlatte til del.»

Rimelig for hvem? Rimelig for staten? Det er vel slik at de etterlatte ikke føler seg spesielt ivaretatt gjennom den erstatningen som foreslås i dag. Og hvis man ser på de uttalelsene som kom i debatten i juni, harmonerer de ikke med det som flertallet i dag gjør. For selv om dette er et håndslag, så burde det kanskje være et slags samspill mellom den urett man føler at man er blitt utsatt for, og det man får tilbake. Men det føler i all fall ikke jeg at de etterlatte får i dag.

Vi bad altså den gang om en egen erstatningsnemnd som skulle se på dette, på grunn av at man ikke ønsket å bruke billighetserstatningskonseptet, som går opp til 1,2 mill. kr. Når grunnerstatningen i dag ligger på 50 000 kr, ligger man godt innenfor det. Og hvis det var dette man ønsket å gjøre, hadde man ikke trengt å opprette en egen erstatningsnemnd. Det er altså mye å gå på opp til 1,2 mill. kr.

Jeg tror at hvis vi ser på historien, jf. debatten i juni, var det snakk om statens rolle i dette. Jeg vil hevde at de etterlatte ikke har følt staten som en medspiller. Det er også grunnen til at flertallet, Arbeiderpartiet, SV og Fremskrittspartiet, tok dette ansvaret i juni og førte saken videre. Den forrige regjeringen tok ikke udelt det ansvaret, og selv om enkelte den gangen skrøt veldig av den forrige justisministeren, er det ikke tvil om at han ble pålagt å komme tilbake til Stortinget med denne ordningen på grunn av at Arbeiderpartiet, SV og Fremskrittspartiet krevde det. Hvis ikke hadde denne saken blitt avsluttet allerede. Men man tok altså et ansvar den gangen. Og når de etterlatte har ført den kampen de har gjort, bl.a. mot staten, står det stor respekt av det. Man skal gi honnør til dem fordi de selv har tatt det ansvaret de har gjort for å bekjempe dette. Men jeg tror, som sagt, at de i dag ikke føler at rettferdigheten skjer noe spesielt fyllest, i og med at man er så ekstremt smålig som man faktisk er her. Jeg

hadde akseptert at man laget en egen erstatningsordning, hvis man hadde gått utover det som ligger innenfor rammen til billighetserstatningsnemnden, men det gjør man altså ikke. Da synes jeg at dette er noe som ikke henger sammen i det hele tatt.

Så viser komiteens leder og saksordfører til at man gjør et håndslag i forhold til fri rettshjelp. Det er mulig det, men jeg regner med at saksordføreren er kjent med at lov om fri rettshjelp har klare begrensninger. Jeg ser ikke at man her ber om at Stortinget skal fravike reglene i den loven. Med andre ord er det altså et krav til inntekt, og det er også et krav til en skjønsmessig vurdering fra fylkesmannen i så måte. Og hvis det var slik at flertallet var opp-tatt av dette, hvorfor kunne de ikke rett og slett si at man skal dekke de påløpte advokatutgifter som er relevante for saken, hvis det var det man mente. Men her går altså flertallet gjennom Stortinget, til Regjeringen, og til fylkesmannen, som så skal vurdere dette. Hvis man mener dette, hvorfor sier man det ikke rett ut, og gjør noe med det? For meg handler dette om politisk skuebrød, det handler ikke om realitet. Jeg synes dette er et svik mot de etterlatte på nytt, som man unndrar seg ved å si at man har gjort så godt man har kunnet, og det er godt nok. Med all mulig respekt, det er det ikke. Og for de etterlatte vil dette ikke være en gledens dag, men tvert imot en bekræftelse på den dårlige behandlingen de har vært utsatt for.

Jeg tar opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten: Representanten Jan Arild Ellingsen har tatt opp de forslag han refererte til.

André Oktay Dahl (H) [11:52:52]: Under debatten om «Utvik Senior» i juni i år var det ulike syn og vurderinger i forhold til hensiktsmessigheten av å etablere en særskilt nemnd og en særskilt erstatningsordning, eller såkalt særskilt erstatningsordning, for det man får her, er jo faktisk en tillempet versjon av billighetserstatningen, som var diskusjonstemaet den gangen. Høyre valgte likevel å støtte en slik ordning subsidiært, men jeg kunne tenke meg å stille følgende spørsmål til saksordføreren: Er Arbeiderpartiet overrasket over resultatene av nemndens arbeid, regelverket som ble utformet og erstatningsutmålingen, på bakgrunn av den debatten vi hadde i juni?

Jeg må ellers si at det er en tendens til en utvikling der noen tar i bruk vel sterke ord. Jeg synes faktisk, i en slik sak, at ordbruken er i nærheten av å være smakløs. Det er ikke nødvendigvis respektfullt f.eks. i forhold til andre grupper som har lidt overlast, å ta i bruk denne type karakteristikk over andre partier i denne salen og tidligere regjeringer som har behandlet denne saken på en verdig måte. Jeg møtte selv de etterlatte i forbindelse med «Utvik Senior» flere ganger, og det gjorde et sterkt inntrykk. Det gjorde det på alle. Men jeg synes det er smakløst å sette prissummer her i denne salen på denne type ting, når man også ser på andre grupper i forhold til hva de har fått. Denne type saker egner seg svært dårlig her i denne salen, til å sitte og lage prislapper fordi man ønsker å skaffe seg noen ekstra velgere. Jeg skjønner veldig godt at mange etterlatte føler det veldig sterkt. Det gjorde jeg også. Det vet

jeg at alle i denne salen gjorde. Men jeg synes vi kan holde oss for gode til å ha denne type debatter i denne salen.

Ellers er det et annet spørsmål som vi også hadde oppe den gangen, i juni, og det var spørsmålet om kvotetil-deling. Det var også en veldig viktig bit av totalbildet i forhold til enkelte av de etterlatte. Meg bekjent ble det spørsmålet løst på en relativt god måte. Jeg synes det er viktig å få med det også i denne debatten.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Tove Karoline Knutsen (A) [11:55:22]: Vi behandler i dag en stor sak for kysten generelt og for fiskerisamfunnene på Ytre Senja spesielt. Forliset til «Utvik Senior» i 1978 skapte ikke bare sorg og savn hos de etterlatte, det skapte et traume for de involverte fiskerisamfunnene som har vart i flere år. Da den første undersøkelseskommissjonen avgav sin rapport i januar 1979, var hovedkonklusjonen at feilnavigering og grunnstøting sannsynligvis var årsaken til «Utvik Senior»s forlis, til tross for at man ikke fant noen fysiske tegn på en sann hendelse. Folk på yttersiden av Senja skjønnte umiddelbart at noe voldsomt hadde skjedd. Båten hadde rett og slett forsvunnet på åpent hav.

Vissheten om at sannheten ikke hadde kommet for en dag, samtidig som kommisjonen pekte på dårlig sjømannskap som årsak til forliset, ble en tung byrde å bære for de etterlatte. Til tross for at deler av båten ble lokalisert på 30 meters dyp allerede i 1979, med påfølgende anmodning om gjenoptakelse av saken, ble ikke dette gjort før båten hovedmotor ble funnet i 2002. Da hadde de etterlatte og deres medhjelpere i flere år jobbet med saken og tatt store kostnader med å lokalisere forlisstedet. Den andre kommisjonen, oppnevnt i mai 2002, konkluderte i sin rapport med at kollisjon var den mest sannsynlige årsaken til forliset.

Regjeringen Bondeviks hovedkonklusjon i St.meld. nr. 33 for 2004–2005 var at man ikke kan se at det er begått grove feil i «Utvik Senior»-saken, og at staten derfor ikke kan ha ansvar for de etterlattes tap etter vanlige erstatningsregler. Man konkluderte med at de etterlatte kunne søke billighetserstatning. Stortinget var imidlertid av en annen oppfatning, og bad regjeringen sette ned en særskilt nemnd, med mandat å fastsette erstatningsbeløp for de etterlatte og samtidig definere hvem som skulle omfattes av ordningen. Da nemndas innstilling til departementet ble lagt fram i høst, var erstatningsbeløpet satt til 5,2 mill. kr, og det er det beløpet som ligger til grunn for flertallets innstilling i dag, et beløp som mange kan mene er for lavt.

«Utvik Senior»-saken er en komplisert og sammensatt sak, og det er viktig at den nå, etter nesten 30 år, får en avklaring. Den lange veien de etterlatte har måttet gå for å bli hørt, og for å få saken skikkelig belyst, bør også føre til at Justisdepartementet samler de erfaringene man har høstet for en gjennomgang av kommisjonsordningen, med tanke på både sammensetning og arbeidsmetode. Vi kommer til å ha økt ferdsel i havområdene i nord i årene som kommer. Da er det viktig å ha gode nok redskaper for å kunne avklare årsaksforholdene dersom vi får ulykker

av denne karakter. Vi må også være åpen for å se på omstendighetene rundt «Utvik Senior»-forliset på nytt dersom nye og viktige momenter skulle tilsi at så skjer.

«Utvik Senior»-forliset skjedde rett utenfor stuedøra til min barndomsheim. Det var min fars yrkesbrødre som var ombord da «Utvik Senior» gikk ned en vinternatt i 1978. Jeg kjente flere av dem som var med på båten, og jeg kjenner flere av dem som har levd med savn etter sine i mange år. Vi skal i dag bevilge erstatning til de etterlatte. Jeg er glad for at justiskomiteens flertall i sin merknad gir klare politiske føringer for positiv behandling av en søknad fra de etterlatte om å få dekket saksomkostningene, et spørsmål som for øvrig ikke ble behandlet i den nedsatte nemnda, men som utgjør et betydelig beløp. Det er også positivt at de etterlatte nå får tilbake de fiskekonsesjonene båten hadde.

«Utvik Senior»-saken har gitt oss dyrekjøpt lærdom. Vi må vite å forvalte denne til det beste for folket som lever ved havet, i årene som kommer.

Anne Marit Bjørnflaten (A) [11:59:02]: Jeg fikk et spørsmål fra representanten Dahl som jeg skal prøve å besvare.

Jeg har forståelse for at det er forskjellig syn på hvor stor erstatningssummen skal være. Som flere representanter før meg og også jeg var inne på, har dette vært en veldig vanskelig sak, og er en veldig vanskelig sak for befolkningen langs kysten, særlig naturlig nok de etterlatte som ble rammet så hardt. Men samtidig er det viktig for meg å understreke at Stortingets flertall i juni i år vedtok at man skulle sette ned en egen nemnd som skulle gå gjennom saken, og som skulle fastsette erstatningen til de etterlatte. Dette er gjort. Nemnda har gått igjennom saken og lagt fram et forslag for departementet, som departementet har oversendt til oss. Da er det viktig at vi følger det forslaget.

Jeg ser det ikke som naturlig at Stortinget skal gå inn i detaljene i forhold til det nemnda har gjort, og overprøve nemnda. Det er utenfor Stortingets kompetanseområde, og det er derfor vanskelig. Men jeg har stor forståelse for at det også er skuffelse blant noen fordi at dette er en så vanskelig sak.

Jeg vil også advare mot noen av de uttalelser som har framkommet i denne debatten. Jeg mener at vi som politikere har et ansvar for å prøve å bidra til at noen sår kan bli leget. Jeg tror dessverre at en del av de uttalelser som har kommet i denne debatten, ikke bidrar til en forsoning.

Øyvind Korsberg (FrP) [12:01:12]: Grunnen til at jeg tar ordet i denne debatten, er at jeg ble ganske forundret da jeg leste innstillingen, etter å ha fulgt med i det som har vært sagt om «Utvik Senior» fra det som nå er regjeringspartiene, da de var i opposisjon. Det er tydelig at her har det vært et politisk skifte fra det man sa i valgkampen, og til den konklusjonen man har kommet med nå.

André Oktay Dahl var inne på at dette var smakløst, og at det var mer for å skaffe seg ekstra velgere. Jeg trodde det var slik at det var i valgkampen man jobbet for å få ekstra velgere. Det regjeringspartiene nå har kommet med

her på Stortinget, henger ikke sammen med det man forfektet i valgkampen, for da var det ikke måte på hvor langt man skulle gå for å gi erstatning som var rettferdig overfor de etterlatte i «Utvik Senior»-saken.

Man kan aldri erstatte det tapet som de etterlatte i «Utvik Senior»-saken har lidd, men det vi i alle fall fra Stortingets side kan gjøre, er å sørge for at de får en erstatning som er rimelig i forhold til de tap de har lidd. Vi er faktisk her i denne salen for å ta ansvar. I alle fall er jeg blitt valgt inn i denne salen for å ta ansvar. Men jeg registrerer at det er andre som ikke vil ta dette ansvaret i denne saken. Man fraskriver seg det ansvaret.

Jeg vet ikke om det er lov å bruke ordet «feigt» – det er i hvert fall det ordet jeg tenker på. Men jeg skal ikke bruke det, for dermed å unngå å bruke et ikke-parlamentarisk uttrykk. Men i denne saken og i liknende saker i framtiden kommer Fremskrittspartiet til å ta ansvar. Vi kommer til å fremme de forslagene som vi mener er nødvendige. Vi kommer til å fremme de forslagene vi har gjort hele veien i denne saken, og kjøre den linjen. Det kommer vi til å gjøre i denne saken, og det kommer vi til å gjøre i andre saker.

Men jeg beklager å registrere at de nåværende regjeringspartiene har løpt fra ansvaret sitt i forhold til det de sa i valgkampen. Det synes jeg er beklagelig, og det er bare med på å øke politikerforakten.

Presidenten: Presidenten vil påpeke at vi har mange forskjellig meninger i denne salen – det er måten vi framfører dem på.

Kenneth Svendsen (FrP) [12:04:16]: Ja, og her kommer en ny.

Da jeg hørte på saksordførers framstilling av denne saken og presentasjonen av den, slo det meg at her var det en saksordfører som fremmet forslag og synspunkter som hun virket veldig lite komfortabel med selv. Og det forstår jeg så godt.

Jeg vil velge å si at jeg på en måte skjemmes litt over det som flertallet i Stortinget nå er i ferd med å gjøre. Jeg oppfatter det faktisk som småligheter. Jeg hørte representanten Dahl sa at det var usmakelig og populistisk at et parti fremmer et alternativt forslag til løsninger i saken. Jeg skal ikke gå inn på akkurat det, men jeg vil bare si at det kanskje er andre utenfor denne salen som vil oppfatte synspunktene fra representanten Dahl som usmakelige – kanskje forslagene spesielt.

Det har i over ti år vært slik at de etterlatte har vært ført bak lyset. De har kjempet mot en rik og nesten allmektig stat, der de gjennom snart 30 år har lidd. Som sagt har de stått imot presset fra denne staten og ikke gitt seg. Det er noe det står respekt av. Så viste det seg etter denne tiden at de hadde rett.

Så kommer vi til erstatningen. Jeg vil tro at det er mange av dem som i dag skal motta denne erstatningen og oppreisningen fra staten, som ser dette som skulle være en gledens dag, som nesten det motsatte – som å være en skuffelse. Ikke nok med at de beløpene det snakkes om, er svært lave, men så skal altså de etterlatte måtte søke om

(Svendsen)

fri rettshjelp. Her er det slik at fri rettshjelp, så vidt jeg kjenner til, går ved en grense på inntekten på ca. 250 000 kr. Det betyr at de som får 50 000 kr i erstatning og tjener over dette, kanskje må bruke sitt beløp til å betale et advokathonorar. Ellers i rettssaker hvor motparten blir dømt uskyldig, er det slik at man får dekket alle kostnadene av motparten, og i dette tilfellet er det staten.

Jeg synes at staten har vist seg å være veldig lite sjenerøs mot en gruppe som har kjempet i snart 30 år for å oppnå rettferdighet. Den har etter mitt syn løpt langt fra ansvaret.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [12:07:23]: Det har vært brukt mange ord allerede i debatten her. Det vitner om et engasjement, og det synes jeg saken har fortjent. Hvis vi kun hadde latt saksordføreren kort kommentere innstillingen, hadde vi gjort en urett mot de etterlatte. Jeg synes denne saken er såpass viktig at den fortjener den debatten som Stortinget nå tar. Noe annet synes jeg ville vært respektløst.

Det er fristende å kommentere noen av de utsagnene som har kommet til nå. Jeg registrerer at representanten Dahl synes at mitt første innlegg var smakløst. Ja, det er mulig det. Jeg registrerer også at representanten Dahl mener at dette er en måte å skaffe seg nye velgere på. Hvis representanten Dahl med det mener de etterlatte eller pårørende etter «Utvik Senior»-forliset, er det iallfall veldig begrenset. Jeg tror at den målgruppen skal man bruke andre metoder på å søke å få til velgere enn å bruke denne saken. Det ville bli for dumt. Jeg skal la det ligge og ikke gå noe videre inn på det som representanten Dahl antydte i sitt innlegg.

Representanten Knutsen pratet om at dette er et traume. Ja, jeg vil tro at mange av de etterlatte vil føle håndslaget fra Arbeiderpartiet i denne saken som et traume. Jeg synes at «smålig» er et mildt uttrykk her.

Representanten Knutsen var også inne på at mange vil synes at dette beløpet er for lavt. Ja, men ikke Arbeiderpartiet. Arbeiderpartiet synes at det er helt på sin plass, det er helt korrekt, og det er akkurat nok til at staten har gjort opp for seg på en forsvarlig og god måte overfor dem som siden ulykken skjedde i 1978, har kjempet imot staten som motstander og ikke hatt den som medspiller. Det er mulig at det er bra nok for Arbeiderpartiet. Det er ikke bra nok for Fremskrittspartiet.

Representanten Knutsen var også inne på det med muligheter, og at det er lagt sterke føringer for fri rettshjelp. Men som andre har vært inne på før meg, er det altså en lov som ligger til grunn der. Jeg har ikke oppfattet at flertallet har sagt noe om at det skal dispenseres eller på noen måte endres. Det betyr at fylkesmannen som innvilget det, må forholde seg til gjeldende lovverk, uavhengig av hva Stortinget har sagt, for jeg har ikke oppfattet at man her dispenserer.

Representanten Bjørnflaten sier at dette er en vanskelig sak. Ja, det er mulig at det er det, det er mulig at det er det. Representanten var også inne på at det her er opprettet en egen nemnd. Ja, det ble gjort enstemmig i vår. Og re-

presentanten sier at man ikke skal overprøve den. Men jeg trodde det var slik at Stortinget stort sett kan gjøre det Stortinget vil. Det er altså en anbefaling fra en nemnd til departementet, og departementet kommer hit med den. Men jeg registrerer at Stortinget rett som det er forandrer det som kommer fra departementet. Eller er det nå slik at det er departementets syn som skal være det saliggjørende? Mener representanten Bjørnflaten at Stortinget heretter skal framstå som politisk kastrett? Er det det som er formålet med dette, at ikke Stortinget lenger skal ha egne meninger? Jeg håper iallfall at ikke det er intensjonen til representanten fra Arbeiderpartiet.

Olav Gunnar Ballo (SV) [12:10:35]: Vi ser fra tid til annen at det dukker opp saker som man ikke så lett blir ferdig med, og som det kan ta mange år å bearbeide.

Mehamn-ulykken, der et Widerøe-fly styrtet i Finnmark, var en slik sak. Nordsjødykkerne og de skadene de har fått gjennom arbeid i Nordsjøen, kan være en annen slik sak. Og vi ser det her igjen, forliset til «Utvik Senior» den 17. februar 1978 er en tilsvarende sak.

Det som ofte kjennetegner denne typen saker, er at uansett hva slags beslutning man kommer fram til, er det vanskelig å kompensere for de lidelser som mange har vært gjennom, og kanskje også for den uretten som er begått.

Men det er også en type saker som krever en viss varsomhet i ordbruken. Jeg vil tro at mange sitter igjen med fortvilelse, med sorg og med savn etter det som skjedde, og jeg tror at både flertallet og mindretallet her er opptatt av å ta på alvor de frustrasjonene og den fortvilelsen.

Så kan det hende at det man kommer fram til, for noen ikke oppleves som den kompensasjonen de burde ha hatt. Det kan hende det ville vært slik også om man hadde latt saken få en ny runde, og at erstatningsbeløpene hadde vært justert.

Jeg tror at det viktigste man kan gjøre, er å vise respekt for at det som har skjedd, har påført mange smerte og lidelse, og respektere at uavhengig av hva slags beslutning man kommer fram til her, og at et mindretall kan ha et annet syn, så har alle en respekt for det alvor som ligger til grunn, og at vi velger å bruke ord som står i samsvar med det.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [12:12:56]: Jeg skal være kort. Men det er ikke til å komme forbi at jeg synes debatten sporer av, når man forholder seg til kompensasjon, kompensasjon og kompensasjon. Jeg trodde faktisk at det vi var ute etter, var å gi disse det her gjelder, en størst mulig grad av rettferdig behandling.

Da er det ingen tvil i min sjel om at når vi måler alle andre ting i samfunnet opp mot kronebeløp, bør 25 års kamp, og over det, ende opp med en helt annen sum enn det som er foreslått i denne salen i dag.

Jeg synes vår viktigste oppgave bør være å yte disse menneskene rettferdighet, og det opplever jeg ikke at vi gjør i dag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 1024)

S a k n r . 5

Forslag fra stortingsrepresentant Elisabeth Aspaker på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 15. desember 2005 (jf. Innst. O. nr. 25):

«Stortinget ber Regjeringen fremlegge sak om eventuell utvidelse av forsøksordning med bruk av videokonferanseteknikk og fjernmøteteknologi innen 2007.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1025)

S a k n r . 6

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om endringer av bevilgninger på statsbudsjettet 2005 under Barne- og familiedepartementet (Innst. S. nr. 60 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 21 (2005-2006))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1026)

S a k n r . 7

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om endring i bevilgninger under Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2005 (Innst. S. nr. 59 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 7 (2005-2006), unntatt kap. 310, 340 og 341)

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1027)

S a k n r . 8

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om endring i bevilgninger under Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2005, kap. 310, kap. 340 og kap. 341 (Innst. S. nr. 55 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 7 (2005-2006) kap. 310, 340 og 341)

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1028)

S a k n r . 9

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om endringer på statsbudsjettet for 2005 under kapitler administrert av Utdannings- og forskningsdepartementet (Innst. S. nr. 57 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 10 (2005-2006))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1028)

S a k n r . 1 0

Innstilling fra kyrkje-, utdannings- og forskningskomiteen om endringar av løyvingar i 2005 på Fiskeri- og kystdepartementet sitt område (Innst. S. nr. 56 (2005-

2006), jf. St.prp. nr. 26 (2005-2006), unnateke kap. 1062 og 4062)

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1030)

S a k n r . 1 1

Innstilling fra næringskomiteen om endringer av bevilgninger på statsbudsjettet for 2005 under Landbruks- og matdepartementet (Innst. S. nr. 71 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 22 (2005-2006))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1030)

S a k n r . 1 2

Innstilling fra næringskomiteen om endringer av bevilgninger på statsbudsjettet 2005 under Nærings- og handelsdepartementet (Innst. S. nr. 70 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 25 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 40 minutter, og at taletiden blir fordelt med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter statsrådets innlegg.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Øyvind Korsberg (FrP) [12:18:40] (ordfører for saken): Jeg skal ikke bruke lang tid på denne saken, men bare konsentrere meg om det det har vært litt ulikt syn på i komiteen.

Jeg vil ta opp det forslaget Fremskrittspartiet har sammen med Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, og gi en kort begrunnelse for det.

Utgangspunktet vårt er at vi mener at man i Tromsø burde få en såkornordning på lik linje med de fire andre universitetsbyene. Det ser jeg at man ikke har fått. Man har laget en egen ordning som har en bedre ramme, men man har lagt distriktpolitiske føringer for dette fondet. Vi synes det er uheldig at ikke Tromsø får lov til å konkurrere på lik linje med de andre universitetsbyene. Jeg registrerer at det får man ikke. Men jeg vil bare si at jeg er fornøyd med at Tromsø får på plass en ordning etter hvert. Det er ikke den beste ordningen som har blitt foreslått, men den er bedre enn ingenting.

Presidenten: Representanten Øyvind Korsberg har tatt opp det forslaget han refererte til.

Gunvor Eldegard (A) [12:20:19]: Fleirtalet i næringskomiteen gjev i innstillinga si tilslutning til Regjerin-

ga sitt forslag om ny regional fordeling av dei distriktsretta såkornfonda. Målsetjinga med såkornordninga er å auka tilgangen av eigenkapital for nyetablerte bedrifter og vekstbedrifter i ein kapitalintensiv fase. Ei evaluering som vart gjort på oppdrag av Nærings- og handelsdepartementet hausten 2003, viste at kvar statleg krone i lån gjennom ordninga har utløyst 4,80 kr i privat kapital. Konklusjonen i evalueringa var at staten gjennom den stimulanse såkornordninga har representert, har tilført marknaden privat kapital og bidrege til at bedriftene har vorte tilførte god kompetanse.

Såkornfonda representerer investeringskapital som vert etterspurt av små og mellomstore bedrifter over heile landet. Arbeidarpartiet er difor nøgd med at Regjeringa no foreslår at to av dei distriktsretta fonda vert lagde til Nord-Noreg. Det at det eine av desse fonda skal lokaliserast til Tromsø, inneber at Tromsø vert likebehandla med universitetsbyane i Sør-Noreg, slik at prosjekt frå universiteta har nærleik til såkornfonda. Som distriktsretta fond kan det ikkje verta nytta til å investera utanfor det distriktpolitiske området, men til gjengjeld får fondet gunstigare rammevilkår enn dei landsdekkjande fonda. Som kjent er Nærings- og handelsdepartementet i dialog med EFTAs overvaksingsorgan, ESA, om vilkåra for alle såkornfonda, og eg har tru på og håp om at utfallet av denne dialogen vil verta at vi kan tilby gunstige såkornordningar til flest mogleg prosjekt i kommunar over heile landet.

Petter Løvik (H) [12:22:34]: Bakgrunnen for at vi får ein debatt om denne saka, er den litt spesielle vrien som den nye regjeringa har gjort når det gjeld plassering av dei distriktsretta såkornfonda.

I utgangspunktet var det tenkt at eit fleirtal av desse skulle liggje i Sør-Noreg. No får vi den situasjonen etter det som er føreslått, og som ser ut til å få fleirtal i dag, at det eine, som ein tidlegare har bestemt, skal liggje i Namsos. Innovasjon Noreg har sjølv bestemt at det andre skal liggje i Bodø. Så er det no etter ei politisk vurdering bestemt at det tredje skal liggje i Tromsø.

Eit av dei spørsmåla dette reiser, og som eg håpar statsråden vil kome litt inn på i innlegget sitt er: Kva då med resten av distrikta i Sør-Noreg? Korleis kan ein klare, når ein berre har eitt fond igjen – eller tenkjer statsråden seg endå fleire – å få dekt heile Sør-Noreg med eitt fond, i tillegg til det som no er i Nord-Trøndelag?

Det er også litt urimeleg at Tromsø ikkje skal ha eit fullverdig fond som kan nyttast landsdekkjande. Det har tidlegare vore antyda av fleire at dette bør skje, og Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre føreslår i dagens innstilling at ein etablerer eit slikt fond. Då vil det også vere mogleg å ha to til, som kan plasserast i Sør-Noreg og dermed gi betre dekning.

No kan sjølv sagt statsråden seie at dei distriktsretta fonda ikkje skal dekkje berre distriktet omkring der som sjølve fonda er administrerte frå. Det er formelt sett korrekt. Men all erfaring både her i landet med liknande fond tidlegare og utanlands viser at ein stor del av investeringane frå desse fonda skjer temmeleg nær det området fonda er administrerte frå. Om det er slik at det no sør for Nord-

Trøndelag skal vere berre eitt fond, vil eg gjerne spørje statsråden om han vil setje i gang spesielle tiltak for å få avklara korleis ein kan få dette eine fondet som blir igjen lenger sør, til også i praksis å vere eit fond for andre distriktskommunar i Sør-Noreg.

Ingebrigt S. Sørfohn (KrF) [12:25:26]: Det har vore knytt store forventningar til desse distriktsretta fonda over heile landet. Me ser at det her er ein aktivitet og eit håp om at dette skal bidra til næringsutvikling over heile landet. Den usikkerheita som er knytt til ESAs behandling, har ikkje vore god for næringslivet, og den har ikkje vore god for dei som prøver å stabla desse fonda på beina.

Det signalet som no kjem frå Regjeringa og frå stortingsfleirtalet, om at ein ønskjer å omplassera ytterlegare eit fond til Nord-Noreg, gjev ein veldig dårleg signaleffekt, ikkje for Nord-Noreg sjølv sagt, for dei er det positivt, men det er ei minusside her, og for resten av landet slår det veldig dårleg ut. Det er eit signal me ikkje ønskjer å gje. Det er nemleg slik at all erfaring viser at fonda – og då snakkar eg ikkje om Sørfohn! – er mest effektive i ein liten radius ut frå der fonda er lokaliserte administrativt. Så ut frå dette stiller òg Kristeleg Folkeparti seg bak både merkningen og forslaget. Merkningen går på at ein må sjå på verkemidla og få avklara dette med ESA, slik at ein kan få dei distriktsretta fonda til å verka betre i så mange kommunar som mogleg.

I tillegg ønskjer me eit landsdekkjande fond knytt til Universitetet i Tromsø, på lik line med det dei har i dei andre universitetsbyane. Det vil etter vår oppfatning gje ei mykje betre løysing og eit mykje betre signal.

Statsråd Odd Eriksen [12:27:28]: De fleste forslagene i Nærings- og handelsdepartementets proposisjon om endringer i budsjettet for 2005 er av såkalt teknisk karakter. Jeg vil derfor i det etterfølgende kommentere tre saker som er litt mer substansielle.

Den 30. juli i år brøt det ut brann i Svea Nord-gruva på Svalbard. Dette medførte ødeleggelser og driftsavbrudd. De økonomiske tapene for Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S kan bli betydelige. Den likviditetsmessige situasjonen vil være anstrengt til langt inn i 2006, også etter forsikringsdekningen. Brannen ser imidlertid i liten grad ut til å ha påvirket kullreservene. Styret vurderer at det er gode muligheter for videre lønnsom drift.

I statsbudsjettet for 2005 ble det opprinnelig forutsatt et aksjeutbytte fra Store Norske på 107 mill. kr. Regjeringen har på bakgrunn av brannen foreslått å justere utbyttet ned til 7 mill. kr. Det vil bidra til å styrke selskapets egenkapital og likviditet. Vi ønsker gjennom dette å bedre selskapets finansielle situasjon og trygge grunnlaget for videre drift i Svea.

Fortsatt er forholdene slik at bare røykdykkere har adgang til store deler av gruva, men selskapet har startet en prosess med gradvis åpning. Det er ikke aktuelt å foreta utskifting av ødelagt utstyr eller igangsette ny drift i gruva før sikkerheten er ivaretatt og alle nødvendige tillatelser foreligger.

Nammo AS er engasjert i produksjon av ammunisjon og har hovedkontor på Raufoss. Staten ved Nærings- og handelsdepartementet eier 45 pst. av aksjene, mens svenske Saab AB og finske Patria Oy eier 27,5 pst. hver. Selskapet har de siste årene hatt gode resultater. Regjeringen har foreslått å øke statens eierandel i Nammo AS fra 45 pst. til 50 pst. Bakgrunnen er at det er inngått en avtale mellom de to andre eierne om at Patria kjøper Saabs eierandel. Gjeldende aksjonæravtale gir staten rett til å sikre seg 50 pst. eierandel og bli likeverdig eier med Patria.

Det er viktig med et sterkt og aktivt statlig eierskap som kan bistå til å opprettholde den norske forankringen med hovedkontor og sentral virksomhet på Raufoss. Gjennom et 50/50 pst. eierskap for den norske stat og Patria er Nammo sikret eiere som er solide og har et langsiktig perspektiv på videre utvikling av selskapet. Det er partenes intensjon at transaksjonen skal gjennomføres i slutten av 2005. Nærings- og handelsdepartementet må melde sitt krav om å kjøpe aksjene i Nammo fra Saab etter at Stortinget har truffet vedtak i saken, og senest innen 31. desember i år. En del vilkår må imidlertid være oppfylt før aksjekjøpet kan gjennomføres. Det kan ta noe tid før endelig avtale kan inngås og betaling for aksjene kan finne sted. Det er dermed mulig at betalingen for aksjene fra Saab AB ikke vil skje før i 2006.

Så til såkornfond. Som de fleste er kjent med, pågår det en dialog mellom Norge og ESA om når og hvordan disse såkornfondene skal operasjonaliseres. Den dialogen er veldig god, og vi tar sikte på å få disse samtalen avsluttet tidlig på nyåret. Jeg vil også si at den forrige regjeringen har gjort en god jobb i de dialogene som har vært ført tidligere.

Det framgår av Soria Moria-erklæringen at Regjeringen vil opprette et såkornfond i Tromsø. I tillegg finnes det et godt kvalifisert forvaltningsmiljø i Bodø, med tilgang på privat kapital. Den siste grupperingen er utpekt av Innovasjon Norge, som også er nevnt, til å forvalte ett fond. To fond i Nord-Norge vil være den raskeste måten å tilføre markedet kapital på fra den distriktsrettede såkornordningen. Dette vil gi totalt to nye distriktsrettede og fire landsdekkende såkornfond i Sør-Norge og to distriktsrettede fond i Nord-Norge. Med seks fond i sør og to i nord blir det en bedre balanse mellom nord og sør.

Denne løsningen vil være den beste for Tromsø. I den distriktsrettede ordningen er de finansielle vilkårene gunstigere enn for landsdekkende fond. Renten er lavere, den statlige andelen er høyere og det gis administrasjonsstøtte. Såkornfond investerer som regel i fysisk nærhet av det stedet administrasjonen er lokalisert. At fondet i Tromsø kun kan investere i det distriktspolitiske virkeområdet, innebærer dermed ingen reell begrensning.

Jeg vil avslutningsvis oppklare misforståelsen om at de landsdekkende såkornfondene er universitetsfond. Fondene skal forvaltes profesjonelt, være privateide og investere i innovative prosjekter i tidlig fase med stort vekstpotensial, herunder prosjekter fra universiteter og høyskoler. Målet er å sikre en best mulig utnyttelse av statlige midler og sikre at de beste prosjektene blir realisert. Lokalisering

gen til universitetsbyene er gjort for å sikre fysisk nærhet til prosjekter fra universitetene.

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Korsberg (FrP) [12:33:03]: I Soria Moria-erklæringen står det følgende:

«Vi vil at den landsdekkende såkornordningen knyttet til universitetet også bør omfatte Universitetet i Tromsø.»

Det vil man ikke nå når man legger fram denne proposisjonen her. Jeg vil gjerne stille spørsmål om hvorfor man ikke vil gjøre det, og hvor mange andre punkter i Soria Moria-erklæringen man ikke har tenkt å følge opp.

Nå vet jeg at statsråden bare har ett minutt til å svare på spørsmålet, og det kan kanskje være litt kort tid til å redegjøre for det man ikke har tenkt å oppfylle i Soria Moria-erklæringen, men det går an å be om mer tid hvis man har noe mer man ønsker å si. Jeg savnet egentlig en god begrunnelse for hvorfor man med denne ordningen ikke kan investere utenfor distriktspolitiske virkeområder. Så om ikke statsråden får tid nok, ber jeg om at han tegner seg på nytt.

Statsråd Odd Eriksen [12:34:18]: Til spørsmålet om Soria Moria-erklæringen: Det har aldri vært denne regjeringens intensjon at Soria Moria-erklæringen skal gjennomføres i første budsjettbehandling i Stortinget.

Regjeringen har som prosjekt at vi i løpet av perioden skal gjennomføre de ambisjonene som er nedfelt i Soria Moria-erklæringen, og det er vi godt i gang med. Jeg er særdeles fornøyd med det arbeidet som er gjort så langt, og jeg er enda mer fornøyd med at vi har en politisk plattform i Stortinget som gjør det mulig å få gjennomført de ambisjonene vi har.

Så til såkornfondets lokalisering til universitetsbyen Tromsø. Det at vi etablerer en distriktsrettet såkornordning i universitetsbyen Tromsø istedenfor et såkalt landsdekkende såkornfond, bidrar til at vi får en bedre såkornfondsordning lokalisert i universitetsbyen Tromsø. Den ordningen som vi nå etablerer, er bedre enn den landsdekkende ordningen som vi som sagt er i dialog med ESA om for å operasjonalisere.

Petter Løvik (H) [12:35:43]: Eg merka meg at statsråden ikkje ein gong prøvde å svare på det enkle spørsmålet som eg stilte i mitt innlegg. Det er heilt korrekt at dei fonda som er landsdekkjande i universitetsbyane, ikkje er universitetsfond, og det er òg rett at dei har litt dårlegare vilkår.

Dersom tre av dei distriktsretta fonda som har litt betre vilkår, er lokaliserte frå Nord-Trøndelag og nordover, blir det berre eitt igjen for å dekkje alle dei distrikta i Sør-Norge som har eit mykje omfattande næringsliv. Så eg vil gjenta mitt spørsmål til statsråden, som eg vil be pent om svar på:

Kva vil statsråden gjere for at det fondet som skal plas- serast sør for Nord-Trøndelag, for å seie det på den måten, skal kome alle dei fylka som ligg under dette fondet, til gode?

Statsråd Odd Eriksen [12:36:53]: Det er riktig det som representanten Løvik peker på når det gjelder lokali- sering av de distriktsrettede såkornordningene. Vi fører nå samtaler med ESA om hvorvidt vi kan bruke den type ordninger på ulike steder i landet. Utgangspunktet til den forrige regjeringen, som denne regjeringen har ført sam- taler i forhold til, er såkalte D-områder og de kommunene som har gått inn under de distriktsrettede ordningene i Sør-Norge. Etter de prosessene som er ført, der vi nå aner konturene av hva slags ordning som vil bli godtatt, er nok den mest tjenlige organiseringen den vi her foreslår, med fire landsdekkende ordninger i sør og to distriktsrettede ordninger i nord. Men det er helt åpenbart at jeg vil følge utviklingen veldig nøye, slik at vi oppnår den hensikten som ble lagt til grunn ved opprettelsen av de ulike fonds- ordningene.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF) [12:38:10]: Eg vil starta med å følgja opp litt av det siste, for i merknadene frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre står det at ein «ber Regjeringen avklare kriteriene for fondene overfor ESA, slik at ordningen kan gjelde flere kommuner enn i dag».

Spørsmål nr. 1 er: Vil statsråden følgja opp intensjonen i denne merknaden om at det altså skal gjelde for fleire kommunar?

Så har eg eit spørsmål til: Bekymrar det statsråden at fleirtalet i innstillinga sender svært dårlege signal til næringslivet elles i Noreg?

Det siste spørsmålet er: Kan statsråden bekrefte at opp- fatninga hans også er at fond er mest effektive i kort radius frå der dei administrativt er plasserte?

Statsråd Odd Eriksen [12:39:12]: La meg først si at jeg er særst godt fornøyd både med komiteens behandling og med komiteinnstillingen som sådan.

Når det gjelder hvorvidt jeg skal jobbe for at flere kom- muner skal omfattes av distriktsrettede såkornsordninger, bekrefter jeg det. Både den forrige og denne regjeringen har hatt gode dialoger med ESA om dette for å få til best mulige ordninger for næringslivet i hele landet. Jeg har en positiv tro på at vi skal komme til en ordning som ivaretar de interessene i størst mulig grad. Jeg merker iallfall at det jobbes, og at det har vært jobbet godt og grundig over lang tid for å få dette på plass.

Så er det nok et faktum at nærhet til beslutninger ofte er en fordel i forhold til mulige investeringer. Det gjelder på dette området som på mange andre områder. Derfor er det også viktig i den større strategitenkning innenfor næringsliv og offentlig eierskap at vi har lagt vekt på ho- vedkontorfunksjonen ved lokaliseringen, nettopp av hensyn til at det skal tjene norsk næringsliv i litt større perspektiv.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Øyvind Korsberg (FrP) [12:40:51]: Når det gjelder det svaret som statsråden kom med til min replikk, har jeg bare behov for å få en liten oppklaring. Statsråden sa at man ikke kunne oppfylle alt som står i Soria Moria-erklæ- ringen på en gang. Det skjønner jeg, og det er jeg for så vidt også litt glad for. Hvis man skal følge opp det som står i Soria Moria-erklæringen når det gjelder såkornfond og universitetsbyen Tromsø, som skal få en lik ordning med de andre universitetsbyene, betyr det at man her vil komme tilbake med en ny ordning, eller vil man endre på den etableringen man nå gjør? Her skapes det jo litt uklar- het om hvor man egentlig skal, og når man skal komme i mål med dette.

Videre sa statsråden i sitt innlegg at man har en dialog med ESA når det gjelder kommunene. Kan statsråden ut- dype litt mer om hva han legger i begrepet «dialog»? Er det slik at man forhandler med ESA, eller avklarer man med ESA? I og med at ESA er et kontrollorgan, kunne det være greit å få akkurat den avklaringen, hvordan statsrå- den gjør dette.

Statsråd Odd Eriksen [12:42:31]: Akkurat nå er det ikke aktuelt å etablere noen ny ordning. Som jeg sa i mitt hovedinnlegg lokaliserer man et distriktsrettet såkornfond i universitetsbyen Tromsø, og det gjør at Tromsø får en ordning med bedre vilkår enn de som har landsdekkende fond. Det er også slik at såkornfondet kan investere i hele landet, men da på vilkår som gjelder for resten av landet. Man kan ikke bruke de vilkårene som gjelder for de dis- triktsrettede fondene, utenfor det distriktpolitiske virke- området – slik at det er sagt.

Når det gjelder å avklare hva som er dialog og hva som er forhandlinger, føres det samtaler for å avklare spørsmål som ESA stiller, med siktemål å etablere best mulig ord- ning for næringslivet i Norge.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 12.

(Votering, sjå side 1031)

S a k n r . 1 3

Interpellasjon fra representanten Martin Engeset til arbeids- og sosialministeren:

«Regjeringen har i Soria Moria-erklæringen lagt til grunn at det skal opprettes 10 000 flere årsverk i pleie- og omsorgssektoren frem til 2009. Også på andre områder innenfor offentlig sektor legges det opp til å øke antallet ansatte kraftig. Samtidig oppjusterer NHO i sin siste kon- junkturrapport behovet for arbeidskraft. I mange sektorer er det allerede vanskelig å finne kompetent arbeidskraft. Økningen i arbeidskraftbehovet har så langt blitt dekket inn gjennom redusert sykefravær, gjennom at deltidsan- satte jobber lenger enn før, og gjennom bruk av arbeids- kraft fra andre nordeuropeiske land. Det er grunn til å tro at arbeidskraftpotensialet fra disse kildene er i ferd med

å bli uttømt. Dermed vil konkurransen om tilgjengelig arbeidskraft bli stadig hardere i tiden fremover.

Hvilken strategi har Regjeringen for å rekruttere kompetent arbeidskraft til de nye stillingene i offentlig sektor?»

Martin Engeset (H) [12:45:07]: Norge som nasjon står overfor mange store utfordringer i årene fremover. En av de aller største er å sikre tilstrekkelig arbeidskraft til både privat og offentlig sektor. Dette vil være en helt avgjørende forutsetning for om vi skal greie å skape fortsatt vekst og fremgang og hvorvidt vi skal greie å trygge velferds-samfunnets basistjenester innenfor helse- og omsorgssektoren.

Nettopp derfor bør dette politikkområdet vies særskilt stor oppmerksomhet og prioritet fra Regjeringens, Stortingets og de politiske partiers side. Det er da også bakgrunnen for at jeg har reist denne interpellasjonen så tidlig i denne stortingsperioden.

Regjeringen har i Soria Moria-erklæringen lagt til grunn at det skal opprettes 10 000 flere årsverk i pleie- og omsorgssektoren frem til 2009. Også på andre områder innenfor offentlig sektor skal det legges opp til å øke antallet ansatte kraftig.

Vi vet at det i mange sektorer allerede er vanskelig å finne kompetent arbeidskraft. Økningen i arbeidskraftbehovet har så langt blitt dekket inn gjennom redusert sykefravær, gjennom at deltidsansatte jobber lenger enn før og gjennom bruk av arbeidskraft fra andre nordeuropeiske land. Det er grunn til å tro at arbeidskraftpotensialet fra disse kildene er i ferd med å bli uttømt. Beregninger viser at Norge i 2010 vil mangle 220 000 personer for å dekke behovet for arbeidskraft. Behovet i kommunal sektor alene vil kreve alle som nå er i et utdanningsløp. Selv om fremtidsscenarioer er beheftet med stor usikkerhet, er dette så alvorlig at vi må ta det på største alvor. Vi kan i hvert fall ikke ta sjansen på at det ikke vil inntreffe. Vi bør derfor legge til grunn at konkurransen om tilgjengelig arbeidskraft blir hardere i tiden fremover, en konkurranse hvor offentlig og privat sektor i stadig sterkere grad vil konkurrere om arbeidskraften. Dette er en konkurranse som verken privat eller offentlig sektor har råd til å tape.

I Aetats siste Rapport om arbeidsmarkedet, som ble offentliggjort for bare få dager siden, står det bl.a.;

«Arbeidsmarkedet er nå i klar bedring. Ledigheten synker i de fleste yrker og fylker, og nedgangen har forsterket seg de siste månedene. Samtidig blir det stadig flere stillinger å søke på.»

Videre står det også:

«Samtidig som ledigheten går ned vil sysselsettingen øke betydelig. Aetat antar at sysselsettingen vil øke med 30.000 personer i 2006, og ytterligere 20.000 personer i 2007.»

Her ser vi altså meget tydelige resultater etter fire år med sunn økonomisk politikk, og vi kan konstatere at også på dette området kommer den nye regjeringen til dekket bord. Spørsmålet blir imidlertid om Regjeringen har noen strategi for hvordan en skal ta vare på det grunn-

laget som er lagt. Det er bakgrunnen for at jeg i interpellasjonen stiller spørsmålet:

«Hvilken strategi har Regjeringen for å rekruttere kompetent arbeidskraft til de nye stillingene i offentlig sektor?»

For jeg håper da virkelig at Regjeringen faktisk har en strategi for å lykkes med denne utfordringen. Hvis ikke, må den snarest skaffe seg en – for dette haster.

La meg komme litt nærmere inn på hva 10 000 nye yrkesaktive i årene frem mot 2009 gir det norske arbeidsmarkedet av store utfordringer.

Yrkesdeltakelsen er allerede høy i Norge. 83 pst. av befolkningen mellom 25 og 54 år er i arbeid, mens 60 pst. av befolkningen mellom 55 og 64 år er i arbeid, jf. OECD Employment Outlook 2005. Vi kan ikke forvente å løse arbeidskraftbehovet i pleie- og omsorgssektoren gjennom økt yrkesdeltakelse alene.

I tillegg er ungdomskullene små, mens andelen eldre og pensjonister vil øke kraftig i årene som kommer. Andelen som går ut av arbeidslivet, øker med andre ord sterkt, mens tilgangen svekkes.

Blant de eldre yrkesaktive opplever vi dessuten et frafall før ordinær pensjonsalder grunnet tidligpensjonering.

Mange går ut av arbeidsmarkedet bl.a. på grunn av ordninger som aktivt motvirker yrkesdeltakelse og ikke gjør det lønnsomt å arbeide. Jeg tenker her på ordninger som avtalefestet pensjon og ventelønnsordningen i staten.

For mange forlater fortsatt yrkeslivet og går over på uførepensjon av helsemessige årsaker eller på grunn av kombinasjoner av alder, bosted, sviktende helse og manglende kompetanse.

I tillegg opplever vi et stigende underskudd på hjelpepleiere innenfor nettopp pleie- og omsorgssektoren. Det har vi gjort siden år 2000, og det finnes praktisk talt ingen arbeidsledighet innenfor denne yrkesgruppen.

Vi kan ikke flytte arbeidskraft fra industri og konkurranseutsatte næringer i privat sektor til pleie og omsorg i offentlig sektor. Det vil svekke verdiskapingen i Norge, som er forutsetningen for all velferd, ikke minst tilbudet av offentlige pleie- og omsorgstjenester.

Norge kan ikke forvente noen permanent tilgang fra EU-landene i Øst-Europa til vår egen arbeidskraftreserve, fordi

- disse landene har de samme demografiske utfordringene som Norge og etter hvert vil trenge all sin arbeidskraftreserve selv
- den midlertidige tilstrømmingen dessuten er begrenset til relativt få bransjer, som bygg og anlegg, hotell og restaurant, foruten sesongarbeidere i landbruket, og dette ikke løser utfordringene i pleie- og omsorgssektoren
- den økonomiske veksten i Øst-Europa er langt sterkere enn veksten i de fleste vestlige EU-land, og den tilgangen på arbeidskraft Norge opplever nå, kun er midlertidig. De menneskene som er her for tiden, vil snart sannsynligvis forlate Norge for å ta del i den økonomiske veksten og velstandsutviklingen som skjer i deres eget hjemland

Jeg imøteser svaret fra statsråden, men la meg allerede nå peke på noen konkrete og mulige tiltak som vi fra Høyres side mener er nødvendige.

For det første: Regjeringen må søke å bremse frafallet fra arbeidslivet gjennom å styrke arbeidslinjen. Det er særlig blant de eldste aldersgruppene at utviklingen må snus. Det må lønne seg å arbeide, slik at flere eldre ønsker å stå lenger i jobb, og vi reduserer søkningen til tidligpensjon og overgangen til uførepensjon. Skal en lykkes med dette, må de ordninger som aktivt bidrar til utstøting av arbeidslivet eller fremstår som en premiering av dem som går av lenge før ordinær pensjonsalder, enten fjernes eller endres radikalt.

For det andre: Omfanget av deltid er altfor stort i pleie- og omsorgssektoren. To tredjedeler av alt ufrivillig deltidsarbeid utføres i kommunal sektor. Dette bør arbeidsgiverne gjøre noe med og finne gode løsninger på. Jeg minner om at Samarbeidsregjeringen i sin tid foreslo og fikk vedtatt fortrinnsrett for deltidsansatte ved utlysning av heldidsstilling i den bedriften eller virksomheten de er ansatt i.

For det tredje: Aktivt å integrere innvandrere i arbeids- og samfunnsnivå. Mange av innvandrerne er meget godt kvalifisert, men har likevel store problemer med å få seg jobb. Å skaffe innvandrerne jobb er et viktig bidrag til både integrering i samfunnet og til å dekke arbeidskraftsbehovet.

For det fjerde er omfanget av deltidsarbeid generelt altfor stort i kommunal sektor. Arbeidsgiver må løse disse utfordringene. Nå er det de eldste yrkesaktive vi ser forsvinne ut av arbeidslivet. Om 10–15 år øker andelen pensjonister over 80 år kraftig. Det vil bety en sterk økning i omsorgsbehovet. Mangelen på arbeidskraft kombinert med flere alderspensjonister og aldring blant disse krever nye måter å jobbe på, bedre måter å utnytte arbeidskraftsressursene på. Vellykket omstilling krever kompetanse for å finne frem til nye løsninger, og kompetanse krever tilstedeværelse i tid. De ansatte må selv være med på å finne frem til fremtidens tjenestetilbud for en voksende andel eldre og pleietrengende. Det krever kompetente ansatte, som er til stede og ser hvor skoen trykker.

For det femte: I tillegg til det vi kan gjøre innenfor rammen av den arbeidskraftsreserven vi har, må Regjeringen ta initiativet til å utrede ulike former for arbeidskraftsinnvandring. Vi må se på de modellene som andre land med tradisjoner for arbeidskraftsinnvandring har, og finne frem til modeller som kan passe for Norge. Vi bør ikke se på dette som truende for vårt arbeidsliv eller vårt samfunn. Den nære fremtid vil kreve at også dette virkemiddelet tas aktivt i bruk.

Jeg tror jeg lar det bli med dette innledningsvis, og avventer svaret fra statsråden.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [12:55:12]: La meg starte med å si at jeg er veldig enig med representanten Engeset i at dette er en viktig debatt.

Norsk økonomi er i en oppgangskonjunktur. Det kommende året ventes det sterkere sysselsettingsvekst og lavere arbeidsledighet. Regjeringen har anslått sysselset-

tingsveksten for 2006 til 22 000 personer sammenliknet med 2005. Dette innebærer en vekst på 1 pst. fra 2005 til 2006, og 4000 flere enn Bondevik II anslo. Veksten i sysselsettingen ventes å bidra til nedgang i arbeidsledigheten framover, fra 4,6 pst. av arbeidsstyrken i 2005 til 4,1 pst. i 2006.

Sysselsettingsveksten i 2006 vil komme innen en rekke områder, både i privat og offentlig sektor. Regjeringen styrker kommuneøkonomien. Slik som det kommer fram i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1, gir veksten i kommunenes frie inntekter i 2006 et godt grunnlag for en økning i sysselsettingen i kommunene. Det gir kommunene bedre muligheter til å dekke etterspørselen etter tjenester innen pleie og omsorg.

Representanten Engeset er opptatt av Regjeringens strategi for å fylle de ledige stillingene i offentlig sektor. Jeg, og mange med meg, har nok vært vel så opptatt av hvorfor konjunkturoppgangen, som nå har vart i over to år, foreløpig har gitt overraskende liten økning i sysselsettingen og bare moderat nedgang i ledigheten.

Representanten Engeset er videre inne på en del forhold som har vært trukket fram for å forklare dette. Utviklingen har vært så moderat at Regjeringen så seg nødt til å oppjustere ledighetstallene for inneværende år da den tok over. I tilleggsproposisjonen ble anslaget over ledigheten økt med en tiendedel til 4,6 pst. Aetats tall over registrerte helt ledige arbeidssøkere har vært noe mer positive. Men også disse er fortsatt betydelig høyere enn da regjeringen Bondevik II tiltrådte. Konjunkturutviklingen har til nå i særlig grad bidratt til vekst i privat sektor. Tallene viser at ledighetsnedgangen særlig har kommet i yrker med tilknytning til industri og bygg og anlegg.

Det er fortsatt mange arbeidsledige med erfaring fra yrker i offentlig sektor. Av de 72 300 registrerte helt arbeidsledige ved Aetat i november hadde 17 300 yrkesbakgrunn fra undervisningsarbeid, helse-, pleie- og omsorgsarbeid eller administrativt arbeid og humanistisk arbeid, altså yrker vi ofte finner i offentlig sektor. Ledigheten i disse yrkesgruppene er fortsatt betydelig høyere enn ved begynnelsen av 2003, altså ved starten på nåværende konjunkturoppgang.

I tillegg utgjør helse- og sosialtjenester den største gruppen undersysselsatte. Av totalt 90 000 undersysselsatte finner vi 32 000 innen helse- og sosialtjenester. Bekymringen for det høye antallet undersysselsatte gjorde at den forrige regjeringen, i likhet med den nåværende, gikk inn for å endre arbeidsmiljøloven. Gjennom å gi fortrinnsrett for deltidsysselsatte til ledige jobber før disse ble lyst ut eksternt, kunne man bidra til å redusere omfanget av undersysselsatte. Forutsetningene for å redusere dette problemet er imidlertid at det er behov for mer arbeidskraft. Regjeringen legger med sitt budsjett et grunnlag for å redusere både ledigheten og omfanget av deltid for ansatte i offentlig sektor.

Aetats vurdering er at tilgangen på arbeidskraft pr. i dag ikke ser ut til å være et hinder for den forventede sysselsettingsveksten. Aetat forventer høyere sysselsettingsvekst enn Regjeringens anslag.

Representanten Engeset er også opptatt av de mer langsiktige behov innen helse- og omsorgssektoren. På oppdrag av Sosial- og helsedirektoratet har Statistisk sentralbyrå beregnet tilgangen på fagutdannet personell i de kommunale helse- og sosialtjenestene fram til 2009. Statistisk sentralbyrås beregninger viser at det sannsynligvis vil bli et underskudd av hjelpepleiere og omsorgsarbeidere. Men samtidig antas det at det blir rikelig tilgang på både sykepleiere og vernepleiere fram til 2009 i forhold til veksten i behovene. Overskuddet i disse gruppene er klart større enn den mulige mangelen på hjelpepleiere og omsorgsarbeidere. På denne bakgrunn vurderer Statistisk sentralbyrå at målsettingen om å øke bemanningen i pleie- og omsorgssektoren med 10 000 årsverk utført av utdannet helsepersonell fram til 2009 bør kunne nås.

Regjeringen vil ta utgangspunkt i foreliggende rekrutteringsplan for helse- og sosialpersonell fra forrige regjering, som redskap for å nå målet om 10 000 nye årsverk i sektoren som meldt i Soria Moria-erklæringen. Regjeringen arbeider med en langsiktig strategi for å heve kompetansenivået og sikre tilgangen på fagpersonell til den kommunale pleie- og omsorgstjenesten. Helse- og omsorgsdepartementet vil fremme en egen stortingsmelding om hvordan Regjeringen vil møte framtidens hovedutfordringer på omsorgsområdet. Det vil gi Stortinget en mulighet for å drøfte utviklingen innen helse- og omsorgssektoren i detalj.

Avslutningsvis vil jeg påpeke at det fortsatt er mye ledige ressurser på arbeidsmarkedet, særlig i forhold til yrkesgrupper ansatt i offentlig sektor. Det er imidlertid enkelte begynnende flaskehalser innen bygge- og anleggsbransjen, selv med betydelig import av arbeidskraft til sektoren. Regjeringen følger utviklingen på arbeidsmarkedet nøye og vil komme tilbake til Stortinget med en oppdatert vurdering i revidert nasjonalbudsjett.

Martin Engeset (H) [13:02:44]: Jeg vil takke statsråden for svaret, og er i og for seg glad for at han er enig i deler av min situasjonsbeskrivelse, i hvert fall i forhold til nå-situasjonen. Der tror jeg nok vi kan være enige om at utfordringene er til å takle og til å leve med. Det jeg imidlertid fikk en følelse av da jeg hørte statsrådets svar, var at han ikke tok helt innover seg, eller tok på alvor, de utfordringene vi har litt inn i fremtiden. Som jeg sa i mitt innlegg, er det alltid slik at fremtidsscenarioer er beheftet med betydelig usikkerhet, men jeg tror ikke det kan herske særlig tvil om at vi står overfor betydelige utfordringer i forhold til å løse arbeidskraftbehovet om 5, 10, 15 år. Det er en utfordring som alle bør ta på alvor, ikke minst den til enhver tid sittende regjering.

Ellers stusset jeg litt over statsrådets visitt med hensyn til hvorfor det tok slik tid før arbeidsledigheten gikk ned. Jeg tror ikke en skal ha studert økonomisk historie og samfunnsøkonomi spesielt lenge før en blir klar over at ved en endret politikk tar det tid å se effekter av det en faktisk gjør. Det tror jeg nok også den sittende regjering vil oppleve. Så den effekten vi ser nå, med betydelig vekst i både antall ledige stillinger og betydelig nedgang

i arbeidsledigheten, henger åpenbart sammen med at det har vært ført en konsekvent og fornuftig politikk gjennom fire år, som jeg er helt sikker på at den sittende regjering vil forsøke å ta ansvar for. Men vi skal være ganske flittige til å påpeke at dette er et resultat av Samarbeidsregjeringens politikk. Etter at vi overtok i 2001, måtte vi gjennom hele 2002 på samme måte leve med at vi måtte slite med konsekvensene av tidligere regjeringers politikk. Slik er det – en utvikling lar seg ikke snu over natten.

Det jeg i grunnen savnet mest i statsrådets svar, var hans vurderinger av behovet for å åpne for mer arbeidsinnvandring. Jeg fikk inntrykk av at statsråden trøstet seg med at disse arbeidskraftutfordringene kunne la seg løse ved at de som er ledige pr. i dag, fyller alle behov for fremtidig arbeidskraft. Det er en nokså naiv forestilling, og det bekymrer meg hvis statsråden slår seg til ro med at det er situasjonen. For det er å ta altfor lett på disse utfordringene.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:06:01]: Jeg konstaterer at representanten Engeset mener at det finnes tung og betydelig dokumentasjon på at to års kraftig konjunkturoppgang ikke gir særlig nedgang i ledigheten. Jeg tillater meg å si at det finnes vel en god del dokumentasjon på at to års konjunkturoppgang også gir seg betydelig større utslag i nedgang i ledighet enn det vi har sett i Norge de to siste årene.

Så har jeg også behov for veldig kort å kommentere spørsmålet om arbeidsinnvandring. Der er jo situasjonen den at hvis den politikken vi fører på det området, er naiv, er det en god beskrivelse også av den forrige regjeringens politikk, fordi vi pr. i dag har videreført den forrige regjeringens politikk i forhold til arbeidsinnvandring. Så er det vi driver på med nå, naivt, må det også være en karakteristikk som rammer den forrige regjeringen. Jeg er enig med representanten Engeset i at dette er viktige spørsmål, som vi hele tiden skal ha et sterkt fokus på, men representanten Engeset har rett i at denne regjeringen, som følge av den konjunkturoppgangen vi nå har hatt, og er inne i, og som ser ut til å fortsette – i hvert fall i en tid framover – vil være veldig opptatt av at det skal gi seg utslag i faktisk nedgang i ledigheten her i Norge, og at det vil gi seg utslag i en utvikling preget av at alle dem som har deltidsjobber, får utvidet sine stillinger. Derfor kombinerer vi nå en konjunkturoppgang med ytterligere satsing på arbeidsmarkedstiltak, ikke minst for å kvalifisere dem som er ledige, slik at vi ikke får en situasjon der vi får underskudd på arbeidskraft samtidig som vi har mange ledige. Det finnes mange eksempler på at det er fare for det, fordi de ledige ikke har den kompetanse som arbeidsmarkedet etter spør. Derfor vil vi altså satse på arbeidsmarkedstiltak til tross for konjunkturoppgang for å sørge for at konjunkturoppgang fører til nedgang i ledighet.

Så skal vi selvfølgelig hele tiden fokusere på arbeidsmarkedet og fortløpende vurdere behovet for arbeidskraftinnvandring, men pr. i dag gjør vi oss den samme politiske vurderingen som den forrige regjeringen gjorde seg.

Kenneth Svendsen (FrP) [13:09:06]: Representanten Engeset sa i sitt siste innlegg at det ville ta lang tid før man fikk se resultatet av den eksisterende politikken, og jeg håper han har rett, spesielt når det gjelder denne regjeringen.

Interpellantens spørsmål er i høyeste grad relevant, spesielt sett i sammenheng med at SV er i regjering, og at vi har et lite reformvennlig arbeiderparti.

Arbeidsledigheten i Norge er fortsatt høy, og for Fremskrittspartiet er det en målsetting å redusere ledigheten, bl.a. å gi større incitament til å ta lønnet arbeid ved hjelp av skattelette, noe som vi langt på veg fikk gjennomslag for i samarbeid med den forrige regjeringen. I tillegg må forholdene legges til rette for de grupper som i dag er utenfor arbeidslivet, bl.a. funksjonshemmede og sosialhjelpsmottakere. Den reserven som ligger i deltidstillinger, er også viktig.

Fremskrittspartiet er opptatt av å øke arbeidsstyrken gjennom tiltak som gjør det mer opportunt å skaffe seg lønnet arbeid. Økt effektiv bruk, både yrkesmessig og geografisk, av den arbeidskraften som til enhver tid er tilgjengelig, er viktig for å skape grunnlaget for økt vekst. I tillegg må både offentlig byråkrati og støtten til ulønnsomme arbeidsplasser reduseres. Høyere vekst gjennom økt produktivitet legger generelt grunnlaget for høyere lønnsvekst.

Fremskrittspartiet tar avstand fra en forenklet moderasjonslinje. Det er f.eks. ikke noe mål at timelønnskostnadene skal øke mindre i Norge enn hos våre handelspartnere. Det er i utgangspunktet helt feil å sammenligne timelønnskostnader over landegrensene. Hvis produktiviteten øker, vil lønningene kunne øke uten at kostnadene pr. produsert enhet i bedriften øker. For Fremskrittspartiet er det derfor et mål å øke lønningene på samme måten som det er et mål å øke den økonomiske veksten og produktiviteten, noe vi spesielt har sett i USA de siste tjue årene, hvor økt produktivitet har frigjort arbeidskraft til andre oppgaver. Dette har også i stor utstrekning skjedd i Norge, men her stort sett innenfor privat næringsliv.

Statsråden berørte i sitt innlegg at det var bevilget mye mer penger til kommunene, og at dette ville gi flere arbeidsplasser. Nå begynner vi å få inn en del resultater av budsjettbehandlinger i de forskjellige kommunestyrene som viser at pengene i stor utstrekning ikke brukes til ansettelse av flere omsorgsarbeidere og lærere, slik som det ble lovt, og slik man får når man øker de frie midlene.

Det er et betydelig effektiviseringspotensial i offentlig sektor. Det ble påvist av det utvalget som ble ledet av Victor Norman tidlig på 1990-tallet. Utvalget anslo det samlede effektiviseringspotensialet på ca. 130 mill. kr årlig i datidens kroneverdi. Og det er særlig grunn til å sette søkelyset på effektivitet i offentlig sektor. Denne sektoren har over tid hatt en sterk ekspansjon i Norge og legger beslag på stadig større deler av Norges BNP. Det har ført til et uakseptabelt skatte- og avgiftstrykk, samtidig som det i mange tilfeller ikke er en god nok kvalitet på de tjenestene offentlig sektor produserer. Hittil har løsningen vært å putte mer penger i sektoren framfor å se på selve organiseringen og effektiviteten. Dette har opprettholdt ineffek-

tive strukturer og gitt samfunnsøkonomiske suboptimale løsninger.

Fremskrittspartiet er av den oppfatning at myndighetene har et stort ansvar når det gjelder å forvalte folks skattepenger på en forsvarlig måte. Det betyr at ressursene først og fremst må settes inn i tjenesteytende virksomhet framfor administrasjon og byråkrati. Dessverre synes utviklingen å gå i motsatt retning, og det har forsterket seg etter regjeringsskiftet.

Effektivitet er først og fremst et spørsmål om å oppnå resultater, fortrinnsvis med mindre ressursinnsats. Fremskrittspartiet erkjenner at offentlig sektor er noe annet enn en bedrift i vanlig forstand, da den har ansvaret for en rekke fellesgoder og inntektsvurderinger ofte opptrer som et korrektiv til privat sektor. Likevel er det minst tre ulike effektiviseringsmuligheter i offentlig sektor. Kostnadseffektivisering frambringer offentlige tjenester billigere enn i dag, resultateffektivisering oppnår overordnede politiske mål billigere ved å fordele innsatsen på ulike områder på annen måte enn i dag, og kost-nytteforbedringer omprioriterer fra områder hvor den siste kroneinnsatsen kaster lite av seg, til områder hvor ekstra innsats kaster mye av seg.

Dersom private bedrifter og offentlige etater skal konkurrere om oppdrag, forutsetter dette at man konkurrerer på like vilkår, noe som ikke er tilfellet i dag. Det er enkelte forhold som gjør at offentlig sektor er skjermet fra reell konkurranse. Det offentlige må få en reell prising av tjenesteproduksjon – i dag er det slik at det ofte ikke skjer. Med en slik politikk vil en frigjøre ressurser som kan settes inn på andre områder.

Heikki Holmås (SV) [13:14:23]: Det er jo alltid litt fristende etter slike panserinnlegg fra Fremskrittspartiet å gå i debatt med dem, men jeg hadde tenkt å forholde meg til interpellanten. La meg likevel si én ting, og det er at det ikke er slik at dette storstilte konkurransekjøret som Fremskrittspartiet legger opp til, vil skape noe mindre byråkrati. Skytset rettes alltid mot offentlig byråkrati. Men er det noe undersøkelser og evalueringer av de store prosjektene med konkurranseutsetting – som faktisk har funnet sted – og omstillingen til en sånn type tilbyder/etterspørre-organisering viser, er det at mer og mer av ressursene går med til å administrere de systemene som er der, som er fordyrende, men som overhodet ikke frigjøres til mer produktiv virksomhet. Men la meg legge det til side.

Interpellanten tar her opp et veldig spennende spørsmål. Jeg vil velge å spissformulere det, for jeg føler at spørsmålet er feil stilt. Spørsmålet burde ikke være: Hva skal vi gjøre for å rekruttere folk til de nye stillingene i offentlig sektor? Spissformuleringen er at den største utfordringen ikke er å rekruttere nok folk til offentlig sektor, men å hindre at de som er der, blir utstøtt – til attføring og mulig uføretrygd, enten i form av arbeidsløshet, eller først og fremst på grunn av utslitthet.

Under den forrige regjeringens regime så vi hvordan innstramningen i økonomien i kommunene, eksempelvis, falt sammen med en økning i utstøting til attføring og

uførhet – tilsvarende var tallene ved en del omstillinger i offentlig sektor. Jeg reiste en del rundt omkring i landet i forrige periode som medlem av kommunalkomiteen. Der møtte jeg rådmenn og fylkesrådmenn som sa: Nå har vi rett og slett ikke råd til å drive en skikkelig personalpolitikk. Dette kommer til å gå på stumpene løs etter hvert, men vi har ikke noe annet valg enn å føre en dårlig personalpolitikk. Jeg håper at det løftet som vår regjering nå har gjort i forhold til kommuneøkonomi, vil kunne gi rådmenn, kommunestyre og fylkesting rundt omkring muligheten til å føre en politikk som kan ta bedre vare på folk.

Men problemstillingen er jo viktig. Et av våre viktigste svar er å videreføre den satsingen som lå i et inkluderende arbeidsliv – ikke bare fokusere på sykefravær, men også på de to andre delmålene, nemlig det som går på å øke avgangsalderen, øke folks pensjonsalder, hindre utstøting og sørge for en gjenrekruttering av folk som har yrkeshemninger. Dette er to andre delmål som er viktige for oss, og som jeg vet at arbeids- og inkluderingsministeren griper fatt i på en skikkelig måte.

Så over til hva som kan gjøres for å bedre tilbudet av arbeidskraft, det å sørge for at flere mennesker tilbyr sin arbeidskraft. Noe av det viktigste man kan gjøre, og en av de største målsettingene vi har, er å sørge for at flere barn får anledning til å gå i barnehage, og at færre foreldre benytter kontantstøtten. Kommer vi i den situasjonen, er det ingen tvil om at det vil føre til at flere kommer til å jobbe og tilby sin arbeidskraft.

Det andre er å sørge for en reversering av endringene i arbeidsmiljøloven, for det er ingen tvil om at arbeidsmiljøloven, slik den var foreslått av den forrige regjeringen, ville føre til mer utstøting. Det får vi nå snudd på, slik at vi får mindre utstøting som følge av dårlig arbeidsmiljø. Men det er ingen tvil om at den arbeidsmiljøloven vi har i dag, er det nødvendig å se mer på i årene som kommer, for det er den arbeidsmiljøloven vi allerede har, som sammen med andre ting har ført til den høye utstøtingen som ligger der fra før.

Så til det siste jeg vil nevne: Vi må sørge for å utdanne nok folk. Det går på nok utdanningsplasser til første- og utdanningsstuderende, og det går på den store satsingen på livslang læring. Det er oppløftende at vi nå har en kunnskapsminister som har brent for dette helt siden han satte sine bein i utdanningskomiteen i hine hårde dager og jobbet for mer utdanning for folk – under hele livsløpet. Der har vi en utfordring. Man har i dag rett til etterutdanning, men man har ikke noe «livsopphold» på plass i forhold til den fasen der. Vi er nødt til å finne noe som ligger i skjæringspunktet mellom folk som er arbeidsløse, folk som har behov for etterutdanning, og de stønadsordningene som finnes i Lånkassen. Her har vi en jobb å gjøre i forbindelse med NAV-reformen og hva som skal skje videre – og gjennomgangen av hele dette området.

Det vil bli en spennende debatt om disse tingene i årene som kommer.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [13:19:44]: Jeg takker interpellanten for å ha tatt opp et viktig og ikke

minst vidtrekkende tema. Først av alt konstaterer jeg at regjeringen Stoltenberg i tilleggsproposisjonen til statsbudsjettet for 2006 legger til grunn regjeringen Bondeviks rekrutteringsplan som et bidrag til å øke bemanningen i pleie- og omsorgssektoren, i tråd med deres målsetting om 10 000 flere årsverk fram til 2009. Styrkingen av kommunesektoren nevnes også som et godt grunnlag for en opptrapping av årsverk.

Den eldre delen av befolkningen vokser fremdeles mer enn den yngre delen. I tillegg øker gjennomsnittsalderen for både menn og kvinner, og de fleste opplever å være pleietrengende mange av sine siste år. Disse eldre har sammensatte lidelser og alvorlige funksjonshemninger som stiller tjenestene overfor store faglige og bemanningmessige utfordringer.

Jeg har merket meg at helse- og omsorgsministeren i et av sine svar til Stortinget sier at bemanning og kompetanse er to sider av samme sak, og må ikke settes opp mot hverandre. Jeg vil gjerne understreke dette i debatten i dag. Det er også verdt å merke seg det varsku som ropes av bl.a. Norsk Sykepleierforbund om å skynde seg langsomt, et varsku om at bemanning ikke må gå på bekostning av kvalitet. Dette er en organisasjon som vanligvis har pekt på bemanningssituasjonen som den største utfordringen. Jeg finner derfor grunn til å minne om de kvalitetsutfordringene som ofte følger i kjølvannet av debatter om antall tjenesteytere.

Selv om gjennomsnittsalderen går opp, synker pensjonsalderen. Kristelig Folkeparti mener det er stadig mer nødvendig å ta bedre vare på eldres kompetanse, erfaring og arbeidskraft. Dette er både i samfunnets og i de eldres interesse. Det er fremdeles viktig med holdningsskapende tiltak i næringslivet for å motvirke negative og feilaktige myter om seniorer i arbeidslivet. Det vil være økende behov for å gjøre offentlige og private virksomheter tilstrekkelig klar over at deres framtidige suksess er avhengig av at de greier å holde på seniorennes kompetanse. Seniorpolitikk må drives daglig i alle virksomheter og ikke spares til festtalene.

Kristelig Folkeparti mener at effekten av de seniorpolitiske tiltakene som allerede er gjennomført, må gjennomgås, og at Regjeringen må komme med offensive forslag til nye tiltak som kan bidra til målet om et inkluderende arbeidsliv for seniorenne slik at de ikke støtes ut, som representanten Holmås var opptatt av.

Innvandrergruppen er en gruppe som ofte har den kompetansen som etterspørres, men som har størst vanskeligheter med å få seg jobb. Denne gruppen har altså kvalifikasjoner som Norge ikke bruker. Denne ressursen er på ingen måte uttømt i dag. Kristelig Folkeparti støtter Regjeringens forslag om at innvandrere skal kalles inn til intervju. Det er negativt at noen ikke blir kalt inn til intervju bare fordi de har et «fremmed» navn. Men vi etterlyser flere og mer aktive tiltak fra statens side. Vi har tatt til orde for at IA-avtalen særlig bør fokusere på å inkludere personer med minoritetsbakgrunn i arbeidslivet. Jeg er usikker på i hvor stor grad den reforhandlede IA-avtalen ivaretar dette.

Vi har registret at partene i arbeidslivet inviteres til å samarbeide om en handlingsplan for integrering av inn-

vandrere. Kristelig Folkeparti er positiv til alle tiltak som kan fremme innvandregruppens posisjon på arbeidsmarkedet.

Dagfinn Sundsbø (Sp) [13:24:24]: Det er lyse utsikter på arbeidsmarkedet. Det er entydig positivt, spesielt for de 100 000 arbeidsledige.

Etter en valgkamp hvor vi alle har vært enige om behovet for å kunne tilby bedre og mer verdige omsorgstjenester, flere barnehageplasser og en sterkere satsing på skolen, er vi i Senterpartiet veldig glade for at vi har fått gjennomslag for det viktigste virkemidlet: styrket kommuneøkonomi.

Det blir vekst i det kommunale tjenestetilbudet neste år, og det blir behov for flere ansatte både i omsorgssektoren, i barnehagene og i skolene. Kvaliteten i tilbudet er intimt knyttet sammen med den arbeidskraftressurs vi er i stand til å sette inn for å løse oppgavene. Men fortsatt er det sånn at veksten i det private konsumet – også etter den nye regjeringens budsjett, hvor vi la nye milliarder inn i offentlig sektor – vil være sterkere enn i det offentlige konsumet, også neste år. Det blir derfor en stor utfordring for både statlige og kommunale myndigheter å sikre tilgangen på arbeidskraft uten at vi samtidig opplever at konkurransen om arbeidskraft gir en lønns spiral som verken samfunnet eller arbeidstakerne er tjent med. Vi har erfaring med hvordan prisutvikling og renteutvikling har spist opp effekten av gode og særnorske lønnsoppgjør.

Vi har 100 000 arbeidsledige. Vår største utfordring blir å hjelpe disse tilbake i arbeid – det være seg i offentlig eller privat sektor. Jeg tror likevel at arbeids- og inkluderingsministeren vil ha en minst like stor utfordring i å få de 100 000 som er på attførings- eller rehabiliteringstiltak tilbake til et mer inkluderende arbeidsliv. Også blant de 300 000 uføretrygdede er det mange som gjerne hadde sett at det hadde vært bruk for dem i arbeidslivet. Jeg håper vi fokuserer på hvordan vi kan bidra til å oppnå det.

Representanten Engeset viser til at økningen i arbeidskraftbehovet så langt er dekket inn gjennom nedgangen i sykefraværet. Ja, det har vært en positiv utvikling, som vi må håpe fortsetter gjennom videreføringen av avtalen om et inkluderende arbeidsliv. Men, som representanten Woie Duesund var inne på, er det to andre delmål i IA-avtalen, vedrørende de funksjonshemmede og seniorennes situasjon. At vi sørger for at flere funksjonshemmede får bli i arbeidslivet, og at det blir attraktivt for flere eldre å stå i arbeidslivet, blir ganske avgjørende for om vi lykkes i de utfordringer som representanten Engeset har reist i denne interpellasjonen.

Jeg synes det er positivt – og det må spesielt oppleves som positivt for arbeids- og inkluderingsministeren – å ta fatt på arbeidet med en avtale om et inkluderende arbeidsliv i en situasjon hvor det er behov for arbeidskraft, og hvor man kanskje også på arbeidsgiversiden i større grad vil være med og bidra til å få flere som altfor lett faller utenfor, til å stå i arbeid.

Jeg synes denne interpellasjonen har vært en god anledning til å sette søkelyset på at det i dette samfunnet, hvor det nok kan være mangel på arbeidskraft i enkelte

sektorer, er hundretusener av mennesker som ønsker seg inn i et mer inkluderende arbeidsliv. Da er det viktig at vi nå benytter anledningen til å ta grep for å oppnå det.

André N. Skjelstad (V) [13:28:33]: Jeg takker først interpellanten for at han tar opp en interessant problemstilling.

Venstre har helt siden 2001 arbeidet for økt arbeidsinnvandring, det er rett og slett fordi den framtidige velferd utviklingen er avhengig av at vi klarer å tiltrekke oss – og holde på – nok kvalifisert arbeidskraft. Venstre stod dessverre sørgelig alene om dette i 2001. Men i Sem-erklæringen ble saken tatt opp på dagsordenen, og Kommunal- og regionaldepartementet la fram en sak til høring. Vi har i dag en ordning med jobbsøkervisum, og regjeringen Bondevik II gjennomførte en god del liberalisering på det området. Etter Venstres syn er det åpenbart at verdiskaping og velferd er avhengig av økt arbeidsinnvandring. Vi får rett og slett ikke nok arbeidstakere i Norge på egen hånd i årene framover.

I Soria Moria-erklæringen står det kun ett sted om arbeidsinnvandring, under headingen «Sosial dumping». For Venstre har det lenge vært helt klart at skal vi få til en verdiskaping og sikre den framtidige velferden i dette landet, vil vi være avhengig av økt arbeidsinnvandring. De demografiske forholdene og situasjonen i det norske arbeidsmarkedet tilsier av vårt behov for kvalifisert arbeidskraft innen en rekke sektorer vil måtte bety at vi trenger arbeidsinnvandring i framtiden.

Den arbeiderpartidominerte regjeringen gikk til valg på å skaffe 10 000 nye sett hender i pleie- og omsorgssektoren. Og det er ingen tvil om at vi trenger flere hender i denne sektoren. Samtidig finnes det mange som banker på vår dør og gjerne vil inn i dette landet for å gjøre en jobb, tjene penger og bygge opp en framtid for seg og sin familie. For et Venstre-menneske står det stor respekt av det å søke arbeid og derigjennom velferd og trygghet for seg og sine.

Et viktig moment for Venstre er at arbeidsinnvandring vil utvide friheten for borgere i land utenfor EØS til å kunne reise og etablere seg i ulike land i verden. Det er en grunnleggende liberal respekt for enkeltmenneskets frihet. I denne sammenheng er det også på sin plass å minne om at Norge, da vi var et av Europas fattigste land, eksporterte en stor del av sin befolkning til Amerika.

Dette spørsmålet handler også om synet på immigrantbefolkningen vår. Hvis den eneste måten å komme inn i dette landet på, er gjennom asyl- og flyktninginstituttet, får vi en type immigrantbefolkning som gjør at vi ikke nødvendigvis tiltrekker oss dem som ganske enkelt kommer hit fordi de har lyst til å skape en framtid for seg og sin familie.

Nye hender, bl.a. i pleie- og omsorgssektoren, er bra, men vel så viktig som kvantiteten er kvaliteten. Pleie- og omsorgssektoren sliter allerede i dag med rekruttering av kompetent arbeidskraft. Det er nærliggende å stille Regjeringen spørsmål om det innen utdanningsfeltet er lagt en strategi for hvordan flere skal kunne utdanne seg innen de relevante yrkene. Vil det f.eks. bli utdannet flere leger,

slik at alders- og sykehjem får tilstrekkelig tilgang på kompetente medisinerere? Vil det bli opprettet flere klasser på sykepleierhøgskolene? Hvordan henger dette sammen med Regjeringens politikk overfor private høyskoler, som vi på nyhetene på torsdag så kunne medføre at bl.a. Lovisenberg diakonale høgskole må kutte etterutdanningen av 500 sykepleiere i eldreomsorgen?

Samtidig vet vi at mennesker som er utdannet i utlandet, sliter tungt med å få sine utdannelser godkjent i Norge. Det er et høyst relevant spørsmål om Regjeringen tar tak i dette leddet i arbeidet med å sikre kvalitativt god og tilstrekkelig arbeidskraft i årene framover. Ting henger sammen, som det heter, og Regjeringens politikk i forhold til å sikre nok kompetent personell må henge i hop med deres utdanningspolitikk.

Inge Lønning (H) [13:32:32]: I en tidligere tilværelse, nærmere bestemt første gang han var statsminister, uttalte vår nåværende statsminister i en debatt at det kommer ikke ferdigutdannede sykepleiere opp av borehullene i Nordsjøen. Det har statsministeren helt åpenbart rett i.

Det interpellanten har spurt om, er hvilken strategi Regjeringen har for å rekruttere kompetent arbeidskraft. Det er et meget betimelig spørsmål, for nettopp på de områdene hvor Regjeringen har som erklært målsetting å trappe opp antall stillinger forholdsvis kraftig, har vi allerede i dag et svært stort innslag av ikke-faglært arbeidskraft. Hvis man ser på helse- og omsorgssektoren i Norge sammenliknet med våre nordiske naboland, skiller Norge seg ut som det landet med størst andel ikke-faglært arbeidskraft pr. i dag. Målsettingen dreier seg altså ikke bare om å få tilstrekkelig antall kvalifiserte søkere til nye stillinger. Målsettingen dreier seg også om å bedre kompetansen ganske radikalt ut fra nåsituasjonen.

Jeg la merke til at representanten Holmås nesten over alle grenser skrøt av den nye regjeringens enestående evne til å løse problemer. Det er litt rørende at representanten Holmås har tilpasset seg rollen som regjeringstro forsvarer med så stor begeistring etter så kort tid at han lever opp til eventyret om fatter som alltid gjør det riktige. Men jeg synes nok at Holmås drev det vel langt når han i denne sammenheng lovpriste kunnskapsministeren for å være spesielt langt fremme. Det er riktig at kunnskapsministeren før han ble kunnskapsminister, var svært opptatt av livslang læring – på papiret. Men så langt er det som har skjedd, direkte på kollisjonskurs med Regjeringens målsetting om å fremskaffe kompetent arbeidskraft på områdene skole, førskole og sykepleie. I sin iver etter å ramme alt som heter privat høyskolevirksomhet, har man kuttet nettopp i budsjettene til nøkkelinstitusjoner som skal frembringe den kompetente arbeidskraften man er på jakt etter. Ja, jeg har registrert at man til og med med stor treffsikkerhet har klart å ramme den eneste sykepleierhøgskolen som av NOKUT har fått godkjent hva gjelder kvalitet. Det har man premiært ved å kutte spesifikt på akkurat den institusjonen. Det er ganske godt gjort.

Mitt inntrykk er at det strategiske problemet på dette området består i å samordne de ulike departementenes

virksomhet og de ulike statsrådenes politikk. Det må være riktig å konstatere at så langt er det ikke tegn å se til noe som ligner på samordning mellom Kunnskapsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Det er beklagelig, for det er der skoen trykker. Man kan snakke mye om de arbeidskraftreservene som kan mobiliseres ved å inkludere folk som i dag ikke er i fast arbeid, men de store utfordringene kommer i fremtiden til å ligge i det å få utdanningspolitikken til å gripe sammen med og inn i utviklingen av arbeidsmarkedet og sysselsettingspolitikken. Derfor vil mitt råd til arbeids- og inkluderingsministeren være å ta seg god tid til en grundig samtale med kunnskapsministeren, for det er svært mye som tyder på at akkurat Kunnskapsdepartementet har svært mye å lære når det gjelder strategisk tenkning.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [13:37:40]: Det er ikke bare flygeledere vi mangler i Norge. Vi mangler også tannleger, vi mangler leger, vi mangler jordmødre, vi mangler gynekologer, og ikke minst mangler vi flere varme hender innen omsorg. Det er klart at klarer ikke Regjeringen å nå målsettingen sin, vil dette bli en voldsomt stor politisk slitasje. Det er den ene siden. Den andre siden er at hvis man ikke når målsettingen, vil det være en tragedie for dem som faktisk trenger denne omsorgen. Vi har fra denne talerstolen mer eller mindre hatt en kontinuerlig politisk debatt i 15 år, som ennå ikke har løst disse problemstillingene.

Noen tror at det offentlige ikke øker byråkratiet. Det var i 1984 ansatt i overkant av 400 000 mennesker i det offentlige. I dag har det vel blitt det dobbelte. Når noen angriper Fremskrittspartiet på grunn av at vi ønsker både private og offentlige innenfor omsorg, blir det fort slik at debatten dreier seg om hvem som skal utføre en tjeneste. Men for dem det gjelder, er det å få den tjenesten de har krav på, mye viktigere enn hva navnet på ryggen til dem som utfører tjenesten, faktisk er.

Innenfor omsorg er det slik at i stor grad har vi den kompetansen som vi ønsker å ha, men vi er altfor dårlige til å utnytte den. Vi har mange stillinger som er brøkstillinger, som er halve stillinger, hvor folk ønsker seg over i full stilling eller i en høyere brøk. Dette koster penger, og da ikke som frie midler til kommunene, som selvfølgelig ønsker å bruke dem på det som der og da måtte være mest formålstjenlig. Jeg har stor forståelse for debatten om hvorvidt dette bør være øremerkede midler, eller om det burde være frie midler, og skal man nå fram til dem som trenger denne omsorgen, er det liten tvil om at man må gå veien om øremerking, dersom man skal ta dem det gjelder, på alvor. Derfor har vi i vårt budsjett foreslått like mye midler til kommunene som det Regjeringen har gjort, men vi har foreslått det som øremerkede midler. Den eneste årsaken til det er at vi tar dem denne mangelen gjelder, på alvor.

Jeg tror vi vil oppleve en veldig debatt i Norge i tiden som kommer, om hvordan vi skal løse dette problemet. Men skal vi få ansatt flere mennesker innen Kommune-Norge for å ta seg av dem som trenger hjelp, tror jeg ikke vi kan komme utenom å øremerke disse midlene.

Martin Engeset (H) [13:42:06]: Først vil jeg få lov til å takke dem som har deltatt i debatten med stort engasjement. Dette er et viktig tema, og jeg tror det kommer til å bli betydelig viktigere i årene fremover. Derfor synes jeg også det var viktig å få en politisk fokusering på saksområdet.

Først av alt har jeg lyst til bare å oppklare det som muligens kan være en åpenbar misforståelse. Da jeg i mitt tidligere innlegg brukte ordet «naiv», var ikke det en beskrivelse av Regjeringens politikk i forhold til arbeidsinnvandring. Men jeg mener bestemt at jeg i statsrådets innlegg hørte at han la til grunn en virkelighetsoppfatning som gikk ut på at de som p.t. er arbeidsledige, kan fylle ethvert arbeidskraftbehov i årene fremover. Det var det jeg gav uttrykk for i tilfelle var en naiv forestilling. Det er mulig jeg oppfattet statsråden feil, eller at jeg hørte feil. I så fall beklager jeg det, men hvem som misforstod hvem, vil jo i tilfelle utskriftene av debatten vise. Jeg synes i hvert fall at statsråden tok problemene for lite på alvor når det var snakk om de utfordringene vi står overfor, ikke akkurat i dag, men kanskje noen år frem i tid.

Ellers synes jeg debatten har vist til fulle at dette er et sammensatt spørsmål, et komplekst spørsmål, hvor det ikke finnes ett enkelt fasitsvar, men hvor statens politikk, offentlige myndigheters politikk, må virke i et samspill mellom offentlig og privat sektor, hvis man skal få til de resultatene vi alle ønsker. Det dreier seg om lovgivning, men ikke minst også om hvordan ulike systemer fungerer hver for seg og sammen. Debatten om det kommende nye pensjonssystemet er en viktig bit i dette, et pensjonssystem som bidrar til at folk faktisk står lengre i jobb, som syns det er attraktivt, og strekker seg for å få til det. At vi har attføringssystemer som bidrar til at folk kommer tilbake i arbeidslivet og ikke støtes ut, er veldig viktig, og, som også representanten Inge Lønning pekte på, hvordan utdanningspolitikken virker til at vi får den rette kompetansen til de jobbene som skal fylles med kompetent arbeidskraft. Alt dette er fryktelig viktig. Men i helheten må vi heller ikke glemme at det er avgjørende at vi klarer å rekruttere arbeidskraft også utenfra. Derfor var det en interessant og viktig saksopplysning statsråden kom med, om at Regjeringen fører og har til hensikt å føre nøyaktig den samme politikken når det gjelder arbeidsinnvandring, som den tidligere regjeringen. Det var nytt for meg. Jeg er glad for at denne debatten har oppklart at det er Regjeringens linje. Jeg fikk ikke akkurat det inntrykket i valgkampen. Da ble påstanden fra LOs side om sosial dumping gjentatt, og det forekom ofte.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:45:36]: Ja, vi fører den samme arbeidsinnvandringspolitikken som den forrige regjeringen førte. Samtidig sa jeg i mitt forrige svar at vi fortløpende – og det synes jeg er i tråd med det som interpellanten selv understreker som viktig – selvfølgelig må vurdere den politikken og se på om det er behov

for justeringer. Men vi har altså ikke lagt om arbeidsinnvandringspolitikken i forbindelse med regjeringsskiftet.

Det som jo er en utfordring når det gjelder arbeidsinnvandring, er at vi så langt – det gjelder også den forrige regjeringen – er i den situasjonen at vi f.eks. i tilknytning til det som kalles spesialistkvoten, altså fagbrevskvoten, har en mye, mye større kvote enn det vi greier å få dekket gjennom innvandring. Vi signaliserer at for den gruppen ønsker vi en mye større innvandring enn det vi greier å få til. Jeg tror vi har en felles utfordring i å gjøre oss mer attraktive overfor den type innvandring.

Jeg mener det er en veldig viktig debatt. En slik interpellasjonsdebatt går jo fort – uten at vi greier å gå i dybden godt nok. Men det som er åpenbart, er at her henger veldig mye sammen.

Det er spørsmål om hvordan vi skal holde arbeidslivet inkluderende, altså ikke støte folk ut av det arbeidslivet de er i. Det er å åpne opp arbeidslivet, slik at folk som er støtt ut, i sterkere grad kommer inn. Det er å ha perspektiver på framtidig arbeidsliv, slik at vi greier å utdanne rett i forhold til de utfordringene vi ser i framtiden. Det er spørsmål om en framtidig arbeidsinnvandringspolitikk som står i forhold til vår evne til å løse de andre utfordringene jeg nå har vært inne på.

Bare en kort kommentar til representanten Lønning: Jeg må si at etter å ha hørt innlegget hans er jeg litt i tvil om han hørte mitt svar. Hvis man ser på utfordringene med hensyn til å skaffe 10 000 nye årsverk innen eldreomsorgen, pleie- og omsorgssektoren, fram mot 2010, ser man at Statistisk sentralbyrås vurdering her er at hovedutfordringen er mangel på hjelpepleiere og omsorgsarbeidere, mens vi – fortsatt ifølge Statistisk sentralbyrå – har rikelig tilgang på sykepleiere og vernepleiere. I den grad det har vært manglende samordning mellom departementer her, må det jo være den forrige regjeringen som ikke har evnet å samordne utdanningsløpet med videregående skole. Det kan vanskelig skyldes politiske endringer som denne ministeren eller andre medlemmer av dagens regjering skal kunne bære ansvaret for.

Presidenten: Da er behandlingen av sak nr. 13 avslutta.

S a k n r . 1 4

Forslag fra stortingsrepresentant Per-Willy Amundsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 16. desember 2005 (jf. Innst. O. nr. 24):

«Stortinget ber Regjeringen følge utviklingen rundt tvangsekteskapsproblematikken nøye og komme tilbake til Stortinget høsten 2006 med en egen sak om dette.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, sjå side 1033)

I samsvar med vedtaket i Stortinget tidlegare i dag tek Stortinget no pause. Møtet blir sett igjen kl. 16 for votering.

Møtet avbrote kl. 13.50.

Stortinget gjenopptok sine forhandlinger kl. 16

President: T h o r b j ø r n J a g l a n d

Presidenten: Det skal voteres over sakene nr. 1–14 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 3:13 (2004-2005) – Riksrevisjonens undersøkelse av kommunenes ansvar for skolebygninger – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: I sak nr. 2 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt:

I
I statsbudsjettet for 2005 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
U t g i f t e r			
400		Justisdepartementet	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s med fra kr 204 951 000 til 208 451 000	3 500 000
410		Tingrettene og lagmannsrettene	
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under kap.412 post 1, f o r h ø y e s med fra kr 1 325 166 000 til kr 1 343 766 000	18 600 000
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten	
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under kap.441 post 1, f o r h ø y e s med fra kr 6 475 793 000 til kr 6 521 693 000	45 900 000

II

Stortinget ber Regjeringen om å komme tilbake med forslag til dekning av eventuelle merkostnader i tilknytning til NOKAS-saken i 2006.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten har Jan Arild Ellingsen satt fram to forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen øke det foreslåtte minstebeløpet for erstatning fra 50 000 kroner til 100 000 kroner til de etterlatte etter de omkomne i forliset av

«Utvik Senior», og at de øvrige erstatningsbeløp økes tilsvarende.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen dekke de etterlattes relevante advokatutgifter etter «Utvik Senior»-forliset.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 80 mot 23 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.04.26)

Komiteen hadde innstilt:

I
I statsbudsjettet for 2005 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r			
410		Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)	
	21	Spesielle driftsutgifter, n e d s e t t e s med fra kr 96 467 000 til kr 88 467 000	8 000 000
414		Domsutgifter	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s med fra kr 75 430 000 til kr 95 430 000	20 000 000
430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s med fra kr 1 817 175 000 til kr 1 827 175 000	10 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., <i>kan overføres,</i> n e d s e t t e s med	30 000 000
		fra kr 60 030 000 til kr 30 030 000	
	70	Tilskudd, n e d s e t t e s med	1 000 000
		fra kr 12 056 000 til kr 11 056 000	
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441, post 1, f o r h ø y e s</i> med	45 500 000
		fra kr 6 578 250 000 til kr 6 623 750 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, n e d s e t t e s med	18 300 000
		fra kr 99 341 000 til kr 81 041 000	
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres,</i> n e d s e t t e s med	2 000 000
		fra kr 7 644 000 til kr 5 644 000	
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s med	6 000 000
		fra kr 120 345 000 til kr 126 345 000	
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m. (jf. kap. 3466)	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s med	30 000 000
		fra kr 582 870 000 til kr 612 870 000	
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)	
	70	Fri sakførsel, f o r h ø y e s med	35 000 000
		fra kr 330 783 000 til kr 365 783 000	
	71	Fritt rettsråd, f o r h ø y e s med	15 000 000
		fra kr 222 048 000 til kr 237 048 000	
471		Statens erstatningsansvar	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning,</i> f o r h ø y e s med	25 000 000
		fra kr 79 783 000 til kr 104 783 000	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning,</i> f o r h ø y e s med	15 000 000
		fra kr 77 426 000 til kr 92 426 000	
73 (Ny)		Erstatning til etterlatte etter de omkomne i «Utvik senior»s forlis, <i>kan overføres,</i> b e v i l g e s med	5 200 000
I n n t e k t e r			
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)	
	1	Rettsgebyr, n e d s e t t e s med	80 000 000
		fra kr 1 429 568 000 til kr 1 349 568 000	
	4	Lensmennenes gebyrinntekter, n e d s e t t e s med	17 200 000
		fra kr 340 742 000 til kr 323 542 000	
3430		Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 430)	
	3	Andre inntekter, n e d s e t t e s med	4 400 000
		fra kr 21 604 000 til kr 17 204 000	
3440		Politidirektoratet – Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)	
	1	Gebyrer, f o r h ø y e s med	50 000 000
		fra kr 410 040 000 til kr 460 040 000	
	6	Gebyrer – utlendingssaker, n e d s e t t e s med	3 000 000
		fra kr 57 200 000 til kr 54 200 000	
3450		Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)	
	1	Inntekter av arbeid, f o r h ø y e s med	13 000 000
		fra kr 34 076 000 til kr 47 076 000	

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Det voterer over forslag fra stortingsrepresentant Elisabeth Aspaker på vegne av Høyre oversendt fra Odelstingets møte 15. desember 2005:

«Stortinget ber Regjeringen fremlegge sak om eventuell utvidelse av forsøksordning med bruk av videokonferanseteknikk og fjernmøteteknologi innen 2007.»

Kristelig Folkeparti har varslet at de vil støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 80 mot 24 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.05.46)

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2005 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r			
800		Barne- og familiedepartementet (jf. kap. 3800)	
	1	Driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 84 814 000 til kr 87 144 000	2 330 000
	21	Spesielle driftsutgifter, v e r t a u k a med frå kr 3 296 000 til kr 5 486 000	2 190 000
840		Krisetiltak	
	60	Tilskot til krisesenter, <i>overslagsløyving</i> , v e r t a u k a med frå kr 99 512 000 til kr 115 000 000	15 488 000
841		Familievern og konfliktløsning	
	21	Spesielle driftsutgifter, meklingsgodtgjersle, <i>overslagsløyving</i> , v e r t a u k a med frå kr 10 786 000 til kr 12 142 000	1 356 000
	22	Kompetanseutvikling og opplæring, meklingskorpset o.a., v e r t r e d u s e r t med frå kr 5 988 000 til kr 5 158 000	830 000
842		Statleg forvaltning av familievernet (jf. kap. 3842)	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under post 70</i> , v e r t a u k a med frå kr 144 879 000 til kr 147 679 000	2 800 000
844		Kontantstønad	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 846 post 50</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 1 080 000 til kr 983 000	97 000
	70	Tilskot, <i>overslagsløyving</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 2 953 500 000 til kr 2 940 000 000	13 500 000
845		Barnetrygd	
	70	Tilskot, v e r t r e d u s e r t med frå kr 14 310 000 000 til kr 14 290 000 000	20 000 000
854		Tiltak i barne- og ungdomsvernet (jf. kap. 3854)	
	1	Driftsutgifter Fylkesnemndene for sosiale saker, v e r t a u k a med frå kr 92 167 000 til kr 96 167 000	4 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 27 144 000 til kr 22 716 000	4 428 000
	64	Tilskot for einslige mindreårige flyktningar og asylsøkjarar, <i>overslagsløyving</i> , v e r t a u k a med frå kr 205 400 000 til kr 264 900 000	59 500 000
	71	Utvikling og opplysningsarbeid o.a., <i>kan nyttast under post 50</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 23 110 000 til kr 22 370 000	740 000
855		Statleg forvaltning av barnevernet (jf. kap. 3855)	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under post 70</i> , v e r t r e d u s e r t med frå kr 2 037 307 000 til kr 2 034 507 000	2 800 000
	21	Spesielle driftsutgifter, v e r t r e d u s e r t med frå kr 51 649 000 til kr 34 829 000	16 820 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	45	Større utstyrsnyskaffingar og vedlikehold, <i>kan overføres</i> , v e r t r e d u s e r t med	15 850 000
		frå kr 56 952 000 til kr 41 102 000	
	70	Tilskot til kjøp av plassar, tiltak o.a., <i>kan nyttast under post 1</i> , v e r t a u k a med	215 000 000
		frå kr 1 123 292 000 til kr 1 338 292 000	
856		Barnehagar (jf. kap. 3856)	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , <i>kan nyttast under kap. 846 post50</i> , v e r t r e d u s e r t med	600 000
		frå kr 27 880 000 til kr 27 280 000	
	61	Investeringsstilskot, <i>overslagsløyving</i> , v e r t a u k a med	20 000 000
		frå kr 230 000 000 til kr 250 000 000	
857		Barne- og ungdomstiltak	
	73	Ungdomstiltak i større bysamfunn, <i>kan overføres</i> , v e r t r e d u s e r t med ...	400 000
		frå kr 39 267 000 til kr 38 867 000	
865		Forbrukarpolitiske tiltak og internasjonalt samarbeid	
	21	Spesielle driftsutgifter, forskning, utviklings- og opplysningsarbeid, v e r t r e d u s e r t med	1 425 000
		frå kr 6 679 000 til kr 5 254 000	
2530		Fødselspengar og adopsjonspengar	
	70	Fødselspengar til yrkesaktive, <i>overslagsløyving</i> , v e r t r e d u s e r t med	284 000 000
		frå kr 9 454 000 000 til kr 9 170 000 000	
	71	Eingongsstønad ved fødsel og adopsjon, <i>overslagsløyving</i> , v e r t a u k a med	25 000 000
		frå kr 410 000 000 til kr 435 000 000	
	73	Adopsjonspengar, <i>overslagsløyving</i> , v e r t r e d u s e r t med	15 000 000
		frå kr 150 000 000 til kr 135 000 000	
		I n n t e k t e r	
3854		Tiltak i barne- og ungdomsvernet (jf. kap. 854)	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, v e r t r e d u s e r t med	7 000 000
		frå kr 12 400 000 til kr 5 400 000	
3855		Statleg forvaltning av barnevernet (jf. kap. 855)	
	60	Kommunale eigendelar, v e r t a u k a med	3 900 000
		frå kr 602 000 000 til kr 605 900 000	

V o t e r i n g :

Votering i sak nr. 7

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2005 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
		U t g i f t e r	
315		Frivillighetsformål	
	70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner, n e d s e t t e s med	8 000 000
		fra kr 185 759 000 til kr 177 759 000	
80 (Ny)		Tilskudd til prøveløp rally-VM, b e v i l g e s med	6 500 000
320		Allmenne kulturformål	
	76	Hundreårsmarkeringen 1905-2005, <i>kan overføres</i> , f o r h ø y e s med	22 900 000
		fra kr 61 900 000 til kr 84 800 000	
321		Kunstnerformål	
	75	Vederlagsordninger, n e d s e t t e s med	1 600 000
		fra kr 100 926 000 til kr 99 326 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
334	71	Film- og medieformål Filmtiltak m.m., <i>kan overføres, kan nyttes under post 50, f o r h ø y e s med ..</i> fra kr 29 085 000 til kr 30 785 000	1 700 000
I n n t e k t e r			
3334	72	Film- og medieformål Inntekstavhengig vederlag fra TV2, <i>n e d s e t t e s med</i> fra 2 000 000 til kr 1 100 000	900 000

II

Merinntektsfullmakt

Stortinget samtykker i at Kultur- og kirkedepartementet i 2005 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 305, post 1	kap. 3305, post 6

Presidenten: Det voteres først over post 80 under kap. 315.

Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 62 mot 39 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 16.06.26)

Presidenten: Det voteres så over de resterende kapitler og poster under I og over II.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 8

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2005 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r			
310	70	Tilskudd til trossamfunn m.m. og private kirkebygg Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning, f o r h ø y e s med .</i> fra kr 105 218 000 til kr 109 418 000	4 200 000
	75	Tilskudd til private kirkebygg <i>n e d s e t t e s med</i> fra kr 9 079 000 til kr 4 779 000	4 300 000
340	1	Kirkelig administrasjon Driftsutgifter <i>f o r h ø y e s med</i> fra kr 123 653 000 til kr 124 153 000	500 000
341	1	Presteskabet Driftsutgifter <i>n e d s e t t e s med</i> fra kr 670 551 000 til kr 670 051 000	500 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2005 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r			
222	1	Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat (jf.kap.3222) Driftsutgifter, <i>f o r h ø y e s med</i> fra kr 125 691 000 til kr 127 191 000	1 500 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
225		Tiltak i grunnopplæringen (jf.kap.3225)	
	63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, f o r h ø y e s med fra kr 40 301 000 til kr 41 201 000	900 000
	64	Tilskudd til opplæring for språklige minoriteter i grunnskolen, n e d s e t t e s med fra kr 912 066 000 til kr 861 066 000	51 000 000
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring, f o r h ø y e s med fra kr 33 500 000 til kr 35 900 000	2 400 000
	67	Tilskudd til opplæring i finsk, n e d s e t t e s med fra kr 10 164 000 til kr 8 764 000	1 400 000
	70	Tilskudd til bedrifter som tar inn lærlinger med spesielle behov, n e d s e t t e s med fra kr 7 457 000 til kr 5 057 000	2 400 000
228		Tilskudd til frittstående skoler mv.	
	70	Tilskudd til frittstående skoler, <i>overslagsbevilgning</i> , n e d s e t t e s med fra kr 2 042 524 000 til kr 1 896 196 000	146 328 000
230		Kompetansesentra for spesialundervisning (jf.kap.3230)	
	21	Spesielle driftsutgifter, n e d s e t t e s med fra kr 72 742 000 til kr 48 092 000	24 650 000
249		Andre tiltak i utdanningen	
	1	Driftsutgifter, n e d s e t t e s med fra kr 2 734 000 til kr 2 234 000	500 000
274		Statlige høyskoler	
	50	Statstilskudd, f o r h ø y e s med fra kr 7 388 306 000 til kr 7 389 146 000	840 000
281		Fellesutgifter for universiteter og høyskoler (jf.kap.3281)	
	21	Spesielle driftsutgifter, b e v i l g e s med fra kr 72 150 000 til kr 65 115 000	18 464 000
	73	Tilskudd til internasjonale programmer, n e d s e t t e s med fra kr 72 150 000 til kr 65 115 000	7 035 000
283		Meteorologiformål	
	72	Internasjonale samarbeidsprosjekter, <i>kan overføres</i> , n e d s e t t e s med fra kr 46 609 000 til kr 45 853 000	756 000
288		Internasjonale samarbeidstiltak (jf.kap.3288)	
	21	Spesielle driftsutgifter, f o r h ø y e s med fra kr 3 585 000 til kr 4 085 000	500 000
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner, n e d s e t t e s med fra kr 120 208 000 til kr 117 702 000	2 506 000
	73	EUs rammeprogram for forskning, <i>kan overføres</i> , f o r h ø y e s med fra kr 505 753 000 til kr 532 767 000	27 014 000
	75	UNESCO, n e d s e t t e s med fra kr 17 922 000 til kr 14 122 000	3 800 000
2410		Statens lånekasse for utdanning (jf.kap.5310)	
	72	Rentestønad, <i>overslagsbevilgning</i> , n e d s e t t e s med fra kr 828 000 000 til kr 796 000 000	32 000 000
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i> , f o r h ø y e s med fra kr 417 000 000 til kr 428 000 000	11 000 000
		I n n t e k t e r	
3222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat (jf.kap.222)	
	2	Salgsinntekter mv., f o r h ø y e s med fra kr 4 309 000 til kr 4 809 000	500 000
	61	Refusjon fra fylkeskommuner, f o r h ø y e s med fra kr 822 000 til kr 1 822 000	1 000 000
3225		Tiltak i grunnopplæringen (jf.kap.225)	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter, n e d s e t t e s med fra kr 41 238 000 til kr 31 267 000	9 971 000
3230		Kompetansesentra for spesialundervisning (jf.kap.230)	
	1	Inntekter ved oppdrag, n e d s e t t e s med fra kr 72 564 000 til kr 47 914 000	24 650 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
3281		Fellesutgifter for universiteter og høyskoler (jf.kap.281)	
	1	Inntekter ved oppdrag, b e v i l g e s med	18 464 000
5310		Statens lånekasse for utdanning (jf.kap.2410)	
	90	Avdrag, n e d s e t t e s med	164 000 000
		fra kr 7 599 000 000 til kr 7 435 000 000	

II

1. Stortinget samtykker i at Utdannings- og forskningsdepartementet i forbindelse med avvikling av Berkano AS kan gi Arkitektur- og designhøgskolen fullmakt til å avskrive høyskolens fordringer mot selskapet. Statens aksjekapital på kr 100 000 i selskapet avskrives.
2. Stortinget samtykker i at Utdannings- og forskningsdepartementet i forbindelse med avvikling av Senter for førteknologi AS kan gi Universitet for miljø- og biovitenskap fullmakt til å dekke selskapets forpliktelser og avskrive sin fordring mot selskapet. Statens aksjekapital på 9 mill. kroner i selskapet avskrives.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 10

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2005 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r			
1020		Havforskningsinstituttet	
	21	Spesielle driftsutgifter, b l i r a u k a med	65 000 000
		frå kr 134 930 000 til kr 19 9930 000	
1021		Drift av forskningsfartøylene	
	21	Spesielle driftsutgifter, b l i r a u k a med	40 000 000
		frå kr 82 500 000 til kr 122 500 000	
1023		Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU	
	21	Spesielle driftsutgifter, b l i r a u k a med	30 000 000
		frå kr 9 100 000 til kr 39 100 000	
4020		Havforskningsinstituttet	
	3	Oppdragsinntekter, b l i r a u k a med	65 000 000
		frå kr 164 930 000 til kr 229 930 000	
4021		Drift av forskningsfartøylene	
	1	Oppdragsinntekter, b l i r a u k a med	40 000 000
		frå kr 82 500 000 til kr 122 500 000	
4023		Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU	
	1	Inntekter, b l i r a u k a med	30 000 000
		frå kr 9 100 000 til kr 39 100 000	

Votering i sak nr. 11

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2005 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r			
1115		Mattilsynet	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s med	3 500 000
		frå kr 1 104 706 til kr 1 108 206	
	70	Tilskudd til veterinær beredskap, n e d s e t t e s med	6 000 000
		frå kr 76 882 000 til kr 70 882 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
1147		Reindriftsforvaltningen	
	71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, n e d s e t t e s med fra kr 8 002 000 til kr 4 502 000	3 500 000
1148		Naturskade – erstatninger og sikring	
	71	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i> , f o r h ø y e s med fra kr 60 000 000 til kr 67 000 000	7 000 000
1150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	
	73	Pristilskudd, <i>overslagsbevilgning</i> , f o r h ø y e s med fra kr 1 958 300 000 til kr 1 993 300 000	35 000 000
1151		Til gjennomføring av reindriftsavtalen	
	51	Tilskudd til utviklings- og investeringsfond, f o r h ø y e s med fra kr 33 500 000 til kr 37 000 000	3 500 000
I n n t e k t e r			
4100		Landbruks- og matdepartementet	
	40	Salg av eiendom, f o r h ø y e s med fra kr 5 000 000 til kr 11 000 000	6 000 000
4150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	
	80	Markedsordningen for korn, n e d s e t t e s med fra kr 145 000 000 til kr 127 400 000	17 600 000
5545		Miljøavgifter i landbruket	
	71	Miljøavgift, n e d s e t t e s med fra kr 75 000 000 til kr 55 000 000	20 000 000
5571		Totalisatoravgift	
	70	Avgift, f o r h ø y e s med fra kr 96 000 000 til kr 100 000 000	4 000 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Under debatten har Øyvind Korsberg satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert budsjett for 2006 etablere et landsdekkende såkornfond lokalisert i Tromsø etter samme kriterier som de øvrige landsdekkende såkornfondene.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 56 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.07.55)

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2005 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r			
904		Brønnøysundregistra (jf. kap. 3904)	
	1	Driftsutgifter, b l i r r e d u s e r t med frå kr 187 600 000 til kr 186 600 000	1 000 000
	22	Forvaltning av Altinn-løysinga, b l i r a u k a med frå kr 53 800 000 til kr 54 800 000	1 000 000
909		Tilskot til sysselsetjing av sjøfolk	
	70	Tilskot, <i>overslagsløyving</i> , b l i r r e d u s e r t med frå kr 130 000 000 til kr 105 000 000	25 000 000
	71	Tilskot til ferjereiarlag i utanriksfart i NOR, <i>overslagsløyving</i> , b l i r a u k a med . frå kr 315 000 000 til kr 335 000 000	20 000 000
	72	Tilskot til offshorefartøy i NOR, <i>overslagsløyving</i> , b l i r a u k a med frå kr 615 000 000 til kr 670 000 000	55 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
922		Romverksemd	
	70	Kontingent i European Space Agency (ESA), b l i r r e d u s e r t med frå kr 89 500 000 til kr 84 400 000	5 100 000
	71	Internasjonal romverksemd, b l i r r e d u s e r t med frå kr 181 400 000 til kr 170 900 000	10 500 000
934		Internasjonaliseringstiltak	
	95	Innskot i Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD), b l i r r e d u s e r t med frå kr 29 900 000 til kr 28 700 000	1 200 000
950		Forvaltning av statleg eigarskap (jf. kap. 3950 og 5656)	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overførast</i> , b l i r a u k a med frå kr 11 500 000 til kr 41 500 000	30 000 000
	96	(Ny) Aksjar, <i>kan overførast</i> , b l i r l ø y v a med Raufoss ASA	273 500 000
960		(Ny) Refusjon for miljøtiltak, b l i r l ø y v a med	15 000 000
2421		Innovasjon Norge (jf. kap. 5325 og 5625)	
	50	Innovasjon – prosjekt, fond, b l i r a u k a med frå kr 85 000 000 til kr 105 000 000	20 000 000
	78	Administrasjonsstønad for distriktsretta såkornfond, b l i r r e d u s e r t med frå kr 3 300 000 til kr 0	3 300 000
	90	Lån frå statskassa til utlånsverksemd, b l i r a u k a med frå kr 30 000 000 000 til kr 35 400 000 000	5 400 000 000
I n n t e k t e r			
3901		Styret for det industrielle rettsvern (jf. kap. 901)	
	3	Mønsteravgifter, b l i r a u k a med frå kr 2 200 000 til kr 3 400 000	1 200 000
	4	Ymse avgifter, b l i r r e d u s e r t med frå kr 4 700 000 til kr 3 000 000	1 700 000
3904		Brønnøysundregistra (jf. kap. 904)	
	1	Gebyrinntekter, b l i r a u k a med frå kr 396 700 000 til kr 416 700 000	20 000 000
3907		Sjøfartsdirektoratet (jf. kap. 907)	
	4	Gebyr for skip i NIS, b l i r r e d u s e r t med frå kr 40 000 000 til kr 35 500 000	4 500 000
3908		Skipsregistra (jf. kap. 908)	
	1	Gebyr NOR, b l i r a u k a med frå kr 6 200 000 til kr 8 000 000	1 800 000
3939		Stønad til skipsbygging (jf. kap. 939)	
	50	Tilbakeføring frå fond for stønad ved skipskontraktar, b l i r a u k a med frå kr 40 000 000 til kr 61 000 000	21 000 000
3950		Forvaltning av statleg eigarskap (jf. kap. 950 og 5656)	
	96	Sal av aksjar, b l i r a u k a med frå kr 2 317 000 000 til kr 3 601 000 000	1 284 000 000
3961		Selskap under NHD si forvaltning (jf. kap. 2426 og 5609)	
	70	Garantiprovisjon, Statkraft SF, b l i r r e d u s e r t med frå kr 186 600 000 til kr 153 500 000	33 100 000
	92	Avdrag på uteståande fordringar, SIVA SF, b l i r a u k a med frå kr 100 000 000 til kr 140 000 000	40 000 000
5325		Innovasjon Norge (jf. kap. 2421 og 5625)	
	90	Avdrag på uteståande fordringar, b l i r a u k a med frå kr 30 300 000 000 til kr 36 100 000 000	5 800 000 000
5343		Staten si varekrigsforsikring	
	50	(Ny) Avvikling, b l i r l ø y v a med	1 600 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
5625		Renter og utbytte frå Innovasjon Norge (jf. kap. 2421 og 5325)	
	80	Renter på lån frå statskassa, b l i r r e d u s e r t med frå kr 300 000 000 til kr 286 000 000	14 000 000
	81	Rentemargin, risikolåneordninga, b l i r a u k a med frå kr 2 000 000 til kr 2 800 000	800 000
5656		Aksjar i selskap under NHD si forvaltning (jf. kap. 950 og 3950)	
	80	Utbytte, b l i r r e d u s e r t med frå kr 8 909 500 000 til kr 8 809 500 000	100 000 000

II

Overførbar løyving

Stortinget samtykker i at løyvinga under kap. 922 Romverksemd, post 72 Nasjonale følgjemiddel, blir gjort overførbar ved tilføyning av stikkordet «kan overførast».

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: I sak nr. 13 foreligger det ikke noe vote-ringstema.

Votering i sak nr. 14

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsre-presentant Per-Willy Amundsen på vegne av Fremskritt-

partiet oversendt fra Odelstingets møte 16. desember 2005 (jf. Innst. O. nr. 24):

«Stortinget ber Regjeringen følge utviklingen rundt tvangsekteskapsproblematikken nøye og komme tilbake til Stortinget høsten 2006 med en egen sak om dette.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 77 mot 26 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.08.49)

*S a k n r . 1 5**Referat*

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 16.10.